

ΕΥΤΟΣ

ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ

Τεύχος 190.
Φεβράρης 1987
Τιμή £1.00

ΓΡΑΦΤΕΙΤΕ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ

σας συμφέρει και .... μας συμφέρει

ονόμα

Διεύθυνση

τηλ:

€10 για 12 Τεύχη

Ανανεώστε τη συνδρομή σας!

Λαϊκή ταβερνα «Κοκος» (Αστεριά)

διευθυντής ο γνωστός Κοκος (Ρίλαξ)

(πίσω από το Γραφείο Δημοσίων Πληροφοριών)

Λεωφόρος Αγ. Ομολογητών - 93, Αγιοι Ομολογητές

τηλ. 446648 & 458420

Frέσκος

- φαΐ καθε μεσημερι
- φυσικες τροφες για υγιεινη διατροφη

- χρησιμοποιουμε προϊοντα απο βιολογικες καλλιεργειες στο μεγαλυτερο δυνατο βαθμο.
  - σας περιμενουμε.
- L & M Health Food Stores LTD

Χυτρων 11 τηλ. 461466

**εστιατόριο - ταβέρνα
το αρχοντικό**

Λαϊκή γειτονιά - τηλ. 450080

Μπυραρία το «καπηλειό»

Λαϊκή γειτονιά - τηλ. 450080

- Τα μεσημέρια προσφέρουμε πρότυπη παραδοσιακή κουζίνα σε τιμές μαγειριού.
- Το βράδυ μπορείτε ν' απολαύσετε όλη τη σειρά κυπριακών μεζέδων (ΜΕΦΡΕΣΚΟ κρέας) σ' ένα ήσυχο περιβάλλον. Τιμή €3.00 το άτομο.
- Ζεστό περιβάλλον κοντά στη παραδοσιακή τοιμινιά.
- Ζωντανή μουσική με το Ττόμη στο μουζιζούκι και τον Άγιρο στη κιθάρα.
- Διαλεγμένοι μεζέδες καπηλειού.
- Οι πιο χαμηλές τιμές μπυραρίας χωρίς καμια υπερτίμηση για τη μουσική.

MASTER IN BUSINESS ADMINISTRATION
INDIANA CENTRAL UNIVERSITY

INTERCOLLEGE
OF MANAGEMENT AND COMMUNICATION STUDIES

17, Heracles Ave., Tel. 456892 - 456813, P.O.Box 4005, NICOSIA CYPRUS

αντι-εκδοτικου

Όταν η σύνταξη του τεύχους αυτού, είχε ήδη τελειώσει, πήραμε την ακόλουθη επιστολή:

Αξ. Κύριε

Αναφερόμεθα είς δημοσίευμα σας περιεχόμενον είς τάς 13η, 14η καί 15η σελίδας της έκδοσεως τοῦ περιοδικοῦ "Εντός τῶν τειχῶν" τοῦ 'Ιανουαρίου 1987 τό διποτόν έκτυπούται καί κυκλοφορεῖται άποδ έσας.

Τό δημοσίευμα αύτό, δύναμαστικῶς άναφέρεται είς τὸν κ. Νίκον Παναγιώτου καί συνιστᾶ σοβαροτάτην δυσφήμησιν τοῦτου.

Υπόδ. τάς περιστάσεις ένετάλημεν παρά τοῦ κ. Νίκου Παναγιώτου δπως ζητήσαμεν άποδ σάς τά δικλούθα:

- (1) Πλήρη διπολογίαν άνασκευάζουσα τοὺς δυσφημιστικούς διάτον πελάτην μας ἵσχυρισμούς καί ή διποτά αφοῦ ἐγκριθῆ άποδ ήμας νά δημοσιευθῆ είς τὴν ἐπομένην ἔκδοσιν τοῦ ὡς ἄνω περιοδικοῦ σας είς θέσιν τὴν διποτάν ήμεται θά ἐπιλέξωμεν.
- (2) 'Ανδληψιν ύποχρεώσεως άποδ ύμᾶς δπως μή συνεχίσετε ή ἐπαναλέβετε παρομοίας φύσεως δημοσιεύματα διά τὸν πελάτην μας.

Εύελπιστούμεν δτι θά συνεργασθῆτε μαζί μας ἐπεὶ τοῦ ὡς ἄνω θέματος.

Διατελοῦμεν
ΜΑΡΚΙΔΗ & ΜΑΡΚΙΔΗ

Εμμαν
Ερμιδη Μαρκίδου

Ομολογούμε ότι σκεφθήκαμε αμέσως την πιθανότητα να ικανοποιήσουμε τις απαιτήσεις της επιστολής και να «τελειώνουμε». Σε περίπτωση που πράγματι υπάρχει λιβελλος, τα δικαστικά έξοδα και το πιθανό πρόστιμο μπορούν εύκολα να στοιχίσουν την υπαρξη του περιοδικού μας. Επιπλέον μια ἀρνηση μας να «συνεργασθούμε μαζί σας επι του ως ἀνώ θέματος» θα μπορούσε να παρεξηγηθεί, από τους «κακούς αναγνώστες», σαν υποστήριξη του βιβλίου «Ιστορία της Νεώτερης Κυπριακής Λογοτεχνίας» («INKL»).

Η ἀπόψη μας για την «INKL» είναι εξ' ολοκλήρου αρνητική. Παρ' όλα αυτά δεν την έχουμε εκφράσει, διότι επι του παρόντος, δεν είμαστε σε θέση να την τεκμηριώσουμε επαρκώς. Διαφωνούμε με τις ήδη γνωστές κριτικές και δεν μπορούμε, ἐστω για χάριν ευκολίας, να προσυπογράψουμε καμιά. Υπάρχουν σ' αυτές μερικά ορθά στοιχεία, που θα πρέπει οώς να συμπληρωθούν με πολλά άλλα και να ενταχθούν σε ένα συνολικό εναλλαχτικό «σκεφτικό» πάνω στο θεμελιώδες ζήτημα της προσέγγισης της Ιστορίας και δη της Ιστορίας της λογοτεχνίας.

Τα δύο κείμενα για το ζήτημα, που εδημοσιεύσαμε στο προηγούμενο τεύχος, δεν ξεφεύγουν από την πιο πάνω εκτίμηση μας και επιπλέον υποκύπτουν στην κακή συνήθεια να πνίγουν την ουσία, όταν υπάρχει, στην εμπάθεια. Ήταν, ομολογούμε, ένας βεβιασμένος τρόπος για να μπούμε σαν έντυπο, στη συζήτηση για την «INKL» χωρίς μάλιστα να μπορέσουμε να ξεφύγουμε από το γενικό κλίμα και να προσφέρουμε κάτι περισσότερο.

Παρ' όλα αυτά η προσφυγή στα δικαστήρια και στη χρήση του αποικιοκρατικού νόμου που διέπει ακόμα την δημόσια ἐκφραση, δεν μπορει, παρά να θέτει ακόμα μεγαλύτερα εμπόδια στην οποιαδήποτε ποιοτική ἀνόδο της συζήτησης και στο θέμα αυτό και γενικότερα. Αντίθετα, πιστεύουμε, η κοινωνία (και οι άνθρωποι των γραμμάτων ειδικά) θα πρέπει σύσσωμη να στραφεί ενάντια σ' αυτό το νόμο και να δουλέψει για τη μέγιστη επέχταση του δικαιώματος της ελεύθερης ἐκφρασης. Η τυχόν ασυδοσία που μπορεί να προκύψει ας μείνει στην κρίση των αναγνωστών, τα ωφελήματα θάναι ανεκτιμήτης αξίας.

Για τον πιο πάνω λόγο και χωρίς ακόμα να ξέρουμε αν υπάρχει ή αν δεν υπάρχει λιβελλος, δεν μπορούμε να απολογηθούμε, εθελοντικά. Θα εκτιμούσαμε ωστόσο ιδιαίτερα, τυχόν απόφαση του κ. Ν. Παναγιώτου να μην δώσει νομική συνέχεια σ' αυτή την υπόθεση. Το περιοδικό μας θα φιλοξενούσε με ευχαρίστηση τις απόψεις του.

συνδεσμος εκδότων;

εγκληματικότητα — αυταρκικότητα

Γίνονται από την αρχή αυτού του χρόνου προσπέλξεις για την ίδρυση ενός συνδέσμου εκδότων, βιβλιών και περιοδικών. Από μια πρώτη μονά ένωση, τέτοιος συνδέσμος θανει αναγκαίος. Είναι αποτέλεσμα, επείγοντος ανάγκης να πιστούν αυτό το κράτος να συμπεριφέρεται πολιτικά μόνον και να δέσει τη δέσουσα προσοχή (και λεπτά) για την συνάπτωνή της εκδοτικής δραστηριότητας, δηλαδή της πνευματικής.

Ανάμεσα στα αιτήματα που συζητούνται για να πιστεύθουν στην κοινότητη στην οποία αποτελείται η ένωση είναι η δημιουργία ταυτίου που θα δίνει χαρακτέρα στην αποθήκη, η παραχώρηση έκπτωσης 25% από το φόρο εισοδήματος για αγορά βιβλίων, η επιχορήγηση του κυπριακού βιβλίου, η υποχρεωτική διαβασικότητα της Κυπριακής λογοτεχνίας στα σχολεία, η σύσταση Συμβουλίου για αριθμόν κ.α. Είρης βέβαιος ότι τα τελικά αιτήματα θα πρέπει να διαμφωθούν μετά από πολύ προβληματισμό, και μάλιστα δχι μόνο των εκδότων όλος ολόκληρος της κοινωνίας, κι δι ότι συνιστεί παρατεταμένη δημόσια σεζίτηση. Κι' αυτό όχι μόνο διά των εκδότες κινδυνεύουν να θανούν το ήπιτημα μόνο «εκδοτοράπτερα» αλλά και διά το ποστοκέμενο των αιτημάτων θα πρέπει νάνει η ζένηση μιας εκδοτικής δροστηρότητας παρό τη βοήθεια μιας υπέρχουσας (χωρίς να παραβλέψουμε ό,ι υπόφερο), το διαβιβούμα των προϊόντων της (κι' αφορά, όχι υποχρεωτικά) και η ποιότητά της.

Ασφαλώς επειγόντη πλευρά του Κυπριακού μπορεί να βοηθήσει ως ίνα βαθμό, η συνολική του δύνας (της συναγωνιστικής και της ποιότητας) διν ένας ποιότητα στην η πανανάσταση.

Κ.Α.

Κανόθι θέρα κοθηρευτής, ανήγειρης
δίνει τα η «εγκληματικότητα».

Η κατεστημένη πίστη στην είμαστε ένας λόρδος «εφύσει φιλήσσοχος» καταφέρει αστάζητη και καριά επίσημη διεβαθύνση δεν αποτολθάται καν. Η «εγκληματικότητα» με την επίσημη της έννοια άπως και η «πραγματοποίηση» ανέρχεται ίσος θεαματική που οι ακαθέστησαν οι παραγόμενοι μας.

Όταν λέμε εγκληματικότητα με την επίσημη της (και πολύ γελαστική) έννοια ευνοούμε συττη την εγκληματικότητα που καλλιεργεύεται από άνα βαθμό από την κυριαρχημένη έκπτωσης 25% από το φόρο εισοδήματος για αγορά βιβλίων, η επιχορήγηση του κυπριακού βιβλίου, η υποχρεωτική διαβασικότητα της Κυπριακής λογοτεχνίας στα σχολεία, η σύσταση Συμβουλίου για αριθμόν κ.α. Είρης βέβαιος ότι τα τελικά αιτήματα θα πρέπει να διαμφωθούν μετά από πολύ προβληματισμό, και μάλιστα δχι μόνο των εκδότων όλος ολόκληρος της κοινωνίας, κι δι ότι συνιστεί παρατεταμένη δημόσια σεζίτηση. Κι' αυτό όχι μόνο διά των εκδότες κινδυνεύουν να θανούν το ήπιτημα μόνο «εκδοτοράπτερα» αλλά και διά το ποστοκέμενο των αιτημάτων θα πρέπει νάνει η ζένηση μιας εκδοτικής δροστηρότητας παρό τη βοήθεια μιας υπέρχουσας (χωρίς να παραβλέψουμε ό,ι υπόφερο), το διαβιβούμα των προϊόντων της (κι' αφορά, όχι υποχρεωτικά) και η ποιότητά της.

Ερωτάσθησαν με τα ήπια ναρκωτικά περίξενε πα και η χρήση των σκληρών, οι μικροκλεψίες έγιναν ληστείς, οι

κ.α. Κ.Α.

Η ιδεολογία μέσω από το βίτσο

Ανοφορά στο βίτσο και τις διανοτήτες του έγινε στο Βίτσο Art Center, Βασικός ομάδητής ο παραγωγής του Ρ.Ι.Κ. Αντις Ροδίτης.

Προβιβλλούντας την ανανεωμένη εκθεμάτικη νέστε τενίκια του για την Λευκωσία μέστικε πειραματικά και δικαίων νομίζει να εντυπωτίζει την μικρή συνάρθμοση για την ταχεική του κατάρτη.

Απένοχε ήρια στην τεχνική της ιδεολογίας του, του ήταν αναπτύχθηκε η επορροή της στην τανίκα. Πράγμα του έπειτα να γνωρίζει κι ο δημόρος λατικώσεις που γι' υπότονο γνωρίστηκε.

Κι εξηγούμενο ανών ανταποκρίθηκε την ολληνική π.γ. τούρκαντη σπλεγκα δεν κάνει το ίδιο και με την τανίκαντη παραγωγή, παρά μόνο προβιβλλούνταν συνή, αύρβωσε παραγωγή κράτους-χωρίς τουλάχιστου να την αναπαραβιβλλει, με την κυπριακή αποτίσεις συμβολού νόμιμου κράτους. Προτίμησε ν' αποφύγει την τελευταία επικελλή. Και ποιος εχθρός της κυπριακής τανάρτης δεν θα γελούσε επινεικά κάτια απ' τα μισοπιάκια του γι' αυτή την ποιότητα.

Το αποκορύφωμα της σποτοχής της τεχνικής της ιδεολογίας του κ. Ροδίτη

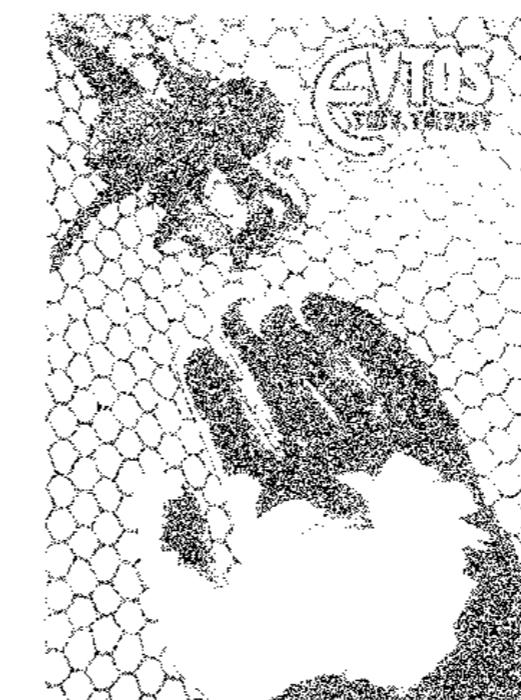

Τεύχος 190
Φεβρουάριος 1987
Τιμή 21.00

Το γηννιαίον περιεβιάν της
Παλαιάς Αρχαιοτήτας,
Διεύθυνση: Μίνωος, 6B
Παλαιά Λευκωσία
Τηλ.: 431278

- Διευθύννεται από τον γενιαχτικό πεντρούνη
- Υπεύθυνης για την ζώνη: Κανεκής Αρχαιότητας
- Επικέντρων: Γεωργός Θεοδόσιος

Πα τα πεντρούναντα κεραίνεται σε μαγγραφής τους.

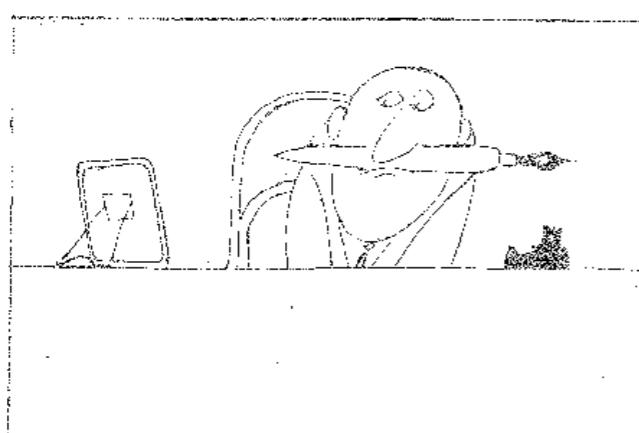
γ.θ.

περιεχόμενα

• εκβοτικό	1
• στο πόδι	2
• περιεχόμενα	3
• στο πόδι	4
• ο λογος στη μπουλούζα	5
• μια απαντήση στον κτηριού	6
• ενα θεατρικό πειραμα:	7
γιασού θεατρικού	8
• ελληνοτουρκική φιλία, μικης θεοδωράκης	9
κ.λ.π. νικου περιστοιχη	10
• το μήλο του «εντορχ»:	11
εικονογράφημα της φρεσκας	12
• η θρησκευτική ζωη στην κινηρ	13
διαδικασία εκκομπακευσής:	14
νικου περιστοιχη	15
• «κανοδες και πισση της κυπριοκας δημοκρατίας» μια συνεντούξη του	16
κυριοκευ μακριδη με το	17
γιαρχο θεοδουλου	18
• διο σελίδες μαριος αθηναντης	19
• γκροπτασιακη προς τους	20
σαβετηκοις οιγυροφεις μια με ταρροστη	21
απο την «Liberation»	22
• οι αλλαγες στη σεβιετηκη εναση:	23
μια συγνονευξη του μ. ροτη	24
με τον κ. αγνιατη	25
• οι σησεσι τη κυπριαν - ε/κυπριον	26
στην πυλα: μια μεταρρωση	27
απο την τη κυπριακο τυπο	28
• τα πεζουλι της λευκωσιας τον 19ο αιωνα:	29
ταξιδιωτικο του λευνι σελβατορ σε	30
μεταφραση της ελενης παταζημητριαν	31
• η «καταρινα κορναρο» του κ. τονιστην	32
του ευδρεα ιακωβου	33
• το κλειδι: ελενης τουμαζη ρεμπελινη	34
• μικρη εισινεγη στην εννοια της διαφορας	35
• μικρη διηγηματι του κ. ταλιωτη	36
• κινηματογραφικος	37
συντονιστικος φορος	38
• πομποτα και φωτογραφιες	39
του κ. διηγηματη	40
• αλληλουργια	41
• θεατρικοπο. β. κυριαζη	42
• πας πρεστι να μελετηθει η νεατερη	43
κυπριοτη λογοτεχνια: γ. λευκη	44

Ο «ΚΠΡΙΚΑΣ» ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

**γραφειον τικος ιεριστικαινης και
γηπρυος Θεοβοιλου**

ιεκμηριωμένη ανάλυση ή εντυπωθίμεση στις θεωρίες του δημοσιεύματος του ΣΕΤΟΣ. Αρκεστήκε απλώς σε μια θερινοπόδαρη ανάλυση της θεωρίας της «προστιθέμενης βλακείας». Την παραδέχουμε αυτούσια γιατί αποτελεί ένα «παραγραφιτάρι», ένα λαμπρό δείγμα της δημοσιογραφίας να:

Και πρώτοι τελείωσα θάμελα να κω μπρος ταυς
δύο δημοσιογράφους, Γιώργο Θεοδούλου και Νί-
κο Περιστιάνη, δύο κορεβάντες για τα γραφεία
τους στις αετίδες 4, 5, 6, 7 που προηγήθηκαν της
επομένης εποχής με τον Υψηλόνε.

Λοιπόν, σύρφενα ρε ταῦ θερρεθνονάκιν, τηρή-
χεν δύο εἰδῶν πίστες: Εὐτίνες περι μηρούν να προ-
στεθεῖν καὶ επεινες καὶ δεν είναι δυνατόν να προ-
στεθεῖν. Οι δύο δηρεσιογρέφοι - λαγουχάρη -
προκρεύν να σηκώσουν βαλάστι βάρος όποιο καθί-
νες τους χωριστή. Αρε, η γῆλι τους δύναμη προ-
στίθεται. Αυτίθετο, οι θερρεμάριοι του πάγκατοι
τους δεν μπορείθενται. Οι 37 μεθροί του κερίου
Θεοδονίδεων και οι 37 του κερίδο Περιοπάνη, δεν
μγέλουν άβρυτον 74 μαρισάς, δύο κι αν πλησιά-
σει ο ίνας του άλλο. Η επιφάς επίσης δεν μπορείθε-
ται - δύο κι αν συνεργάζονται οι δύο κείρανα - γιατί
αυτούλική δικαία της βρύσης.

Η Ελληνική δημοσία, διαπονηθών την αποτίθεση, γεννήσει
επιδέξιας κάνει πολύθραυστη.

Αυτή είναι η θεωρία της προτιθέμενης δίκαιο-
της, την οποία ήδη οι δημοσιογράφοι έτους συνερ-
γάλωνται να ένα ρεπορτά, ή καίμαντο, πρέπει να
γνωρίζουν.

Καὶ στὴν προκειμένη περίπτωση, δύο τα ρεπορτάρικα ποσούπερατούς στην επόμενη του οίκη δεν είναι τίκος άλλο, παρότι η απειρεσίσιον της θεωρίας της προστεθέντες βλάσεις.

O pellózeg

ଅନୁଷ୍ଠାନିକ ପରୀକ୍ଷାରେ

Πίσω από την τροφερή της «ευφύνα» κρύβει έναν πραγματικό αιλαράχισμό. Προωθεί τον εκφασισμό του τύπου. Έναν φαινόμενο, που φοβάται τον οπιοδήποτε διάλογο, που παρασιωπό τις αντίθετες απόδημες που χρησιμοποιά την δύναμη που του δίνει η οπιοδήποτε εξουσία (του... τύπου στην προκαμένη περίπτωση) για να αυτοεπιβεβαιώθει και να υπερισχύσει αγνοώντας τους πάντες και τα πάγκα.

Γιατί δήμις ο ρεπόρτερ δεν απαντά στις θέσεις του δημοκρατεύματος, ή έπιτι γιατί δεν τις σχολιάζει όπως έκυνε με την συνέντεψή του ψυχολόγου, παρά μόνο καταφεύγει σε φτηνές εξηγήσεις; Αρκείται μόνο στην αναφορά των προθύμων των σελίδων του ΕΝΤΟΣ που είναι δημοσιεύθηκαν μια κριτική μάς για τα δημοσιεύματα του «Κήρυκε» πάνω στο επίωχο θέμα.

Προκαλεύμεταιάντως τον «Κήρυκα» να δημοσιεύσει την κριτική που του κάνουμε, και η οποία απλοφάγισε

την βλασκεία μας, όπως λέει, και να συντιμαραθέοσι τα δικά του επιχειρήματα ενάντια στις δικές μας θέσεις. Αυφιβάλλομε τέταρια για την τόλμη και για την εξυπνάδα του ρεπορτέρ που βολεύεται πίσω από το φευδώνυμο του, και την δύναμη που του δίνει η εξουσία του τόπου.

EXPLORING YOUR OWN PREDICTION

Όσουν αφορά τη συνέντευξη με τον ψυχολόγο, θέλησαν να του δώσει την ευκαιρία να προβλεψει και τις δικές τούς θέσεις για την πιθανότητα. Ήμαχαριστούμε λοιπόν του τον «Κήρυκα» που αναδημοσιεύειντας ολόκληρη την συνέντευξή μας, βοήθησε έστω κι άθελα τους. Δόθηκε έτσι η ευκαιρία στο αναγνωστικό του κοινό να διαβάσει και να απόψει τον ψυχολόγο. Ήταν ο μόνος τρόπος να πει έστω και ανώνυμη μότι είχε να πει χωρίς να χρηματιστείθει το όνομά του (κι ο μόνος τρόπος οι θέσεις του να μπουν στο «Κήρυκα»).

Και πάλι ευχαριστούμε τον «Αήγρυπκ» για την εξουπέρεια της. Θέλουμε να ευχαριστήσουμε επίσης την εν λόγω εφημερίδα γιατί ήτη επιβεβαίωση της θέσης μας όσων αφορά στους κινδύνους που εξουσίας του τόπου. Γιατί πέρα από την αναδημοσιεύση της ουσιέντευξης του φυσολόγου (που βρήκαν φαίνεται αποκατά «Ιουνιερή» ή «εμπορική» για να την προβάλουν) ο ρεπόρτερ προχώρησε σ' ένα πνευματώδες σαρκαπικό επίλογο χλευάζοντας μας για την... βλακεία μας! Ήπια στηρίζει αυτή την «εξιπνύθεια» των; Τούτη βέβαια σε κάποια επιχειρήματα που ίσως μας προβλημάτιζαν περί της πιεύθητας του εγκεφάλου μας. Ούτε σε καμία

Scallop

Journal of Clinical Endocrinology 1999, 140, 107–113. © 1999 Blackwell Science Ltd

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

MEET THE VENDETTA

KAI TO AGO

14

NIKARAGUAYA

Ο Αλοΐσος μεταγράφει στην επιστολή του προς την Κοινωνία των Ελλήνων:

- * eigener aus der Flurpappe Eryngie}
  - * fixiert werden
  - * reifen lassen
  - * Tropfen 24 Pflanzzeit
9.00 Uhr
  - * am Nachmittag
Eryngie

6

«ΥΕΔΙΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΕ» ΤΟ ΟΥΡΑΝΙΟ ΤΟΞΟ

γράφει ο γιώργος θεατρέλου

Σπηλιές μάνης στην Θεατρική Δυναμική Δραστηριότητα.

ΤΗΝ ΕΙΔΑΤΕ ΤΟ ΟΥΡΑΝΙΟ ΤΟΞΟ,

Για να δύνασετε μεσγέδιο της θεατρικής Δυναμικής Δράστης «εξόπλως» δεν περιμένετε πάρα πολλά από την Ήλια Αρροζόβαστον στις 17 του Γενάρη δινήνετε εκτός από τις φωτογραφίες και μια «απονούργαψη», το παραμύθινο παιχνέδιο που παίζεται απ' όλα τα παιδιά που είχαν την τέχνη να βρεθείνειν εκεί.

ΩΣ ΙΔΛΟΥΣ

Μετά από μια σόντομη κωμική πράξη των τριών κλόουν χρωμάτων που έδημηταν κάπιας τους θεατρές έγινε ο διαχωριστός των παιδικών οράδων. Κάθε κλόουν με την μπογιά του χρώματος του στο χέρι έβαψε τις μύτες των παιδιών.

ΩΣ «ΓΥΝΑΙΚΙΣ» ΚΑΙ ΤΑ «ΚΑΠΑΙΩΣΙΑ»

Στην συνέχεια οι «γυναίκις» έδειξαν την μηχανικότητα

της υπερινής αγχωτικής ζωής και τα κτηνιάτικα συντήθητα, πην ζωγράνια τους και την αγάπη στη φύση.

ΜΠΡΟΣΙΔΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΧΡΑΙΡΟΤΟΦΑΣΤΙΡΟ

Κάποια στιγμή το ουράνιο τόξο που δεν το προσέχουν οι μεγάλοι κακοφανίζεται και φεύγει. Έτσι μένουν όλα μαυρόσπιτα. Τα «παιδιά» και οι κλόουν, όλοι μέλη της ομάδας που εκπαιδεύσαν οι δύο κοιλωνοί, προσκαλούν τα παιδιά για να φέρουν όλοι μαζί, να βρουν τα χωμάτα κι επομένως το ουράνιο τόξο. Ο κάθε κλόουν οδηγεί τα παιδιά-θεατρές που έχουν μύτη του χρώματος του στη χώρα του. Εκεί τα παιδιά πείζουν διάφορα παιχνίδια μέχρι να φτάσουν στο δράκο που φυλάει ήνα από τα τρία βασικά χρώματα.

ΜΠΛΕ ΧΩΡΑ

Ας δούμε για παράδειγμα τι γινόταν στην μπλε χώρα.

Ο κλόουν πέρασε τα παιδιά από ένα τούνελ που οδηγούσε σε μια χώρα κάτω από την έδασσα. Εκεί ήταν κρυφάνειο μπλε.

Μόλις μπήκαν τα παιδιά στην μπλε χώρα τύρφων χρωμάτων και τις φόρεσαν για να βλέπουν. Άμεσως, μετά αντιπνευστικού λίγο «ούτεγόντων που δεν ήταν τίποτι» άλλο πάρα τη δημιουργία ιστοιουνόφυτων από τα ίδια τα παιδιά. «Όχυνόν» έπαιρον μετά από κάθε παιχνίδι.

Ακολούθησε το τούλο όγγυρα η συνέρεση «φιδιών» και ασπίδων η εμφάνιση των δράκων και η απώθηση τους με τις ασπίδες που γυάλιζαν και τον τύφλωσαν, το οπαστροφό φύσκων και τη συνέρεση σε μια της μαστικής αιδυναμίας του δράκου.

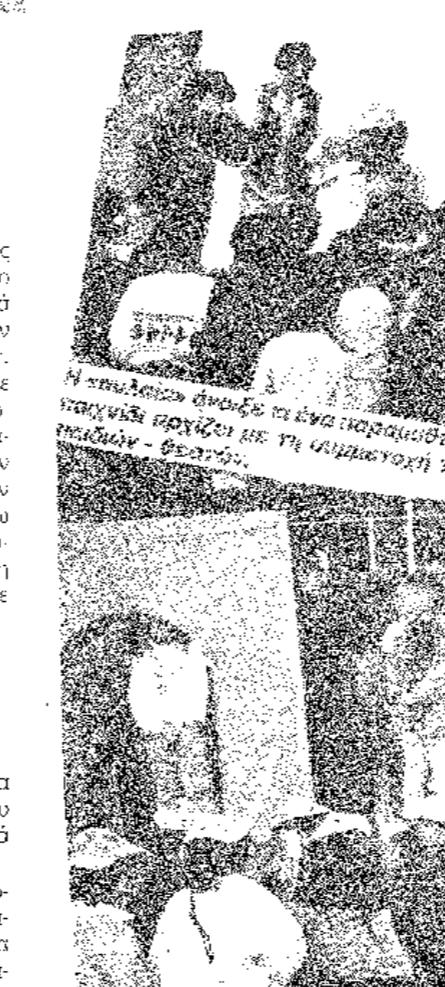
Ο χορδός των βατράχων και τελικά η σπελητική εμφάνιση του δράκου. Γνώστες δύως της αδυναμίας του πατι παιδιού έτρεξαν με θάρρος

κι έσποσσαν τη φούσκες της ουράς του. Αυτό ήταν και το τέλος του. Όλα τα παιδιά οικολογήθηκαν το δράκο που φυλάιει από δύσμενες ημέρες την έδασσα. Εκεί βρέθηκε και το μπλε χρώμα που έκριψε. Παιρνώντας το μπλε - χωριό διαφόρων σχημάτων βγήκαν μαζί με τους κλόουν από την μπλε χώρα και πήγαν πίσω όπος ήταν το άκρωμα ουράνιο ίδιο. Εκεί κόλησαν στη λουρίδη του μπλε, τα μπλε χαρτοκιά.

ΞΑΝΑΓΥΡΙΖΟΥΝ ΤΑ ΧΡΩΜΑΤΑ

Συγχρόνως ήλθαν και τα παιδιά του κάκκινου και του κίτρινου και κόλησαν τα δικά τους.

Έχουν ξανάλαμψει μεγαλοποεπίες το ουράνιο τόξο ενάμισσα στους χρώματες και τα τραγούδια παιδιών και μεγάλων.

Θεατρική δυναμική δραση

Μια σύντομη ειρήνη σείχαμε με τους δύο Κολεωνήδες που αποτελούν το Sack και Pack για την

ΕΝΤΟΣ: Ποιά η φιλοσοφία υπήρξε της μεθόδου εκείνης;

Dister: Με την μέθοδο μας υποχρεώνουμε τα παιδιά να μηδιαράμενουν παθητικού θεατρέα. Δεν βλέπουν ή ακούν μόνο. Μπούνων στην ιστορία. Ανεβαίνουν στην «ακτήνη». Σε εισαγωγικά η σκηνή, διότι ολός ο χώρος σπουδαίου παιζούμε είναι εκτηνής. Όποις στην πύλη Αιμορώστου που ήταν όλο το πάρκο. Κι εστι αυματάχεντας όλα τα παιδιά χρησιμοποιούν όλες τις αισθήσεις τους, την κίνηση την έκφραση τους... Λιγκί είναι η διαφορά με το παιδικό θεάτρο, όπου τα παιδιά είναι αμετόχοι θεατές.

Hein: Η έμφαση δίνεται στην εμπειρία. Δεν προποδαίζεται να κάνουμε τα παιδιά ηδονοίσις ή θεατρική δράση προσφέρει ποικιλία κυνήγτρων για δρώση, εμπειρία. Ανοίγει «πόλοις» στα παιδιά πρωθετίτες η αφαιρική αντίληψη και η ανακαλύψη και δραστηριοποίηση όλων των δυνατοτήτων τους.

Περάσιγμα όταν βλέπουμε όλους διότι το βλέπουμε μόνο συνολικά και το πολύ να το μαρτυρούμε. Αρχολόγησεις όμως υπόσημες να δούμε κι άλλα στοιχεία του στοιχεία του φύλλα του. Κι αν θέλουμε να δούμε πιο πολλά σημεία του προσχωρούμε στο μικροσκόπιο. Μ' αυτό θα δούμε τα «νεύρα» του κι άλλες λεπτομέρειες. Εποτε ο γνωρίζουμε καλύτερα και σφαιρικά.

Αυτός ο τρόπος εμπειριών κι αντιτίτας της ζωής προσφέρεται με την μέθοδο μας στα παιδιά.

ΕΝΤΟΣ: Η εφαρμογή αυτή της μεθόδου έφερε κάποια εμφανή αποτελέσματα ή σίνα μέρες μακροπρόθεσμη η επίδραση της;

Hein: Ως τώρα δουλεύουμε μόνο με παιδιά στη Γερμανία. Πρώτη φορά είχα-

μέθοδον της Θεατρικής δυναμικής Δράσης που εφαρμόζουμε θεατρικά σε παιδιά.

με εμπειρία συής της μεθόδου με παιδιά ήλικης χρόνου. Γι' αυτό ήταν και για μας σημαντική η εμπειρία με το Κυπριόπουλα.

Τα παιδιά ωην χώρα μας λαμβάνουν μέσος με πολλές επικυρώσεις. Φοβούνται πως δεν ήξεραν να παιζούν θέατρο, να τραγουδήσουν ή να χορεύουν και μάλιστα αγνώστους ρόλους τραγούδια και χορούς.

Η δύσκολιά μας ήταν να ξεθρευσουμε τα παιδιά. Να τους εμφυσήσουμε αυτοπειθήση. Αυτή είναι και η σημαντικότερη προσσερδή της μεθόδου μας.

Dister: Τα παιδιά εδώ στον πόλο των διαφοράς παραβλέπουν τις γραπτήδιες παιδιάς μας. Έλλειψη μέσος χωρίς πολλούς ενδιαφορούς.

ΕΝΤΟΣ: Μ' άλλα λόγια δεν είναι στα παιδιά.

Hein: Σίγουρα όχι. Δεν πάζουμε πολλούς ηδοτρόπους.

Επόμενη στην έκθεση παρίστανται την ευκαιρία για την διαφορά με την έκθεση της θεατρικής δράσης.

Dister: Κάθε άνθρωπος, παιδί ή ενήλικος, χρειάζεται ποικιλά τρόπων έκφρασης. Δεν ικανοποιείται μόνο με τις λέξεις. Εχει ανάγκη της έκφρασης με το γράψιμο, το σχέδιο, το χρώμα, την κίνηση... Εστι και αν δεν τα «καταφέρνει» δύναται να νοιμίζουν οι άλλοι: Σημασία έχει η έκφραση κι όχι η «επιτυχία». Όπως την θεωρούν οι άλλοι.

Με το να ποιμένε σ' ένα παιδί «τι φραίνεις σε χέδιο» ή «μπράβο με τον τραγουδάρα σου τον τάξη» δεν πατεχάνουμε στους παιδιά την πράγματα. Κάθε παιδί κάνει το καλύτερο για τον εαυτό του.

Δεν είναι σοφό να συγκρίνουμε την ποιότητα έκφρασης των παιδιών.

Ο Θεοδωράκης, η διάσκεψη Ε/Κ και Τ/Κ στο Λονδίνο και η «Ελληνοτουρκική» φίλοι

VHOG INSPECTIONS

Οι πρόσφατες ενέργειες και δηλώσεις του Μ. Θεοδωράκη, καθώς και η ενδιαφέρουσα «διάσκεψη» Ελληνο-Κυπρίων και Τουρκο-Κυπρίων στο Λονδίνο, φέρνουν ξανά στο προσκήνιο τα πολιουτζητημένα μα και πάντα επικαίριο θέμα της «Ελληνο-τουρκικής φιλίας» και της «ελενα-προσέγγισης». Στην ανάληση που οκολούθει προσπαθούμε να επιστρέψουμε το πιο σημαντικά στοιχεία από αυτές τις εμπειρίες και να επιχειρήσουμε μια τοποθετημένη στο τέρπο αρμόδιευσης αυτό θέμα. Η βασική θέση του άρθρου είναι ότι πρέπει να διαχωρίσουμε την ανάγκη επαφής των λαών από την επαφή των κρατών. Οι θέσεις Θεοδωράκη παρ' ότι αναλώγοντηκές και σημαντικές έχουν σαν κύριο τρωτό την ασύνεσια ως προς τον διαχωρισμό αυτό. Η «διάσκεψη» Ε/Κ και Τ/Κ, μια προσπέβεια επαφής στο επίπεδο των λαών, δείχνη τους περιορισμούς που υπάρχουν όταν οι αποιεοδήποτε προσπάθειες «επικαναπροσέγγισης» προσκρέουν στην αντίθεση και την υπόσκαψη που προέρχεται από τα επίσημα κράτη.

• ఊచ్చములు నుంచి E/T వాటాలు

Στα τέλη του Νοέμβρη ο Θεοδωράκης και ο Τσιύρκος συνθέτης τραγουδιστής Ζουλφού Αιβανελλί έδωσαν στην Κωνσταντινούπολη τέσσερις κοινές συναυλίες που φαίνεται να είχαν πολύ μεγάλη επιτυχία... Πέντε τραγούδια του Μίκη που κυκλοφόρησαν σε δίσκο στα τούρκικα, πούλησαν 200,000 αντίτυπα σε τρεις μόνο μήνες - έτσι που στον Θεοδωράκη απονεμήθηκε στην Τσιύρκια χρυσός δίσκος. Οι επισκέψεις του Θεοδωράκη στην Τσιύρκια καταδικάστηκαν από διάφορους Έλληνες δημοσιογράφους με επακόλουθο τις γνωστές δηλώσεις Θεοδωράκη και την ένταση της διεμάχησης.

Η επίσκεψη του Μ.Θ. στην Τουρκία καταδικάστηκε για δύο κυρίως λόγους:

- (d) Ειστήθα μπορεύει να χρησιμοποιηθεί για να προβάλει τη Τουρκία πώς τα έξι είναι προσωπείο δημοκρατικότητας, που βέβαια δεν υπάρχει.

(B) Ειστήθα μπορεύει να προβάλει τη Τουρκία να ακματεύεται το γεγονός για ευωθερική κατανάλωση.

Τα επιχειρήματα αυτά, που μόνιμα προβάλλονται από κάποιους σε οποιαδήποτε παρόμοιες προσπάθειες, τα αντέκρους είναι οι ίδιοι οι Τούρκοι αριστεροί. Για παράδειγμα, ο Τούρκος δημοσιογράφος Εμίλ Γκαλίπ Σανταλί, μιλάντας για το πρώτο επιχαίρμα (θηλ., προβολής ενός δημοκρατικού προσωπείου της Τουρκίας προς τα έξω) θύμισε ότι οι κύριες χώρες που θα ενδιέφερε την Τουρκία να «πείσῃ» είναι εκείνες της δυτικής Ευρώπης. Αυτές δημιούργησαν ήδη δεκτή την Τουρκία σαν πόδες-δρόμο του «Συμβουλίου Ευρώπης», κύριας

ου οργάνου για την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αρκετά πριν τη επίσκεψη του Μ.Ε.

Οι δηλώσεις του Θεοδωράκη ήταν οπαδήγητε πιο αφιλέργωμενες από την επίσκεψη του στην Τουρκία. Από τις μια οι δηλώσεις του αποτελούν ένα ράπισμα ενέντια στην υποκρίσια των δικρατών που συντηρούν μια μόνιμη κατάσταση επιμόρττης για σύγκρουση, που δικοιολογεί με τη σειρά της μια συνεχή

κινδυνολογία για επερχόμενους εξωτερικούς κινδύνους, δικαιολογώντας έτσι τα λάθη και τις αδιναμίες των αντιστοιχών κυβερνήσεων. Από την άλλη χαρακτηρίζονται από τέτοια πολιτική ασφαλεία, ασυνέπεια, αντιφασις και υπερβολές που κάνουν κατανόητες τις τόσες αρνητικές αντιδράσεις που δημιουργούν.

Έτοις ο Μ.Θ. τοποθετήθηκε σωστά αρνούμενος να δεχτεί τη λαϊκή μιας Τουρκίας που επιτίθεται και μιας Ελλάδας που είναι το θύμα. Κατάγγειλε τις δύο χώρες σαν εξ ίσου υπευθυνές για τον συνεχή εξοπλιστικό αντογωνισμό. Κατάγγειλε επίσης τη σημερινή «ουμπαράτζη» Ελλάδας-Κύπρου γιατί αναπτύσσει τον εθνικισμό και έτοις διαιωνίζει τη διχοτόμηση. Θύμισε τις ευθύνες όλων για το κυπριακό πρόβλημα — την προφράστια. Οι σιδαρεές Ελλαδο-Τουρκίας είναι πολύτικο θέμα και στην πολιτική το τι μετρούν είναι τα αντιπολεμένα πυρφρέμοντα — όχι οι καλές προθέσεις και τα εικετινή αποθήκευση. Είναι λάθες να θέλουμε την Ελλάδα να αρχίσει επίσημο διάλογο με την Γουρκίδη, χωρίς όρους, χωρίς προϋποθέσεις, για χάρη της καλής θέλησης. Η Ελλάδα δεν μπορεί, δεν πρέπει να διεπραγματεύεται με εναρχυριασμένη την Κύπρο, στο άλεος του τουρκικού στρατού.

καταπίσσων της Τ/Κ κοινότητας από την Ε/Κ πλειοψηφία πριν το '74, την ευθύνη του Ελληνικού στρετού για το πραξικόπεμπτο στην Κύπρο που έδωσε στην Τούρκια τη δικαιολογία για την εισβολή (...πως είναι δυνατόν να ξεχνάμε ΕΜΕΙΣ τις δικές μας ευθύνες; Όταν εμείς οι Έλληνες στείλαμε Ελληνικό στρατεύματα να σκοτώσουν τον Μακάριο...Στην πρότη αυτή φάση είχαμε εμείς μεγάλες ευθύνες και μάλιστα προκαλέσαμε την εισβολή. Δεν την δικαιολογώ, όμως λάω ξεκάθισσα ότι την

Η Ελλάδα δεν πρέπει να μπει σε ένα διάλογο, που όπως θυμίζει ο Β. Φίλιας («Νέα», 13/1/87), «Πρέπειν θα γινόταν με τους όρους του εντπάλου. Ωστόσο δεν θα διεξήγετο εφ' όλης της ύλης, αλλά στο περιορισμένο εκείνο πεδίο, στο οποίο η ενδιαφέρει τους Τούρκους, τρίτον θα ξεκινούμε με την τοποθέτηση των διαπραγματεύσιμων θεμάτων μόνο εκείνων που αναφέρονται σε μονομερείς ελληνικές υποχωρήσεις και δεν θα έβαζε στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων οπιδύποτε όπως μπορούσε να πειθα-

ναγκάδει την Τουρκία σε αντίστοιχες υποχωρήσεις, τέταρτης δεν θέλει το τεράστιο πρόβλημα του συναχειτώματος των ενόπλων δυνάμεων και γενικότερα της εξοπλιστικής ικανότης.... πέμπτην δεν υφίστανται διεθνή μείωση του χώρου της χώρας αν δεχόμαστε τέτοιους ειδους «διάλογο» και... ταυτόχρονα, να υπεκπέντετο και θα εφθείρετο ακεπτά νέρθωτα το ηθικό του λαού, από τη σημαντική που θα μπαίνει σε τέτοιες διαδικασίες».

Πέρα από τα πιθανά κέρδη και τη εξυπερέτηση των υποφερόντων τη Τουρκίας από ένα «άνευ όρων» διάλογο «καλής θέλησης», θα πρέπει να θυμηθούμε επίσης ότι το πρόβλημα έχει γίνει και με ένα πιο πλατύ πλέγμα υποφερόντων. Η θυμηθούμε δηλαδή ότι το πρόβλημα δεν είναι μια απλή Ελληνοτουρκική διαφορά αλλά έχει να κάνει με την αντιπεράθεση των δυο υπερδύναμεων και την χρήση της Τουρκίας από την Αμερική και τους γενοκίους οικυμένους της για άλειχο της Σοβιετικής Ένωσης (καθώς και άλειχο της πολιτισματικής και εύφλεκτης Μέσης Ανατολής και Ασίας). Οπότε ένας διάλογος μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας δε γίνεται πιο πιο στενή επιβλεπτική των όμεσος ενδιαφερομένων δυνάμεων — που δε επηρεάζουν και αναλόγως των δικών τους υποφερόντων πηγείαση ανός τελούν διάλογον.

Εάληση για διάλογο και για ειρηνική λύση της ελληνουρουμκικής ζένεν-
ξης» αντικαθιστώντας ουγγρόνως στην εκπαίδευση και στα κρατικά μέ-
σα μαζικής ανημέρωσης του όρο «εχθρός» με την έννοια «Έλλη-
νας»... Επίτευγμα της προστεθουλίας είναι επίσης, ότι για πρώτη φορά μετά το 1980 έσταση βαθιά πεποιθη-
ση των Τούρκων αντικαθιστατικών, πως «η Ελλάδα χρησιμοποιεί την κα-
ταπέτηση των αιθρούνιων δικαιωμά-
των στην Τουρκία μόνο σαν πολιτικό χαρτί — χωρίς πρόγραμμα να ενδιαφέ-
ρεται γι' αυτούς τονιζει ανθρώπους».

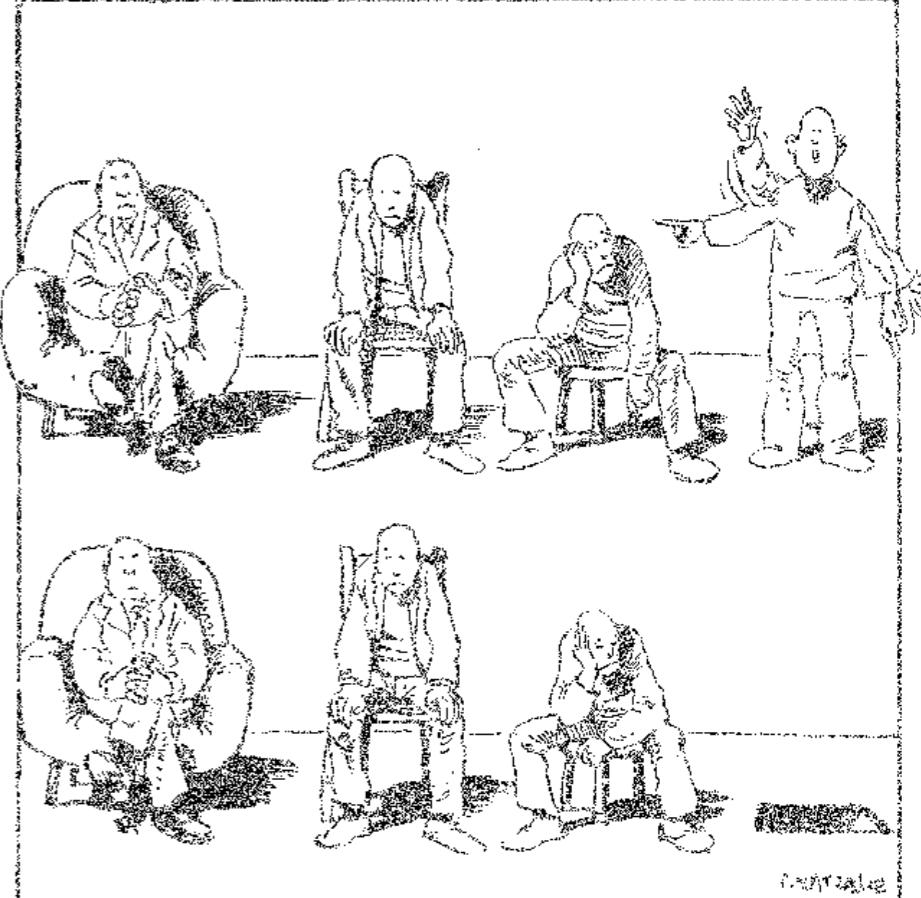
Πρέπει να σημειωθεί ότι περδίκοις κοινές ευνοητοίς μεταξύ Ε/Κ και Τ/Κ με πρωτοβουλία της ίδιας οργάνωσης «Φίλοι της Κύπρου», σίγου γίνει και

«Πιστεύω πως η ιδέα του Μίκη έξιζε καλύτερη τύχη. Προτείνει ένα όνο- γμα στο αδιέξοδο, σπάει τον ασύλο κύκλο του οικογενειακού φροντιστού- μενου μίσους. Δίνει τη δυνατότητα, την ελλείψη — και δύναται — να την

πεποιητή καθεργητική πολιτική, να απάρται και να έλλει συνδρομητική πνευματική επικοινωνία. Όχι ρεβεντική με την ταυρική καθέργηση — έλλει με το λόγο.

η «διασκευή» ε/κ και
τ/κ στο λογότυπο

Ακριβώς επειδή πιστεύουμε ότι η επιφή μεταξύ Ε/Κ και Τ/Κ στο επίπεδο του λαού και εκπροσώπων του (και δύσκετα με τη φύση σημείων αποίει βρίσκενται σε αντίθετους σταυρούς) είναι πολύ

卷之三

νησιά για συμμετοχή. Αυτοπρόσωπης η προσπάθεια κατέβρεφε και πιλί μετά από παρεμβάσεις και ενεπόσεις που προέρχονταν κυρίως από την πλευρά της Τ/Κ γηγενειών.

Παρότι την στηγή έκβαση της «Εδισκευτικής», θέλουμε να επισημάνουμε τη σημαντικότητα του επιχειρήματος και τα σημαντικά θέματα που σημειώθηκαν σε αυτή τη προσπάθεια. Κατ' αρχήν το γεγονός ότι η γηγενειάς και μόνο διπλά στην παρέδοση δεκτοριών τώρα χρόνων από την εισβολή και την αποκτητή της μιας κοινότητας από την άλλη, συνεχίζουν να γίνονται προσπάθειες για συνέννυση ή συμαντικότητα στον περιορισμό της εξιγνώσιμης από εκπρόσωπους του Λαού (εσός και εν τη Επιτροπή της οργάνωσης «Αθλοί της Κύπρου» παρεμβάνει και γνωστές πολιτικές προσωπικότητες που προσδίδουν μεγαλύτερο κύρος στην προσπάθεια). Δεν είναι τυχοί ίσως και η προσπάθεια θεοδωράκη ξεκίνησε με την επιτροπή «Φιλίας των Λαών». Αυτές είναι προσπάθειες δειχνύουν ότι η ανάγκη και η επιθυμία για συνέννυση βρίσκεται μάζε από τον λαό και δεν είναι κάτι φτωχό που κάποιοι ξένοι πρεσβεύουν.

Είναι επίσης πολύ αμερικανικό το γεγονός ότι η διάσκεψη προχωράει σε διατύπωση κοινής διακήρυξης που αρχικά τουλάχιστον δίνει αποδεικτή από την πλειοψηφία των παρευρισκομένων και απειρίθηκε μόνο μετά από τις παρεμβάσεις Ντενικτάς. Η διακήρυξη αυτή αποτελεί ιστορικό γεγονότο, για αυτό και την δημοσιεύουμε εδώ μαζί με

ακριβήσεις τέτοιες προσπάθειες όποτε θελήσει...

Για αυτό οκειώδες τον λόγο δύος μεταβούν από συνεννόηση δύοντας χρέος να προσέχουν ακόμα το πολλό τους οποιουδήποτε χειρισμός τους. Όσο πο εύκολα σπειρυγάνουν τέτοιες προσπάθειες τόσο πο δύσκολη γίνεται η «πιστεύστρη» της συννενόησης, και τόσο πο πολλό ειχειρήματα δίνουν στα χέρια των πολέμιων της. Η ιριδιά μας για την «εδισκευτική» περιπτέρευσης ακριβώς γύρω από την σύνθεση των σμάδων που πήραν μέρος. Γιατί να πάρουν μέρος εκπρόσωποι που πρόσκαιντο πριν τον Ντενικτάς; Υπήρχε περίπτωση να μην διευκολύνουν την προσπάθεια του τελευταίου ήταν να οδηγήσει σε αδιέξοδο και εποτεμία την συνέννυση;

Η προτεραιότητα του θεοδωράκη, ποσωτά, απρόχυτος σε μνηδες παρεπεμένα επιλεγμένες μόνο στον ευρύ, αγνοιστικό οριστρό χώρα. Γιατί έμας να διασυνδέσουμε η προσπάθεια με την αυτοχθόνη για διάλογο των κρατών;

¹ Βλέπε αυξήση τη προηγούμενο ταύχος του Εντός όπου ο Πρόδρομος Πραδόρους υποστηρίζει μια τέτοια θέση σε σχέση με τις συνυπόκαισεις Ε/Κ και Τ/Κ «επιστρέψαντες — δύο τους βάσεις ο τύπος — στο Λήδρας Πάλαι». Οι προσπάθειες αυτές λανθασμένα αποδέσθηκαν στον Αμερικανό καθηγητή του γενετοποιημένου Υάλου Τουναντίον προκαταβούντα που η κάθε πλευρά διακρίνεται από πάρα πολλά στηγάνια. Αυτό δεν υπομένει ότι δεν είναι κόσος ρας να παλαιώσουμε για μια οικοτη θέση. Σίγουρα δέρνουμε ότι τέτοιες προσπάθειες είναι σε μεγάλο βαθμό καταδικασμένες σε αποτυχία όταν ο Ντενικτάς κρατά την «κάννη του πιατολιού» στραμμένη στο μέτωπό μας... Όταν ο Ντενικτάς μπορεί να

ΕΛΛΗΝΟΔΙΑΤΡΟΦΗ ΠΟΥ ΕΠΙΝΕΑΚΤΩΝΤΟ ΤΗΝ ΥΠΕΡΙΤΡΟΦΗ ΤΣΑΤΖΙ - 1986

1. Είμαστε υπέρ της επικαυτορυθμίσης των δυο κοινοτήτων μας, για να προωθηθεί η αιφνιδιαστική και ερμηνευτική, που είναι υπεύθυνα για μια δικαίωτη και βιώσιμη λύση, που θα οδηγήσει σε συνέννυση της Κύπρου πάνω σε μια διζωνιατή, δικοιονομική ομάδευση βάση.
2. Πρέπει να ενθαρρυνθούν πολιτιστικές ανταλλαγές και κοινές κοινωνικές και εθλητικές εκδηλώσεις και εργασίες που μετέχουμε στη διάσκεψη όπου πρόβαλλε για να πρωθήσουμε τέτοιες δραστηριότητες δύος αυτές που συνάθρονται στον Πληνάριο που επεντάστεται.
3. Πιστεύουμε ότι η νεολαία πρέπει να μεγαλώσει μέσα σε κλίμα διεκπενδυτικής φιλίας και ότι πρέπει να εναληφθεί η αναθεώρηση των διδακτικών βιβλίων της ιστορίας ώστε να σπαλαγχθούν η διαδρίσικεια, η εχθρότητα και η προκατάληψη μεταξύ των δύο κοινοτήτων.
4. Το οικονομικό ανισότητο μεταξύ των δύο κοινοτήτων αυτοπρέπει δινομάνων και πρέπει να γεμιστεύσει. Συμφωνούμε να προσπαθήσουμε να επρεδούμενοι αυτούς που παίρνουν αποφέσεις και από τις δύο κοινοτήτες, να εφαρμόσουμε τις διαμόνιες Κορυφής, να πάρουν τα κενά ληφτά μέτρα για την οικολογία της κατάστασης στη νήσο και να θέσουν τα οικονομικά θεμέλια για την προβλεπόμενη αιφνιδιαστική διάρροιση.
5. Οι προσπάθειες των Γενικού Γραμματέων του ΟΗΕ για μια δικαιολύνση πρέπει να συνεχισθούν με την αποφασιστική τη νεόργανη. Αιφνιδιάστε καθήκοντας να υποστηρίξουμε τις προσπάθειές τους.

ΑΝΤΑΛΛΑΓΜΕΝΟ

I. Ανταλλαγές

- a) Πολιτιστική ανταλλαγές
- b) Αθλητικές συναντήσεις
- c) Επαγγελματικές Οργανώσεις
- d) Συναντήσεις επιχειρηματιών
- e) Συναντήσεις ουνικοποιητικών ομετών
- f) Συναντήσεις δημόσιων γραφίων

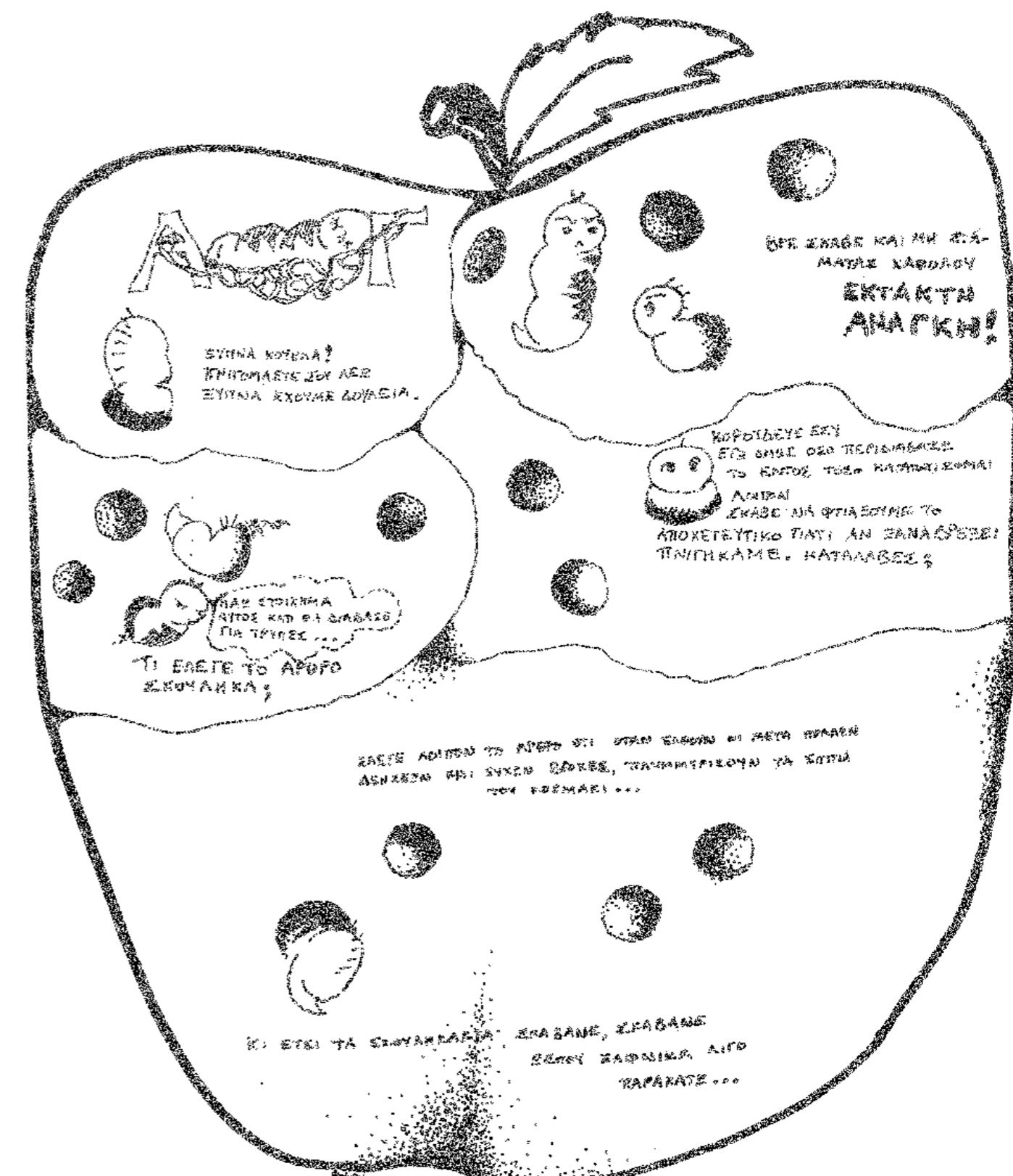
II. Συναντήσεις αράδων ειδικών για ενδιμοτη-

- a) Διατήρηση του περιβάλλοντος και οικολογίας
- b) Θέματα Υγείας
- c) Διατήρηση εθνικής κληρονομοτής
- d) Διατήρηση και συντήρηση εθνικών μνημείων
- e) Θρησκευτικές Οικουνούπολες
- f) Εκπρόσωποι διάφορων Κοινωνικών Ασφαλίσεων
- g) Ήρωοι, Πανηγυρεστήριοι και γιοι της θεος Ιστονόπη-

III. Οι μετέχοντες εξέφρασαν την προθερία να τονε με ανα-

... αναχθούν τις επιθέσιες τους, χωρίς επιμεσούρη των πολεμι-

ΤΟ ΜΗΛΟ ΤΟΥ ΕΝΤΟΣ

... ΣΕ ΣΑΡΑΚΑΤΕ ΣΕΝΙΑ ΔΗΛΑΔΗ...

Η Θρησκευτική ζωή

στην Κύπρο:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

ΕΚΚΟΡΩΓΙΚΕΥΟΝΤΟΣ

ΥΠΟΧΡΗΣΙΑΚΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΤΙΚΟΥ

Ταξιδιώσαμε την κονινικότερη πρωτηνία προσεγγίστηκαν θέματα δραγκούμενης, ακινητικού κοινωνικού στην Κύπρο με τη γρήγορη και τελευταία μέρης.

Το πιο σημαντικό σίγουρα θρησκευτικό γεγονός της περιόδου της οποίας ήταν η είσηξη Αρχιεπισκόπου Μητροπολίτου. Το γεγονός αυτό μπορεί να χρησιμεύσει σαν συνδετικό κρίκος στα σύστημα προηγήθηκαν και στο θέμα της θρησκευτικότητας της περιόδου αυτής.

Η ρήη αυτή σηφεύστηκε σε διάφορους λόγους. Σίγουρα σε κάποιο βαθμό μπορεί να υπήρχουν προσωπικά κίνητρα εντοπιζόμενα ή μετασεμενούς φίλοδοξών εκ μέρους των Μητροπολίτων. Όμως μια κοινωνολογική πρόσεγγη «κατανόησης του γεγονότος» («verstehen») θα ορίζει από τις υποκινηματικές εξηγήσεις των ενδιαφερούμενων και ακολούθως θα προσθέσουμε να τις συσχετίστηκαν με τα αντικαμψεντικά κοινωνικά δεδομένα της περιόδου.

Ας αρχίσουμε λοιπόν από ένα άγνωστο παν Μητροπολίτων στο οποίο ζήτουν την παροίτηση του Μακαρίου από το Γροθερικό σύστημα — αξίωση που οδήγησε στην εκκλησιαστική ρήξη. Οι κύριοι λόγοι που προκαλούνται για την απότιμη τους είναι ότι:

- (1) Η πολιτική της κυβέρνησης του καρεδδιάλης της επιθετικής αθηναγόρας οδηγεί [Ενωσης] επιθέτευσαν στην προηγυραπτήτη εις την δημιουργία «Κυπριακής ουγιαδίσθεσης» [Κοινωνική πολιτική «φρεστού»].
- (2) «Το κύρος της πατέριδας εμπορίας επιτάχυνε κατά την προεδρία του Μακαρίου κανονικά μεταξύ των Πολιτειών, η οποία αύτη βάσει της εθνικής έρευνας αποτελείται από Ελληνικά χαρακτήρα και προσαντολίσματα.
- (3) Στην ψηφιδική του πληρώματος [πατέρων] της Επικλησίας που πάντα επικρατεύει η απότιμη και η αξίωση από τον Θεόν και την εθνική δικαιοσύνη, παντούθεν ο απειλητικός μαθησματικός και η αποτιμία της εξιάς και της ιεραρχίας και της Πατριάρχειας.
- (4) «Ενώ κατά την παρατεταμένη γενιά της ΕΟΚΑ είληντες την Ελληνική πατέρα της, Κύπρον απειλούσαν εις πάλιαν εθνικής εργατικής και εκδίσιας γέλαιον, παρεξέδην δε προς υψηλότερο τους Δαγκών, η Μήτρα πάλλουναν από εθνικόν φράγματι, σήμερον αποκρύψιμεν την αποκαρδινατικήν θέσην αφειδέλησμανέ αυτής της και προσευταλούμενό προς ζένον γέλαιον. Τα εθνικά πατητρίζουνται, αι δε εμμενύντες από την ίδιαν της Ελλάδος και της ΕΝΩΣΗΣ πατετελελαμούνται και ποικιλοτρόπως θάλκονται».
- (5) Επί της Γροθερικής του Μακαρίους επιθετικής και χριστιανούματος επερταστικής τάξης.

Ο φόρεσης και οι αντιρρήσεις των μητροπολίτων (για την άλλην) πάσις και ελπίδας, για τον αθεϊστικό μαθησμάτων και την άλλειψη προσανατολισμού και ταυτότητας του Κυπρίου πεπιγράφουν μια νέα κατασταση πραγμάτων, που ουσιαστικά αντέπιπον την υπάρχει της — με τη διαφορά πως η ερμηνεία που της εβδομάδα, φορτώντας τα πάντα στο πρόσωπο του Μακαρίου, ήταν κοντόφορη. Πρόκειται μάλιστα για αλλογές που είχαν αντικειμενικές κοινωνικο-οικονομικές θέσεις, για αλλογές που αποτελούν πραγκόσιμα πολυματικότητα — τα φαινόμενα του ακματεριασμού και της επικρατείας της. Τα φαινόμενα αυτά πηγάζουν από το κοινωνιστικές εξελίξεις που έκινησαν από τη Δύση της αναγνώστης, που αυτονόμητο για την επιδειξί του να γίνει κύριος της μοίρας του. Επειρενάται η αντίληψη ότι τα πρόγματα σίνει ρυθμισμένα εκ των άνω, από τον Θεό. Ο άνθρωπος πιστεύει ότι η λογική και η ορθολογίας είναι σε θέση να αποκαλύψῃ την αλήθεια. «Φορείς αυτής της εποπλούτης κατάφασης πηγαδίωνται λογικής είναι τα αποτικά στρώματα. Το πιστεύει τους αυτούς ανεργάτες με εξελίξεις στην ανάπτυξη των περιγραμμάτων, της τεχνολογίας και γενικό με κετεστάσεις που στο σύνολό τους απήριζουν την πιστή του ανθρώπου στις ικανότητές του» (B. Φίλιας).

Η «διαδικασία εξορθολογισμού» επιφέρει μια όλη και πιο ευρύτερη χρήση της λογικής σε όλες τις πτυχές της ζωής σε μια βάση γενικών και αρχών που αποκλείουν τις παραδοσιακές αξίες. Οι κοινωνικές σχέσεις γίνονται απρόσωπες και τυπικές, σε ένα κάδιο που κυριαρχείται από το εργοστάσιο και τη γραφειοκρατία, και όμως ο άνθρωπος μετατρέπεται σε ένα «εξεργατήμα της μηχανής» που ο ίδιος κατασκεύασε.

Η «διαδικασία απομυθοποίησης» που συνοδεύει τον εξορθολογισμό, απολεύθερωνει και σπογγυμώνει τον κόσμο από την κυριαρχία των γαγκών και μπεριουδικών δυνάμεων (M. Weber).

Όμως η εξειδίκευση του κόσμου και της γνώσης κατατελειχίζει την πραγματικότητα και δίνει μέτριες ερμηνείες και καρμιθεωρίες αλλά επειδή ακριβώς είναι άπειρες κακή δεν μπορεί να απατήση την απόλυτη αλήθεια. Ο μαναδικός κόσμος του χριστιανισμού συντικαθιστεί με έναν πλουραλιστικό κόσμο στον οποίο κανένα σύνολο αξιών δεν μπορεί να δοσεται μια πιστού, ολοκληρωμένη αξία στη ζωή ήτε στο προσωπικό της στο δημόσιο επίπεδο. Η επιστημή και ο αρθρολογισμός μπορεί γενναίως μέσα για δημιουργεί τα κατάλληλα μέσα για την επιστημή ενός ακοπού — δεν μπορούν όμως να βοηθήσουν στην επίπονη του σωστού ακοπού, δεν μπορούν να βοηθήσουν στον καθορισμό αξιών ή στην ανεύρευση νοήματος στην ζωή.

Αυτά ήπουν τα γενικά χαρακτηριστικά της εκμοντερνοτήτης και της εκκοσμίκευσης διώνεισαν τον συγχρόνο κόσμο. Θέβαινε η συγκεκριμένη μορφή που παίρνουν τα φαινόμενα αυτά διαφέρει από κοινωνία σε κοινωνία σύγχρονη με την ιδιομορφία κάθε κοινωνικού σχηματισμού. Με πιο τρόπο επηρέασε το εκμοντερνισμό την Κύπρο. Με ποιό τρόπο επηρέασε τη θρησκευτικότητα και με ποιό τρόπο πρωτοπορήθηκε η εκκορωγίσευση;

Σύμφωνα με την προηγούμενη ανάλυση της διαδρομικής θεμάτων της κυπριακής κοινωνίας, η παραδοσιακή κυπριακή κοινωνία θεωρείται σα μια οικονομία αγροτικής. Επικρατούσαν οι μικροί και μικρο-μεσογειούς σικελικούς κλήρους και καλλιέργειες. Όλοι οχρέων οι αγρότες είχαν ιδιοκτητική/χρήση γης. Μεγάλη σημασία είχαν οι προσωπικές συγενείς και το αισθητικό της κοινότητας που μεταφράζεται σε αλληλοδικήσεια και αλληλοεργασία. Όλα φαινόταν ως «δέρμα της φύσης», με αποτέλεσμα θεωρείσεων της αποτέλεσματος της φύσης/της φύσης/της φύσης.

«Θέρε τους ήταν βασιλιάς συγένεως... φρεσερός κρητής... και στοργικός... ήταρε να προνοεί και να συγχειρεί» (Εγγλεζότης).

Ο πατέρας είχε ηγετικό ρόλο, ήταν συνήθεια με εγγράμματος από όλους μεσολαβεύεις στη σχέση των αγροτών προς τον Θεό σύντομα μεσολαβεύεις και στης διαφορές μεταξύ των χωριών.

Η λειτή σκέψη/φαντασία ήταν μετρητή από αυριθμητικό και φιλοσοφικό. Μια κοινωνία στην οποία ανυπότικός κρίκος ήταν η περάσσει και το θέμα, η θρησκεία και η αλληλοδικήσεια. Μια κοινωνία στην οποία υπήρχε «εκλεκτική συγγένεια» μεταξύ των πνεύματος του «φιλότηρου» και της ορθόδοξης διδασκαλίας των καλών χριστιανού-Σαμαριτών. Μια κοινωνία στην οποία ορθοδοξία ήταν στρόφις ζωής, η αγροτική κοινότητα.

Όμως, όμως μας λέγουν οι ιστορικοί πως η θρησκεία, ήταν από το 1915 έχουμε ενεργωθη την ζήνων ιδεολογίαν του εκδυτικού από την οργανώσαντας την επανάσταση της ΕΝΩΣΗΣ προσέλευση την φροντολογίαν την ζήνων.

Η διαδικασία εξορθολογισμού καθύγεται σε πιο μεγάλο βαθμό με την εκκορωγίσευση. Τετούσα χαρακτηριστικά ήταν: — η δημιουργία της αποκλικτικής κοντραρίας, οι υχέσεις ιδιοκτητικού που καθιερώνονται, με καροτσικούς μεταναστών, γραφειοκρατία, κλπ. Όμως ακόμη οι διαφορές δεν φεύγεται να είναι τόσο μεγάλες, οι σχέσεις δεν αποτροπούνται αλλά και, πιο σημαντικά, μπαίνει ένα νέο στοιχείο που κρέτα τη θρησκευτική ζωή σε υπόλειπτο: το στοιχείο αυτό ήταν η σύγκρουση της ορθόδοξης εκκλησίας και της εποικιοκρατικής κοινότητας.

Η ανάπτυξη της οικονομίας και η ποιότητα της διαδικασίας στον ορθόδοξη παντού ήταν η ζήνων βασιλεύοντα στο χώρο, όπως γέγριε στην αναρριχώμενη στάση της εποικισμένης στην ζήνων προτεραιότητή της έργου. Και πράγματα σύνταγμα ήταν η αντιτροπή μετρητής αναγνώστης ή αντιτροπής μετρητής αναγνώστης.

Η ανάπτυξη της οικονομίας και η ποιότητα της εποικισμένης στάση της εποικισμένης στον ορθόδοξη παντού ήταν η ζήνων βασιλεύοντα στο χώρο, όπως γέγριε στην αναρριχώμενη στάση της εποικισμένης στην ζήνων προτεραιότητή της έργου. Και πράγματα σύνταγμα ήταν η αντιτροπή μετρητής αναγνώστης ή αντιτροπής μετρητής αναγνώστης.

Παράλληλα στην ομέτοικο από την υπαίθρη διηγεύεται σταδιακά ένα διάσημο με το νέο περιβάλλον, σταθεροποιεύεται και δημιουργούνται νέα σημεία εποχής αντί της θρησκείας και της επικλησίας.

Ο όσο για την καπηλητική κίνηση αυτή δεν

της ορθοδοξίας μειώνεται με την ταύτιση αυτή και την συγκόλουθη ρήξη Μακάριου-Μητροπολίτων. Πιο έντονα ακόμα όταν όλα τα ποινιά γεγονότα σύγχρονα στο πραξικόπεμπτο των Συνταγματαρχών του Ελληνοχριστιανικού Πολιτισμού και των σύντηρη ποινιών τους, και τέλος στην Τουρκική εισβολή).

Διέθετε μετά το '74 παραπρετήται μια αίξηση της θρησκευτικότητας. Είναι φυσικό ο πόλεμος, ο ξερίζωμός, και ποι ομάντακτο το γεγονός του θανάτου, και της οθεβαϊστηγας που έφερε ο πόλεμος, να υπονέτειναν σε μια τέτοια στροφή προς την θρησκεία. Ενδοσ ήταν γνωστός οι πληγές του πολέμου δεν έλειπαν οι οπασίες για αγίους που μαρτύρισαν για επαναστροφή ή για μια θεϊκή επέμβαση ή ακόμα και για το τέλος του κόσμου.

Οσο όμως ξεμπλέκεται όποιο το '74 πόλοι ποινιά γίνονται το σημάδια της εκκοσμίκευσης. Έχουμε ως αυτή την περίοδο σορεία πυραγήντων που θεωρούνται φορείς της εκκοσμίκευσης. Για παράδειγμα: ο ξερίζωμός του 1/3 του καπηλού πλήρωμαν και: «εξαντακτικός αυτοπομόνος» που ακολουθεί, το γεγονός ότι οι περισσότεροι από αυτούς δριώκονται να ζουν σε συνοικισμούς ή άλλους χώρους με τους αποίσιμους δεν έχουν άμεση οργανωτική σύνδεση... Η εκβιστηχάσια του ενθαρρύνεται πιο πολύ με την διάθεση της επηνήσης εργατικής δύναμης των εκτοπισθέντων και ειδικά των γυναικών και που σημαίνει και πάλι εποπροσοποιημένη σχέση... Ο επιδαινιασθεντισμός που καίνει μια καινούργια θέση... Η κατάκλυση της Κύπρου από ξένους που φέρνουν ξένες νοστροποίες και πρέπτα — τα οποία ενθαρρύνονται από τα μέσα μαζώντες επιμμέρεση, κ.α.

Το πιο πάνω δίνουν και μια είχηση για την ομάντακτη αίξηση του προσθλητισμού στ' άλλα δόγματα. Φαίνεται ότι η έλξη των δογμάτων αυτών έγινεται, σε ενα βαθμό, στο στη γενική προσέρχονται και καινούργια βάση γυναικικών αρχεσών μέσω στης μικρές ομάδες και τα στενά προστατευτικά κυκλώματα ανθρωπίνων αρχεσών σε μια κοινωνία στην οποία σιγά-σιγά οι σχέσεις αρχίζουν να αποτρεποποιούνται.. Για παρόμοιους λόγους φαίνεται να κερδίζουν άθαρσες άλλες θρησκευτικές οργανώσεις — όπως οι διάφορες ανατολικής πανθεοτικής νοστροποίες ομάδες, ο πνευματισμός, κλπ.

Η ορθοδοξία όμως φαίνεται να περνά μια περίοδος κρίσης, δρίσκεται εκτεθειμένη σε μια «άνθηση της εκκοσμίκευσης» που φαίνεται σε δύο επίπεδα. Πρώτα, σε ένα επίπεδο αγγειοκριτικής εκκοσμίκευσης — παραπτούμε μια δομική απομόνωση και παραμερισμό της εκκλησίας — ειδικά μετά τον θάνατο του Μακάριου. Η εκκλησία δεν είναι πλέον πολιτικός ηγέτης του έμπους. Δεν εκπροσωπεύει μόνιμα στην κυβερνήση και ωη λίγη αποδύσων. Αλλιώς είναι η επιρρεά της πατέσια στην ευημερία όπως άλλοτε. Μπορεί βέβαια ακόμα να επηρεάζει, αλλά εχει χίσει πολλή από τη δύναμη και επιμορφωτής.

Δεύτερο, σε ένα επίπεδο μακεδονικής εκκοσμίκευσης — δηλ. η θρησκεία έχει χάσει την ποικιλότητά της στην επίπεδη της ανθρώπης θυμητούς. Σύμφωνα με τις στατιστικές που μπάρχουν για τα τελευταία χρόνια, στις εκκλησίες πρωτίστως περισσότεροι μεσόκοινοι γυναικες και γέροι. Η θρησκεία επιστρέφει σαν ένα αξεχόριστο μέρος της ταυτότητας του Κυπρίου. Πάλι, να είναι το αξιολογικό σηματίου αναφοράς.

Αποτελούν όμως αυτά συνδείσις για την εκκοσμίκευση της θρησκευτικής και μόνο; Η απάντηση, που φαίνεται μελλοντικά, βέβαιο το πρόβλημα κάτια από νέο πρόσωμα. Φαίνεται ότι η εκκοσμίκευση στην Κύπρο που σημείωσε πιο πάνω αποτελεί μέρος πιο γενικού και σημαντικού φαινομένου, ενός φαινομένου που ο Γάλλος κοινωνιολόγος Emile Durkheim ονόμασε «κονομία». Η ανομία είναι μια κατάσταση χαλάρωσης των ιδεών που αφείνεται σε μια κρίση των αξιών ολόκληρης της κοινωνίας όπου οι παλιές πεποιθήσεις γερμεύουν, οι θεορίες αισιόνται και επικρατεί ένα σιδηρήμα άλλεων ρίζων και κατεύθυνσης, μια άλλειψη βασικού κυρήματος ζωής. Το φαινόμενο της ανομίας:

«καυνδέεται με την προίσια κάμψη και παρακμή ενός κοινωνικού συστήματος και τη γενικότερη προβληματική των μεταβατικών φάσεων στην Ιστορία. Παρακτικό βέβαια όντα σημαίνει κόποση και εξύπληξη του βιολογικού «αποθέματος» ενός λαού [...] αλλά σημαίνει ότι ένα κοινωνικό ύπιστημα χάνει τη λειτουργικότητά του, ξεπερνάεται από την ίδια την ανάπτυξη των οικονομικο-κοινωνικών δυνάμεων στο πλαίσιο του με αποτέλεσμα να χάνουν το βάρος τους και τη σημασία τους οι αξιές εκείνες, που διαμορφώθηκαν στη φάση προ-

ανδρού του...

...Το σύστημα επομένων είναι εκαίνο που παρακμάζει, οπότε και μπαίνουμε κάθε φορά σε μεκρόχρονες περιόδους μεταβασης οι οποίες χερακτηρίζονται από κλονισμό των αξιών που το σπρίζουν. Κλονίζονται πάντοτε οι κοινωνικές παραδεκτές αξιές στο βαθμό που παίνουν να σινάι λειτουργικές. Τι σημαίνει ότι παύουν να είναι λειτουργικές; Σημαίνει ότι παύουν να είναι αναγκαίες για τη διατήρηση της κοινωνικής αυτοβίωσης κάπτε από τους νέους όρους, τις αλλαγμένες συνθήκες γι' αυτό άλλωστε και αμφισβητούνται». (Β. Φίλιας).

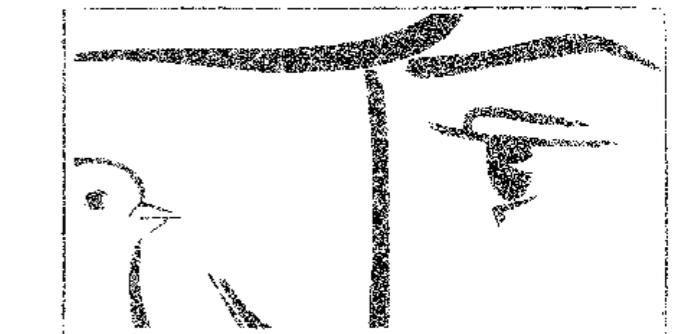

σημαντική.

Τι έριξε και αν στο μέλλον δύσμε μια αντιστροφή, της διαδικασίας της εκκοσμίκευσης που να προσέρχεται από αλλοις στην ίδια την κοινωνία; Τολμά να κάνει μια υπόθεση: Αν υπάρχει μια επαναστροφή σε μεγάλη σχετικά κλιμάκια που θρησκεία πιθανότατα αυτή η στροφή να είναι προς την ορθοδοξία και όχι προς άλλο είδος θρησκειών όπως οι δυτικές θρησκειών που προσελκύνται σε μεγάλη αντιστροφή με βασικές θεωρητικές της κυπριακής κοινωνίας/κούλγευρά (όπως η βασική θεωρητική του εθναρχισμού ράσι της θρησκείας, της Βαζαντινής μουσικής μες κατεβόλεσ, κ.λ.). Η έλξη προς όλα δύομάτα είναι παρόδιο και πιστό, φαινόμενο που σχετίζεται με την γενική αμφισθέτηση των παραδοσιακών κεντρικών κυπριακών αξιών. Η τέτοια έλξη θα εκάλεψε εδώ υπάρχει μια αναγέννηση των κυπριακών αξιών και μια νέα εμπιστούμηνη στις τις ηθικές διανομένους της κοινωνίας μας».

Πρέπει όμως να προσθέσουμε ότι μια τέτοια στροφή προς την ορθοδοξία δεν θα είναι κατανάλογη προς την κατεύθυνση της ιστορικής εκκλησίας. Θα είναι μάλλον μια αναζήτηση της ορθοδοξίας που γενικά, σαν μέρος της πρεγευτικής τευτότητας της κοινωνίας μας. Μίας ορθοδοξίας που εκφράζει μεν άλλη στάση ζητώντας από τη μικτή ανάθετη του ορθολογίας της αστικής επικήμης και του κεφαλοποιητικού/καταναλωτικού τρόπου ζωής. Μια τέτοια διεργασία έχει ήδη αρχίσει στην Ελλάδα, όπου σε ένα διάλογο για και με την ορθοδοξία, οι πρωτοπόροι της ελληνικής ακέψης αναζητούν το πραγματικό πρόσωπο της ορθοδοξίας. Θα ηθελα, τελειώνοντας να παραθέσουμε από τις συνέννοιες της ιστορίας, που είναι τη σύνοψη της ελληνικής πρόσημης ιστορίας, μια εικόνα της ελληνικής πρόσημης ιστορίας.

(Καστρή Μοναχός)

Εκείνο που μας ενδιέφερε εδώ είναι το γενικό συμπέρασμα ότι δηλαδή δεν πρόκειται για μια κρίση ολόκληρης της κυπριακής κοινωνίας.

Υπάρχει όμως και μια δεύτερη παραπτήση που μας θυμίζει ότι το πρόβλημα της εκκοσμίκευσης της ορθοδοξίας θρησκείας στην Κύπρο μπορεί να μην είναι μονάχη πρόβλημα της ορθοδοξίας γενικά. Παραθέτω δύο σχετικά σχόλια του Ελληνα Θεολόγου-Φιλόσοφου Γιανναράδη:

(a) «Για πράτη φορά στην ιστορία των εις ορθοδοξίας εκκλησίας δεν ταυτίζονται πια με ένα λαϊκό και καθημερινό και ένα τοπικό... Ακόμα και στις λεγόμενες ορθοδοξίες χώρες οι ορθοδοξίες δεν έχουν τη διαταρτότητα της διαμορφώσαμες φυσική, αδύνατη πολιτιστικά πλεονάσματα της ζωής, είναι απλά διαταρτότητα μέσα σε ευρύτερες πολιτιστικές χώροις [δηλ. η ορθοδοξία πιπτεί με φανάρι σε μια πλουραλιστική πολυφωνία/ευνολοκομιθεωρία].

(b) «Αλφού η ορθοδοξίας πατέρων είναι σπηλαράτες και απετέλει στις ευημένες ζωές που επιδίδονται η τεχνική, είναι απορρευτέοντας να δικηγορεί την θεοφυλακήτη της Αγίας απόνταντα στον εκδικώντα και την ιστορία.

Έτσι, η ορθοδοξία των πατέρων είναι περιορίζεται στο χώρο της ιεροδαγκώτης πίστεως [την θυμητήν] διοχετηρίζεται με τον απηδηματικό

γάλοιο λοιπόν είναι το μέλλον της ορθοδοξίας θρησκείας στην Κύπρο; Είσημφωνα με τα όπια μολις είπαμε αυτά είναι άμεσος συνδεδέμενο με το μέλλον της ορθοδοξίας σαν ούνολο και το μέλλον της κυπριακής κοινωνίας σαν ούνολο.

Ο θεολόγος που ανέφερε πιο πάνω (Γιανναράδης) βλέπει σαν «μόνη παρηγοριά στην τραγική αυτή περιόδου του εκκλησιαστικού βίου» δύο πιθανότητες:

(a) «[Τα] μοναχισμό, που διπούνεις ακόμα στην ορθοδοξία την αμπελική και την παρθυρική των επιρροών, και

(b) «τα προσωπικά χαρίσματα των προφητών, το χάρισμα της θεολογικής διάστασης... των γάλακτων, ...της φιλανθρωπίας... Εγκρινόμενό το κάθισ χρώμα σε μια παρουσία θα απομάδεψε την περιέργεια της εκκλησίας μέσα από την ανε

Ο ΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

για χρόνια. Έται δημιουργήθηκε η Εθνορχιά.

Φθόρα Εθνορχιας

— Ήταν φθόρα καὶ πατή;

“Όταν ήρθαν οι Άγγλοι, έφεραν αλλογές που υπόσκαψαν το Status της εκκλησίας. Το γεννόντος ότι οι Άγγλοι δεν ανεγνώριζαν ήλιδον τον Εθνόρχη σαν τον πολιτικό αντιπρόσωπο των Ελληνοκυπρίων τους έφεραν αντιπέτοντος μ' ένα πολύ δυνατικό παράγοντα της Κυπριακής κοινωνίας.

— Μετά την άρχιση τους πρεβλημάτων δεν για τη Κυπριακή;

“Έτιχε να είμαι στην Κύπρο κατά το πραξικόπειο και την πρώτη εισβολή. Έπαιρνα υπομονής και μελετούσα τα γεγονότα. Με βοήθησε σ' αυτό και μια άλλη δουλειά που σίχα κάνει πελιά για το ενωτικό κίνημα.

Απ' αυτές τις υπομονής γεννήθηκε η μελετή μου που ασχολείται με τους κοινωνικούς και ιστορικούς παράγοντες που οδήγησαν στο πραξικόπειο και την εισβολή. Της έδωσα τον τίτλο “The Rise and Fall of the Cyprus Republic” δηλοδή, «Η άνδρος και η πτώση της Κυπριακής Δημοκρατίας».

— Δεν υπήρξαν αντιδράσεις σ' αυτή την δουλειά σαν αφού έφερνες ευθύνες;

— Βέβαια. Σ' ορισμένους δεν άρεσε και ίσως έχουν δίκιο... Δεν ξέρω. Αν και «πτώση της Κυπριακής Δημοκρατίας» εννοούσα φυσικά την καταστροφή που έγινε το '74. Σ' αυτή την εργασία μελετώ την εξέλιξη της Κυπριακής Κοινωνίας από την Τουρκοκρατία μέχρι την ανεξαρτησία και φτάνω στους παράγοντες που οδήγησαν στην καταστροφή του '74.

— Έχεις ασχοληθεί όπως είπες και με την ενωτική κίνηση;

— Ναι! Η διατριβή μου τίταν πάνω σ' αυτό. Αυτή περιέχεται σε πορίτη στο πρώτο κεφάλαιο του βιβλίου που είπομε.

— Αυτό το κίνημα πώς γεννήθηκε και σε τι επηρέασε την εξέλιξης στην Κύπρο;

Το ενωτικό κίνημα το βλέπω σαν αντιδραση - προσπάθεια - της παραδοσιακής κυπριακής κοινωνίας να προσπειτεί.

για χρόνια. Έται δημιουργήθηκε η Εθνορχιά.

Φθόρα Εθνορχιας

— Ήταν φθόρα καὶ πατή;

“Όταν ήρθαν οι Άγγλοι, έφεραν αλλογές που υπόσκαψαν το Status της εκκλησίας. Το γεννόντος ότι οι Άγγλοι δεν ανεγνώριζαν ήλιδον τον Εθνόρχη σαν τον πολιτικό αντιπρόσωπο των Ελληνοκυπρίων τους έφεραν αντιπέτοντος μ' ένα πολύ δυνατικό παράγοντα της Κυπριακής κοινωνίας.

— Μετά την άρχιση τους πρεβλημάτων δεν για τη Κυπριακή;

“Έτιχε να είμαι στην Κύπρο κατά το πραξικόπειο και την πρώτη εισβολή. Έπαιρνα υπομονής και μελετούσα τα γεγονότα. Με βοήθησε σ' αυτό και μια άλλη δουλειά που σίχα κάνει πελιά για το ενωτικό κίνημα.

— Αμά τα πούμε με δύο κορύντες μπορεί να σταθεί κάποιος σ' ορισμένες λέξεις και να τις παρεξηγήσει;

— Εί το καινούργιο έχει αυτή η ανάλυση σαν;

— Κατ' αρχήν σίγα κάπι που δεν έσυναγε. Δηλαδή μελετή της δυμικής εξέλιξης της Κυπριακής κοινωνίας και πώς αυτές οι δυμικές αλλαγές επηρέασαν την ανάπτυξη της ιδεολογίας της Ενωσης.

— Ήταν αυτές οι διηγησαν στη δημιουργία της ΕΟΚΑ Β' και στην εμέρεια του πραξικοπέμπτους και της εισβολής; Τι επηρέασε την ελλασιτική της δομής της και νωρίς;

— Με λίγα λόγια μπορείς να μιλήσεις για την επιτροπή πατέρων την εξέλιξη;

— Πρέπει να πάμε πολύ πισω. Από την Τουρκοκρατία και την Οθωμανική αυτοκρατορία βλέπουμε:

a) Να διαλύεται η ως τότε αριστοκρατία που ήταν αποτέλεσμα εξωτερικών επεμβάσεων.

b) Να έρχεται και να εξαλείφεται μια νέα μειονότητα στην Κύπρο: Η Τουρκοκυπριακή.

c) Να παίρνει πίσω η εκκλησία το Status που είχε πριν, ενδυναμωμένο μάλιστα. Πλέονται ο πολιτικός αυτιπρόσωπος των ελληνοκυπρίων. Κάπι που ζήσεμε ως πριν λί-

πόλεμο και μετέπομψε πώς αυτό διαλύθηκε και γι' αυτό εναποτέλεσε την αριστερά. Οι δεξιές δυνάμεις, δηλαδή οι αδύνατοτές σοσιαλές τοξείς είδαν κινδυνεύοντας την αριστερά. Οπότε ποιά θα πήγανταν για προσπάθεια στην εκκλησία.

— Ο Εθνόρχης, μόνος εκπρόσωπος του: λαϊκός, κι όλη αυτή η πνευτοσαχτή - διαμάχη - έκανε σχεδόν αδύνατη μια ερδούσια στην πολιτική μας προβλέψιας.

— Γιατί έφασε στε τέλος την Ενωση;

— Το ενωτικό κίνημα αναπτύχθηκε σε μια περίοδο που μάρτυρε μεγάλη ένταση πάντα στην εκκλησία και αριστερά. Όποιος έπαιρνε στα χέρια του αυτό το κίνημα, το πιλαινοποτικό και σε τάξιδευτικό - όπως ήμουν τότε - σίχε τελικά την έξουσία, διότι οι Άγγλοι: ως αυτόν, θα διατρέψουνταν λύση στον Κυπριακό κοινωνίας.

— Μετά το '60 η αριστερά κατετροπάθηκε. Η εκκλησία έπαιξε τον πολιτικό πόλεμο σε μια εποχή που οι δυνάμεις βάσεις της ήταν πολύ περιορισμένες.

— Η μητροποίηση στην Ενωση;

— Όλα αυτά δημιουργήσαν τους πρόργυγούς που βοήθησαν την ιδεολογία της Ενωσης να πράξει.

— Εί το καινούργιο έχει αυτή η ανάλυση σαν;

— Κατ' αρχήν σίγα κάπι που δεν έσυναγε. Δηλαδή μελετή της δυμικής εξέλιξης της Κυπριακής κοινωνίας και πώς αυτές οι δυμικές αλλαγές επηρέασαν την ανάπτυξη της ιδεολογίας της Ενωσης.

— Ήταν αυτές οι διηγησαν στη δημιουργία της ΕΟΚΑ Β' και στην εμέρεια του πραξικοπέμπτους και της εισβολής;

— Βέβαια. Σ' ορισμένους δεν άρεσε και ίσως έχουν δίκιο... Δεν ξέρω. Αν και «πτώση της Κυπριακής Δημοκρατίας» εννοούσα φυσικά την καταστροφή που έγινε το '74. Σ' αυτή την εργασία μελετώ την εξέλιξη της Κυπριακής Κοινωνίας από την Τουρκοκρατία μέχρι την ανεξαρτησία και φτάνω στους παράγοντες που οδήγησαν στην καταστροφή του '74.

— Έχεις ασχοληθεί όπως είπες και με την ενωτική κίνηση;

— Ναι! Η διατριβή μου τίταν πάνω σ' αυτό. Αυτή περιέχεται σε πορίτη στο πρώτο κεφάλαιο του βιβλίου που είπομε.

— Αυτό το κίνημα πώς γεννήθηκε και σε τι επηρέασε την εξέλιξης στην Κύπρο;

Το ενωτικό κίνημα το βλέπω σαν αντιδραση - προσπάθεια - της παραδοσιακής κυπριακής κοινωνίας να προσπειτεί.

Πάλιμερ και μετά βλέπουμε πώς αυτό διαλύθηκε και γι' αυτό εναποτέλεσε την αριστερά. Οι δεξιές δυνάμεις, δηλαδή οι αδύνατοτές σοσιαλές τοξείς είδαν κινδυνεύοντας την αριστερά. Οπότε ποιά θα πήγανταν για προσπάθεια στην εκκλησία.

— Ο Εθνόρχης, μόνος εκπρόσωπος του: λαϊκός, κι όλη αυτή η πνευτοσαχτή - διαμάχη - έκανε σχεδόν αδύνατη μια ερδούσια στην πολιτική μας προβλέψιας.

— Γιατί έφασε στε τέλος την Ενωση;

— Το ενωτικό κίνημα αναπτύχθηκε σε μια περίοδο που μάρτυρε μεγάλη ένταση πάντα στην εκκλησία και αριστερά. Όποιος έπαιρνε στα χέρια του αυτό το κίνημα, το πιλαινοποτικό και σε τάξιδευτικό - όπως ήμουν τότε - σίχε τελικά την έξουσία, και μόνο η Ενωση.

— Γιατί έφασε στε τέλος την Ενωση;

— Το πρόσφεραν σαν απότελεσμα την αντιποτική της ενωτικής κίνημας που ήταν στην πρώτη περιοδού που έγινε την Ενωση. Και μόνο η Ενωση μπορεί να γίνεται η πρώτη περιοδού που έγινε την Ενωση.

— Αυτό βεβαιώνει δεν σημαίνει και πολλά πράγματα. Απλώς δείχνει ότι μέχρι τέστι την μεγάλη η ένταση του ενωτικού κινήματος και επρέπει να καταλόψουμε ότι κάπι που θέλουμε αν το επιδώσουμε απ' ευθείας λόγω της θέσης της Ενωσης. Απλά από την δικτατορία του

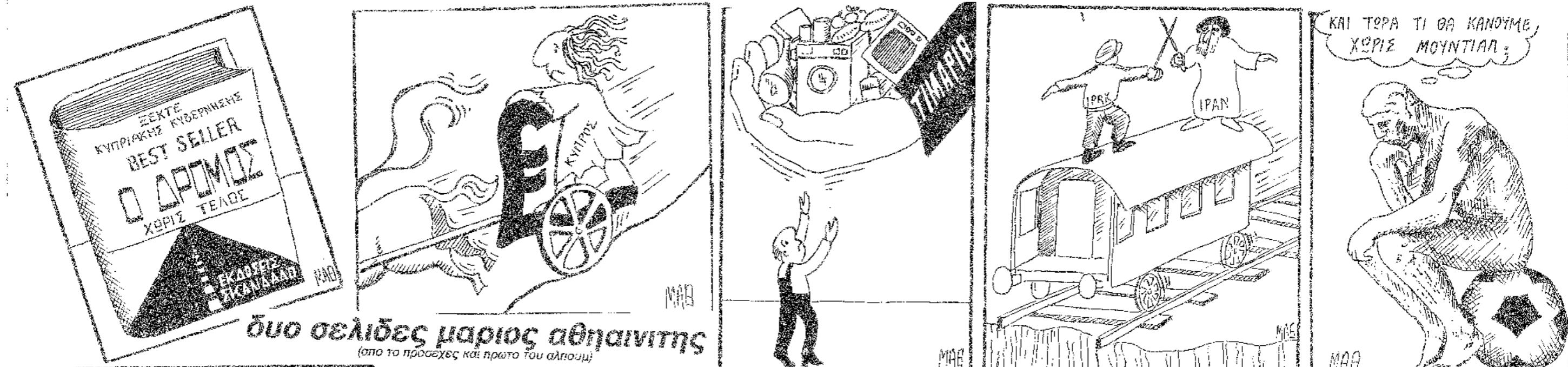
— Η μητροποίηση στην Ενωση με την ανάπτυξη της αριστεράς και πηγή προς την εκκλησία. Έτοιμοι μέσω της πολιτικής προσπάθειας να εξελίχθει μια πολιτική ηγεσίας έξια από την εκκλησία. Έτοιμοι πρόσωποι της για να τους προστατευτεί από τον κίνδυνο της εριστεράς, όποις τον δράστην.

— Δηλαδή βλέπουμε ότι πριν υπήρχε μια πλατφόρμα που μπορούσε να εξελίχθει μια πολιτική ηγεσίας έξια από την εκκλησία. Έτοιμοι πρόσωποι της για να τους προστατευτεί από τον δράστην.

— Η πρώτη περιοδού που έγινε την Ενωση;

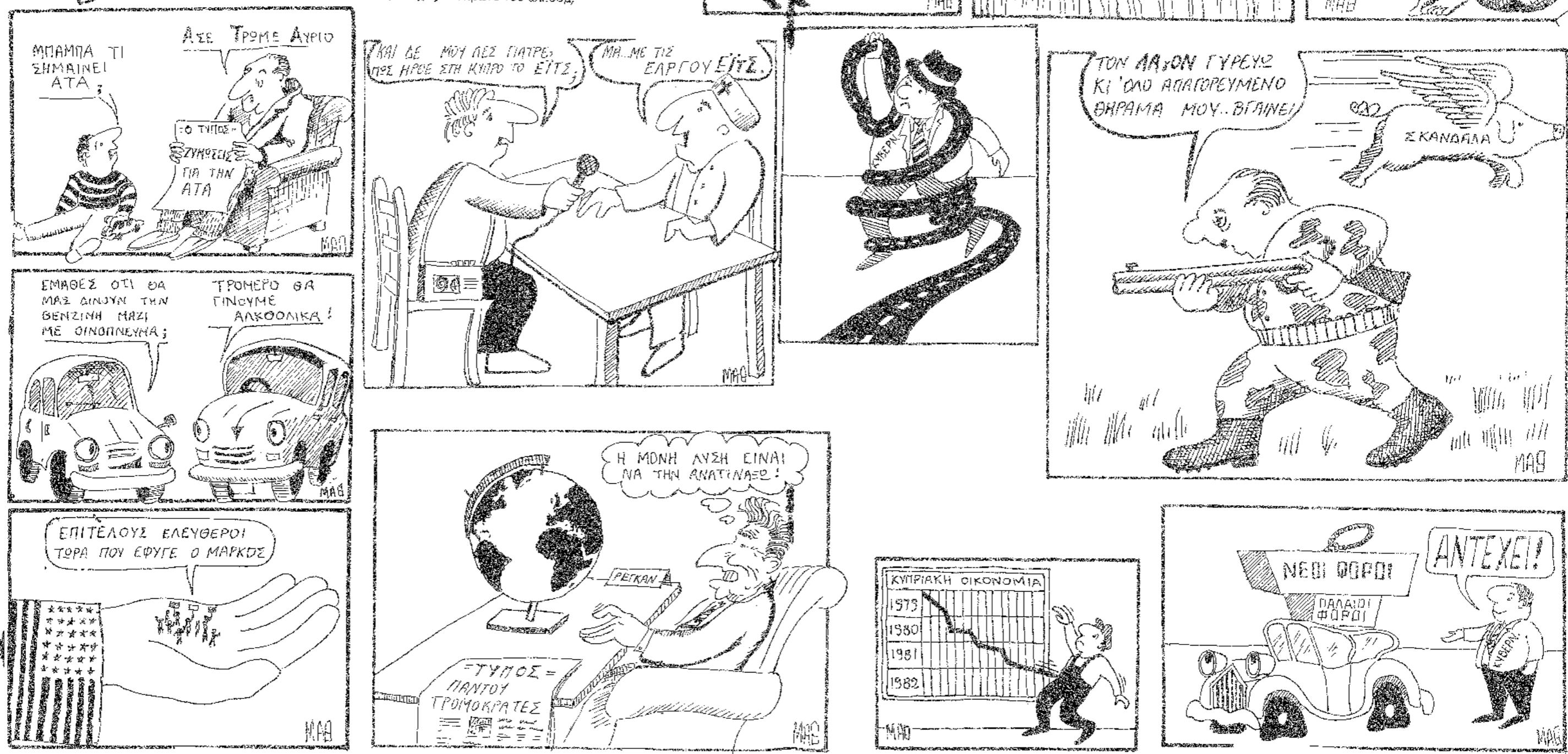
— Όλα αυτές οι διηγησαν στη δημιουργία της ΕΟΚΑ Β' και στην εμέρεια του πραξικοπέμπτους και της εισβολής;

— Βέβαια. Σ' ορισμένους δεν άρ

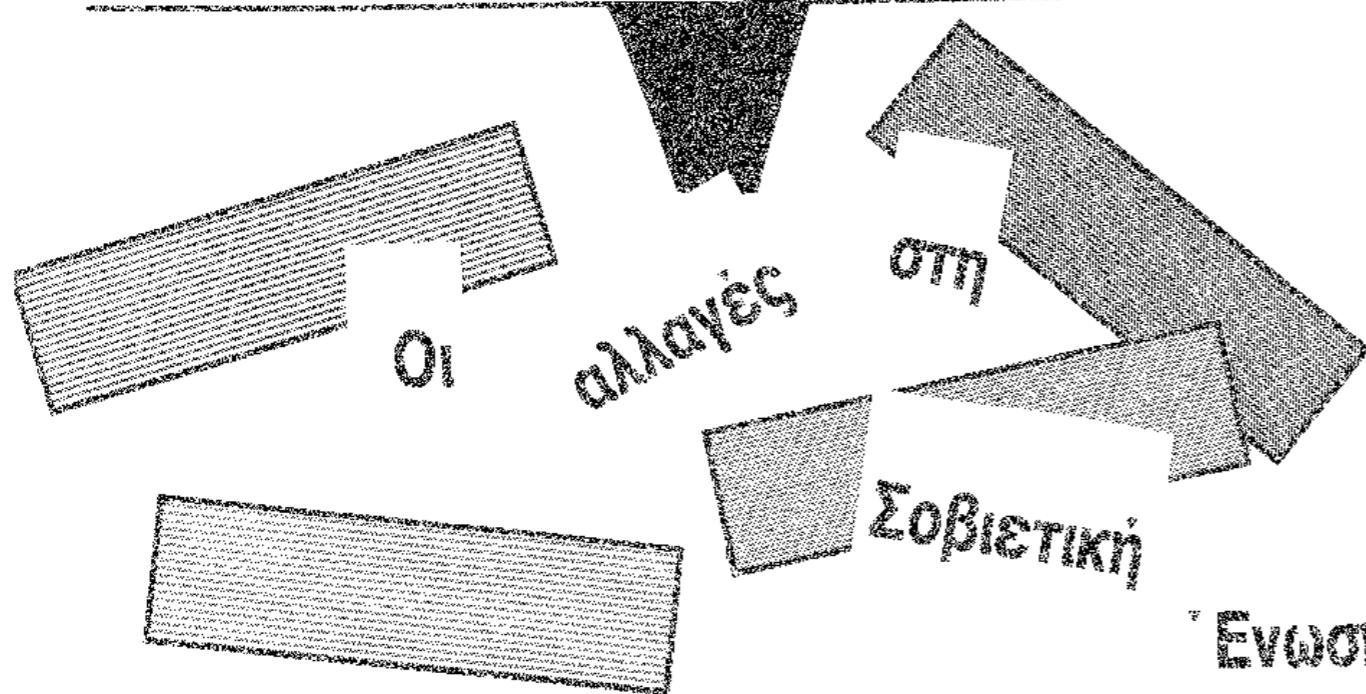
δύο σελίδες μαριος αθηναϊτης

(από το προσέχεις και πρώτο του αλπουμ)

Πού το πάει ο κ. Γκριπατούφ;

**Έγια πέρασμα του Κωνστ. Αχνιώτη από την Αδήφα σκέψη
Εδυνατή τη συνέντευξη αυτή με τα γενικούτα από τα άρθρα
του στο «Βίβλο», το «Άντι», τον «άχροιαστη» και όλα τα έγγρα-
πα, Μιχάλη Ράπτη. Η συνέντευξη αυτή βοηθά στο «διάδιμ-
μα» του «λόγου του Γκριπατούφ» προς 40 Σοβιετικούς
συγγραφείς, που δημοσιεύμει σε όλες τις εφημερίες.**

Κ.Α.: Τι αλλαγές γίνονται
στη Σοβιετική Ένωση αυ-
την την εποχή; Είναι αλλα-
γές πρός το καλύτερό ή το
χειρότερό;

Μ.Γ.: Με την ανάδειξη και
ιωχεροποίηση της νέας σοβιε-
τικής ηγεσίας του Μ. Γκρι-
πατούφ, επιχειρείται αυτόν
των καιρών ως πραγματική
«Επανάσταση» από τα πάνα. Η
«Επανάσταση» αυτή — όπως
επιλέγεται να την χαρακτηρίζεται
Μ.Γ. — έγινε αναγκαίοτη για
να μποσούσε η σικενομία της
χάρας, υπεραυγκοντρωμένη
και υπεργάφειοκρατοποιη-
μένη, ν' αποκτήσει κάπου με-
γαλύτερη ελευθερία, να
ιπταρέσει κάπου γ' αφορού-
σει τις κοινότητες παραγωγής
δυνάμεις, ν' αναπτύξει
την παραγωγικότητα της.
Αλλά οποιαδήποτε Νέα Οικο-
νομική Πολιτική συνεπάγεται
αναγκαστικά και αλλαγές στον
πολιτικό, κοινωνικό, και εδα-
τερικό ακόμα τομέα.

Κ.Α.: Πιστή γίνονται κατά τη
γνώμη σας αυτές οι αλλα-
γές; Υπάρχει μήπως σχέση
με την εντεινόμενη κύρσα
των εξοπλισμών; Μήρως οι

αλλαγές αυτές σχετίζονται
με κυριαρχία εσωτερικά αδέ-
ξιδα και πολιτικά;
Μ.Γ.: Η πρωταρχική απίστημα
της Νέας Γενικής Πολιτικής του
Μ. Γκριπατούφ είναι εισωτε-
ρική, όχι εξωτερική.
Η ΕΣΣΔ έχει φτάσει σ' ένα οι-
κονομικό, πολιτικό και κοινω-
νικό αδιεξόδο, ενώ εξακολου-
θεί και μποσει να εξακολουθείται
και υπεραυγκοντρωμένη
και υπεργάφειοκρατοποιη-
μένη, ν' αποκτήσει κάπου με-
γαλύτερη ελευθερία, να
ιπταρέσει κάπου γ' αφορού-
σει τις κοινότητες παραγωγής
δυνάμεις, ν' αναπτύξει
την παραγωγικότητα της.
Αλλά οποιαδήποτε Νέα Οικο-
νομική Πολιτική συνεπάγεται
αναγκαστικά και αλλαγές στον
πολιτικό, κοινωνικό, και εδα-
τερικό ακόμα τομέα.

Κ.Α.: Πιστή γίνονται κατά τη
γνώμη σας αυτές οι αλλα-
γές; Υπάρχει μήπως σχέση
με την εντεινόμενη κύρσα
των εξοπλισμών; Μήρως οι

γενικευόμενες α' ολοκλήρωτη
σοβιετική κοινωνία.

Κ.Α.: Πώς το νέο αυτό κλί-
μα στην ΕΣΣΔ είναι δυνατό
να σχετίζεται με τις χώρες
της Ανατολικής Ευρώπης
και με τα υπόλοιπα Κ.Κ. του
κόσμου;

Μ.Γ.: Η πάλη στην ΕΣΣΔ, πα-
ρακολουθείται με άκρα εν-
διαφέρον, επίνεις αλλά και φό-
βο από τα διάφορα στελέχη και
στρώματα της εξπρετμένης
υραφειοκρατίας στις Αν. Χά-
ρες, και εκείνες των διαφόρων
Κ.Κ.

Οι εξελίξεις στην ΕΣΣΔ τέτοι-
ες η τέτοιες θένται μακροπρό-
θεσμούς καθεραστικής τύχη για
το καθεστώς στις Αν. Χώρες,
όσο και για τα διάφορα Κ.Κ.

Κ.Α.: Πιστή γίνεται στην ΕΣΣΔ
την αναπτυξιακή πορεία
της καθολής Ευρώπης
και της Τρίτου κόσμου
στην επόμενη περίοδο, Εί-
ναι δυνατόν να υπάρξουν
αλλαγές στρατηγικής;

Μ.Γ.: Οπας ανανεώνεται ριζι-
κά ο διυλισμηνικός μηχανισμός
της Κυβερνητικής του Κόμισ-
τος στην ΕΣΣΔ έτοι: Θα συμβεί
και με την πολιτική στατα-
τικής;

φρουρά στης όλλες χώρες. Η
θέση της κινδυνεύει, και παν-
τού θ' αρχίσειν ν' ανεβαίνουν
οι νεώτερες «κοριπατούχρι-
κοι». Στις Αν. Χώρες θα επειδεί-
ρηται παντού «Νέα Οικονομι-
κή Πολιτική» στις οποίες ΕΣΣΔ
προσαρμοσμένη κατ' αρχή
στις ιδιαίτερες εθνικούς συνθή-
κες. Στα διάφορα Κ.Κ. θα πρι-
τανεύσει με πολιτική ευρύτε-
ρου, δημοκρατικότερου μετώ-
που πολλούς που αγαγί-
ζονται κατά των σποδικών
έποιων, και του στατικού πολέ-
μου, και μεγαλύτερη προσέγ-
γυντ των Κ.Κ. με τους Σοσιαλι-
στές και Σοσιαλδημοκράτες, σ'
αυτή την βάση.

Νομίζω ότι η νέα σοβιετική
ηγεσία, χωρίς να διακόψει ποτέ
τον διάλογο με τις Η.Π.Α. θι
ευνοήσει φιλικότερες σχέσεις
με την Ευρώπη, την Κίνα, τον
«Τρίτο Κόσμο».

Θα πέσει πολύ βάρος στην πο-
λιτική της «Ειρήνης» και
«Ατομικού Αφομού» που
θα εξακολουθήσει να διακτύ-
ρυσει στο Μ. Γκριπατούφ, σε
συνεργασία με όλες τις ικανές
να επηρεασθούν από τέτοια
πολιτική δυνάμεις.

Ισχείας είναι πολύ
το διάφορο Κ.Κ. ΕΣΣΔ
εκμεταλλευθούν ορισμένες
βετικές αλλαγές στην ΕΣΣΔ,
ένα «δημοκρατιστέρο» της
πρόσωπο για ν' αιγάπουν τό-
σο την ενδιαφορά τους, την
σχετική τους δημοκρατικο-
ποίηση δύο και την επιρροή
τους. Ισχείας είναι στην ΕΣΣΔ
και στην Κίνα, και καθητού-
σαν την χώρα του Γκουλάκ,
χωρίς ορισμένη προσπική. Είχε
αρχίσει να συμβιβάζεται με την δυτική
κοινωνία της «Άγοράς» και των
«Ελευθεριών». Αν δύος η εικό-
να αλλά και η πραγματικότητα
της ΕΣΣΔ αρχίσει να αλλάξει
της «καλύτερος», ο αντίτυ-
πος πεγκάδων θύμησει απομνη-
τικής.

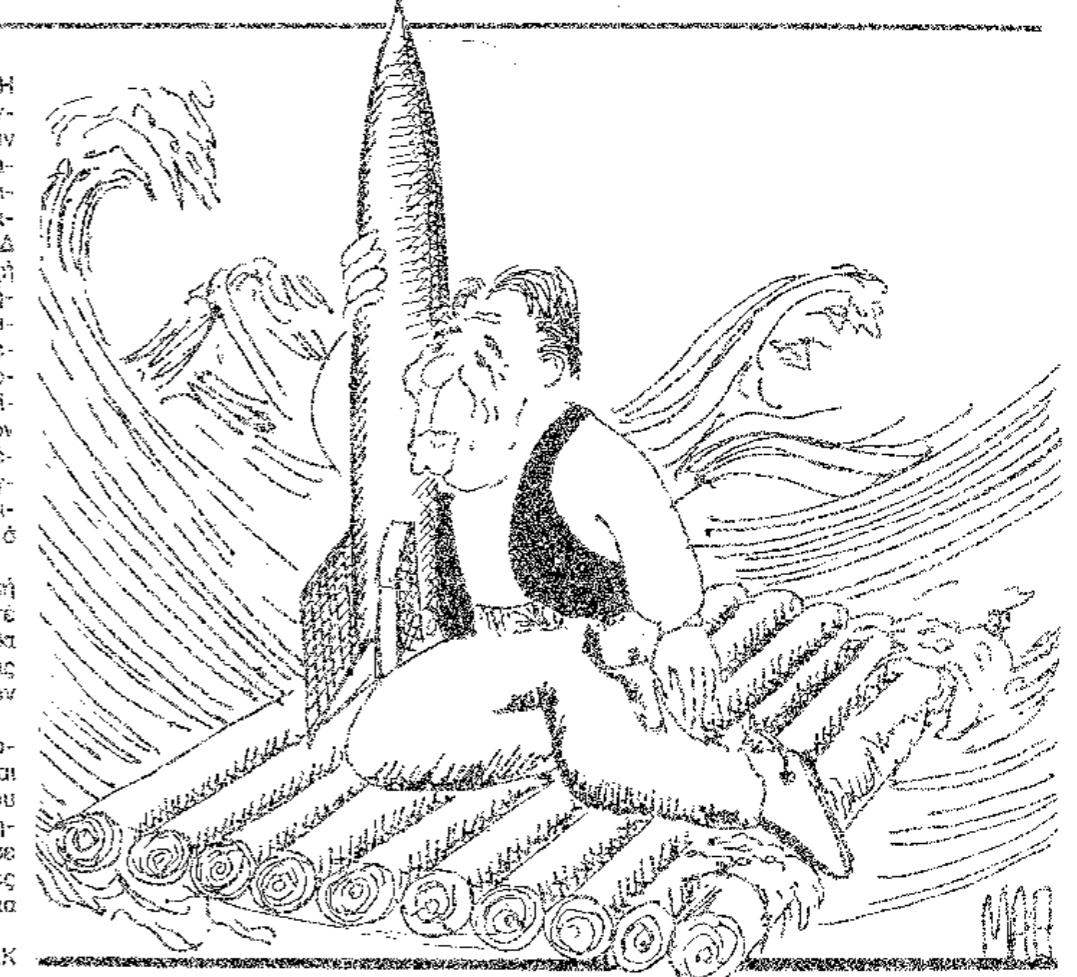
Κ.Α.: Γιατί ο Γκριπατούφ
διάλεγει τους συγγραφείς
συγκεκριμένα για μια τόσο
εκτιμητική ανακοίνωση; Τι
αναμένετε σαν εξέλιξη
στους συγγραφείς της Δύ-
σης ή της Ελλάδας ή της Γαλ-
λαγίας που τα γνωρίζετε πε-
ρισσότερο;

Μ.Γ.: Ο Μ.Γ. διαλέγει τους
συγγραφείς και καλλιέργεις,
καθώς και τους διανοούμε-
νους γενικότερα γιατί ασφα-
λώς αυτό το στρώμα στην ΕΣΣΔ,
αν και σχετικά προνομιούχο,
έχει βαθύτερη συνείδηση της
ανάγκης των αλλαγών, και με-
γαλύτερη ευαισθησία στις εκ-
φράσεις ελευθερίας, και άλ-
λων δικαιωμάτων. Η επιρροή
επίσης του στρώματος αυτού
πάνω σ' αλλόκοπη την σοβι-

τική κοινωνία είναι μεγάλη.
Η διανόηση στη Δύση, ακόμα
και στην Ελλάδα είχε αρχίσει
να θεωρεί την υπόδειγμα του
σοσιαλισμού «και του Μαρξι-
σμού «χρημάτη», και την ΕΣΣΔ
σαν την χώρα του Γκουλάκ,
χωρίς ορισμένη προσπική. Είχε
αρχίσει να συμβιβάζεται με την δυτική
κοινωνία της «Άγοράς» και των
«Ελευθεριών». Αν δύος η εικό-
να αλλά και η πραγματικότητα
της ΕΣΣΔ αρχίσει να αλλάξει
της «καλύτερος», ο αντίτυ-
πος πεγκάδων θύμησει απομνη-
τικής.

Κ.Α.: Γενικό πώς το κίνημα
της Δυτικής Ευρώπης μπο-
ρεί να πάξει κάποιο βρό-
λο στην πορεία των προμηθών
στη Σ. Ένας από την πε-
ρίοδο;

Μ.Γ.: Τα διάφορα τμήματα του
Κόσμου μας βρίσκονται σε
δύμεση αλληλεπιδραστική. Ότι
πρόκειται απλώς είναι για «κρα-
νούνθρασ» είναι για τη «ενδο-
κομματική πόλη» από δύο εξί-
κουντικούς αντιόρθωτους «γραφειο-
κρατικές κλίκες». Τέτοια αντι-
μετώπιση θέτουν έκφραση «γυ-
γαδιού μεριμνούματού».

Tέρα από τις γνωστές ιστορίες λαζαριτορίου, η Πύλα εμπειρίας και καθημερινής εμβιβώσης Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Με τα δέδα αυτό ασχετικής η εφημερίδα «Ωζηντερλίκιον» στο 13ο τεύχος της. Συγκεκρινώντας στο φύλλο αυτό δημοσιεύονται συνεντεύξεις κατοίκων του χωριού, που πήρε ο Τουρκοκύπριος δημοσιογράφος Γεώργιος Τσιλκα. Παρακάτω δημοσιεύονται τη μετάφραση τους. Τα Ε/Κ και Τ/Κ πριν από κάθε αρχικό σημάντων την εθνικότητα αυτού που μιλά.

ΤΟΥΛΙΓΚΑ: Εδώ και μάρτια κάθεμαται το καφενείο του μικτού χωριού Πύλα, και βάσια έτι οι νέοι δεν μιλούν ελληνικά...

Τ/Κ Σ: Σιγά οιγάθα μά-
τιοριά. Οι Τούρκοι που ζουν στο χωριό αυτό, είντι οι βέ-
λοινικοί, θα μάθουν ελ-
ληνικά.

Τ/Κ Χ: Ήχω ενα παιδί, εί-
ναι μόλις 9 χρόνων. Αρχισε
να μαθαίνει ελληνικά. Μα-
θυίσει θελόντας και μη. Άν-
τούσιας με τους Αγγλούς,
θα μαθαίνειει εβραϊκά. Το
παιδί ποιεί με τα τακιδιά των
γηπέδων Ε/Κ. Θα του ποι μή
πως να μη παιζει και να μη
συναντηθείται; Τα οιτίτα
είναι το ένα μεσα στο άλλο.

ΤΟΥΛΙΓΚΑ: Η ομιλίαση
με τους Ε/Κ δεν δημιουργεί
προβλήματα ασφάλειας. Αι-
θινεσσή ότι επιθετική
ασφάλιση;

Τ/Κ Σ: Για να πιο την αλί-
θεια, τη σημγή αυτή εργάζο-
με σε ένα μπαρ και κερδίζω
100% περισσότερα. Τι είναι,
στο βιομηχανικό Χόλινγκ
υπάρχει ασφάλεια. Δεν είναι
βέβαιο ότι χρηματεύει σε
τίτοτε.

ΤΟΥΛΙΓΚΑ: Υπάρχει
καρδιό αρχή στην Πύλα που
υσχολείται με αστενωρικές
υποδέσεις;

Τ/Κ Σ: Έγώ πηγαίνω και
εργάζομαι στο Νότο.

ΤΟΥΛΙΓΚΑ: Πώ, σε ποιά
δουλειά;

Τ/Κ Σ: Εργάζομαι στη
λάρνακα. Είμαι μπογιστής,
κοντά σ' ένα Ε/Κ μάστορα.

Τ/Κ Α: Εγώ, μέχρι σήμερα
εργάζομαι στο Τ/Κ βιομη-
χανικό Χόλινγκ. Τώρα μας
πέταξαν.

Τ/Κ Β: Κι' εμένα το ίδιο.
Έκλεισαν τα εργοστάσια
του Χόλινγκ και μας πέτα-
ξαν έξω. Τώρα εργάζομαι
κοντά στους Ε/Κ.

ΤΟΥΛΙΓΚΑ: Είστε τουχ-
ροί, δεν είναι;

Τ/Κ Β: Σωστά. Οι άλλοι
υιούδελοι ποι τους πετό-
δινούν έξω δεν τίνεια τόσο τυχε-
ροί.

ΤΟΥΛΙΓΚΑ: Είναι πολλοί
οι Τ/Κ της Πύλας που εργά-
ζουν στο Νότο ή κοντά σε
Ε/Κ;

Τ/Κ Β: Κι' εγώ εργάζομαι
κοντά στο Ε/Κ. Η πλειοψηφία
των Τ/Κ εργάζονται κοντά
σε Ε/Κ. Επίσης, υπάρχουν
Τ/Κ που έχουν μαγικά εδώ,
και άλλοι που τιγγάνισαν
και εργάζονται στο Βορρά. Πο-
λαιότερα, επειδή ήταν επι-
κεφόρης δουλειά, είχασταν
βούτοι. Τώρα δεν επόμενε
φωτιά και στη δουλειά αστή,
διότι τα κατεφούγματα αναστά-
τισαν την αγορά και στο Νότο.

ΤΟΥΛΙΓΚΑ: Σας έδιωξαν
από το βιομηχανικό Χόλι-
νγκ και εργάζεστε τώρα
στο Νότο. Είστε υποχρεωμέ-
νοι;

Τ/Κ Β: Για να πιο την αλή-
θεια, τη σημγή αυτή εργάζο-
με σε ένα μπαρ και κερδίζω
100% περισσότερα. Τι είναι,
στο βιομηχανικό Χόλινγκ
υπάρχει ασφάλεια. Δεν είναι
βέβαιο ότι χρηματεύει σε
τίτοτε.

ΤΟΥΛΙΓΚΑ: Υπάρχει
καρδιό αρχή στην Πύλα που
υσχολείται με αστενωρικές
υποδέσεις;

Τ/Κ Σ: Παίζετε στον Βορρά
περισσότερα στο «Πελλατοπαλάτιον».

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΟΚΥΠΡΙΩΝ - ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΩΝ στη πύλα

Δημοφύλακες, γύρω στο 1878 Τη φωτογραφία μας
- Ελληνονέμποροι και Τούρκοκύπριοι στο Πραστείο παραγγέλματα στο «Πελλατοπαλάτιον».

τα δύο. Ο λόγος για τουν
εποιού οι Τ/Κ έχουν περισσό-
τερα καταστήματα είναι ότι
φέρνουν από το Βορρά δευ-
τερης ποιότητας εμπορεύμα-
τα, που είναι πιο φημιά.

ΤΟΥΛΙΓΚΑ: Μπορείτε να
πείτε ότι δεν γίνονται διακρί-
σεις ανάμεσα στους Τ/Κ και
Ε/Κ;

Τ/Κ Χ: Ασχολείται η Ει-
ρηνευτική Δύναμη. Στο χω-
ριό δύος δεν πιάρχουν προ-
βληματα. Και με παράξουν,
είναι πολύ απλά.

ΤΟΥΛΙΓΚΑ: Είχα ακού-
σει ότι οι δουλειές στην Πύλα
είναι πιο ρευστές ανάμεσα
σε Τ/Κ και Ε/Κ. Οπως ανα-
φέρετε κι εσείς πριν από λί-
γο, οι Τ/Κ έχουν καταστήμα-
τα, ενώ οι Ε/Κ εστιατόρια και
μπαρ.

Τ/Κ Ζ: Σωστά. Η δουλειά
των εστιατορίων χρειάζεται
πετρά. Πρέπει να ξέρεις και
τη δουλειά, να είσαι και πολι-
τικός. Οι Ε/Κ τα έχουν και

Τ/Κ Σ: Η Κύπρος μοιρά-

στήκε στα δύο. Βόρεια και
Νότια και, έτσι, γίνεται συνε-
χώς πιο δύσκολη η επίλυση
του ποιοτήματος. Όταν κά-
ποιος δεν βλέπει το συγγενή
του, δεν αισθάνεται την
ανάγκη να είναι μαζί του.

ΤΟΥΛΙΓΚΑ: Μπορείτε να
πείτε ότι δεν γίνονται διακρί-
σεις ανάμεσα στο Βορρά
και το Νότο;

Τ/Κ Σ: Δεν θέλουμε δι-
χοτόμηση. Θέλουμε να υπάρχει
διοίκηση από την Ε/Κ;

ΤΟΥΛΙΓΚΑ: Βλέπω ότι η
Πύλα είναι καθηρώ χωριό.

Τ/Κ Σ: Τις δημοτικές
υπηρεσίες συνέλαβαν οι Ε/Κ.
Όλοι τοποθετούν τα οκου-
πίδια τους σε σάκκους και τα
αφήνουν μπροστά στο σπίτι.

ΤΟΥΛΙΓΚΑ: Είχαν
επικίνδυνη

με τους Ε/Κ;

Τ/Κ Σ: Κάποτε παιζόμε-
να μαζί στα καφενεία διάφορα
παιγνίδια. Γίνονται πειδο-
σφαιρικές συναντήσεις. Πάλι,
στους γάμους...

Τ/Κ Ζ: Στο γάμο μου ήλ-
θαν πολλοί Ε/Κ. Μάζεψα 2
εκατομμύρια λ.τ. Χορέψαμε
μαζί.

Τ/Κ Σ: Στο γάμο μου ήλ-
θαν πολλοί Ε/Κ. Μάζεψα 2
εκατομμύρια λ.τ. Χορέψαμε
μαζί.

ΤΟΥΛΙΓΚΑ: Υπάρχει
αποδήμητο πρόβλημα μέ-
χρι σήμερα με τους Ε/Κ;

Τ/Κ Σ: Κανένα. Γιατί να
υπάρχει, Είμαστε συγχωρι-
σμένοι. Δεν υπάρχε λόγος για
τη μη ομιλίαση κοντάτων
που βρίσκονται μαζί.

ΤΟΥΛΙΓΚΑ: Στα χωριά,
όλοι δέρουν που κατοικεί σε
όλος. Εσείς γνωρίζετε;

Τ/Κ Σ: Γνωρίζουμε. Ποιός,
που κατοικεί, που εργάζεται,

ΤΟΥΛΙΓΚΑ: Είστε απο-
ειδήμητοι κοινές εκδηλώσεις

γνωρίζουμε. Ζούμε μαζί εδώ
και τόσα χρόνια.

ΤΟΥΛΙΓΚΑ: Υπήρξε η
υπάρχει οποιοδήμοις πρό-
βληματος ανάμεσα σ' εσάς και
τους Τ/Κ;

Ε/Κ Ζ: Ο Σαλήχ δεν ξέρει
δεν δεν υπέρχουν προβλήμα-
τα συνάμεσά μας. Εύδοσον δεν
ανακατεύονται άλλοι, δεν θα
υπάρχουν προβλήματα.

Ε/Κ Σ: Οι ξένοι δημιουρ-
γούν τα προβλήματα ανάμε-
σα μας. Οι Ε/Κ και Τ/Κ δεν
είναι ξένοι ο ένας προς τον
ἄλλο. Όπως ανέφερα, σε δε-
λικά, τη στιγμή αυτή μπορώ να
πάω και να πάω με το Σαλήχ.

Τ/Κ Ε: Οι οικισμοί που
πάντα έχουν οι Αγγλοί,
ήλιναν. Ή υπέβη μεγάλω-
σε. Αρχικά να σκοτώνει
τους Αγγλούς, τους Τούρ-
κούς, την Κύπρο, και τους Ε/Κ
που δεν τον υποστήριζαν.
Τοποθετούσαν βόμβες. Δεν
έλουμεν μεντενά. Ας μάς αφή-
σουν μόνους.

Ε/Κ Α: Δεν υπάρχουν
προβλήματα μεταξύ μας. Ει-
μασταν γείτονες, είμασταν
μαζί στα καφενεία, στη δικα-
σκεδάσεις, στη δουλειά.
Υπήρχαν ποτέ καταγέδες. Οι
πατέρες σου μάλλους με τον
πατέρα μου ή στο παπούν σου
με τον παπαό μου. Υπήρχαν
τέτοια πράγματα; Τώρα γιατί
είμαστε μαλλωμένοι;

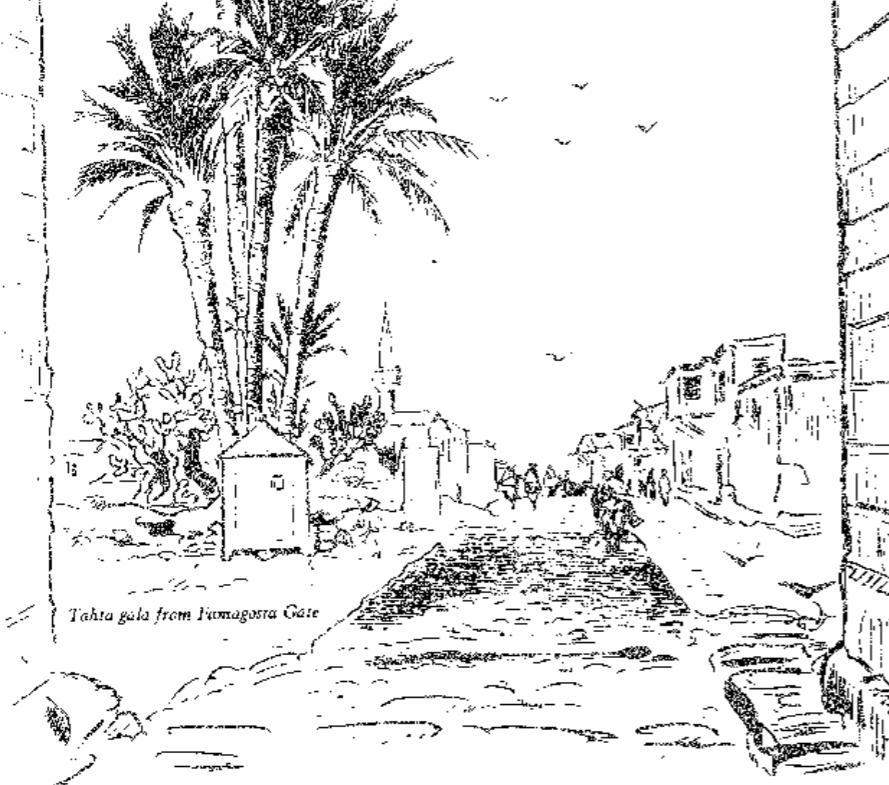
Ε/Κ Φ: Στην εργά-
γονή σρήγησε ορθά. Ξεσάλει
και αυτός. Αυτοί δημιουρ-
γούν έπιπτο στάσιόν, διέ-
πραξαν μεγαλύτερο σφάλ-
μα. Η πολιτική τους ήγεινε
αφορμή να έθεσε στην Κύπρο
η Τουρκία. Αυτοί που έκαναν
πρεμένη πράξη.

ΤΟΥΛΙΓΚΑ: Ποιά η στι-
γμή σας για την Ευρώπη;

Ε/Κ Ζ: Δεν μας αφήνει. Να
φύγουν όλοι οι ξένοι. Αυτό δέ-
λλουμε. Να φύγουν η Ελλάδα,
η Αμερική, η Αγγλία, και η
Τουρκία. Αυτό δέλλουμε.

Ε/Κ Α: Ο καθένας έχει το
δικαίωμα να ζήσει εκεί που
γεννήθηκε. Οι υιόλοι πρέ-
ται να φύγουν. Πρέτ

ΤΑ ΠΑΖΑΡΙΑ ΤΗΣ ΛΕΥΚΩΣΙΟΣ ΤΟΥ 19Ο ΑΙΩΝΑ

Περιγραφή από τον Αρχιδούκα της Αυτορίας Λουί Σαλβατόρ από επίσκεψή του στην Κύπρο το 1873.

Ελεύθερη μετάφραση από το αγγλικό κείμενο της Ελένης Παπαδημητρίου.

Στη Λευκωσία, όπως οί όλες τις Τούρκικες πόλεις, τα Παζάρια είναι τα κέντρα της κοινωνικής ζωής. Επεκτείνονται από την πόρτα της Αμροχώστου μέχρι την Πόρτα της Πάφου, μοράζοντας έτσι την πόλη στα διαστήματα. Τα μαγαζιά έχουν πόρτες τούρκικου τύπου, που μπορούν να σύρονται πάνω και κάτω. Σε μερικά σημεία των Παζαριών βρίσκουμε μικρά πηγάδια με ξύλινα αλακάτια και λεκάνη για τα ζώα, συχνά κάτω από την ακία γιγανταίας καληματαριάς, ή μεγάλα πηγάδια πιθάρια, από τα οποία μπορεί ο καθένας να πάρει νερό με μικρά κύπελλα.

Τα Παζάρια της Λευκωσίας είναι συνήθως ανοιχτά, τα Παζάρια είναι τα κέντρα της κοινωνικής ζωής. Επεκτείνονται από την πόρτα της Αμροχώστου μέχρι την Πόρτα της Πάφου, μοράζοντας έτσι την πόλη στα διαστήματα. Τα μαγαζιά έχουν πόρτες τούρκικου τύπου, που μπορούν να σύρονται πάνω και κάτω. Σε μερικά σημεία των Παζαριών βρίσκουμε μικρά πηγάδια με ξύλινα αλακάτια και λεκάνη για τα ζώα, συχνά κάτω από την ακία γιγανταίας καληματαριάς, ή μεγάλα πηγάδια πιθάρια, από τα οποία μπορεί ο καθένας να πάρει νερό με μικρά κύπελλα.

Υπάρχουν 23 συνολικά παζάρια:

- (1) Βιοτεχνίες.
- (2) Ραφτάδικα.
- (3) Υφασμάτα, χαλιά, δέρματα.
- (4) Ευρωπαϊκά υποδήματα.
- (5) Υποδηματοποιίες.
- (6) Τούρκικα υποδήματα.
- (7) Νήματα.
- (8) Επιπλοποιοί.
- (9) Άμαξες.
- (10) Χάλκινα αντικείμενα.
- (11) Αργυροχοΐα.
- (12) Σιδεράδες.
- (13) Αγγεια πήλινα.
- (14) Ψωλικών.
- (15) Ταβέρνες.
- (16) Λαχανικά και κρέας.
- (17) Ψαριών.
- (18) Γλυκιαμάτων

χαλβάς.

(19) Γυναικοπάζαρο.

(20) Βαμβακιών.

(21) Αλεύρου.

(22) Στάρι και κριθάρι.

(23) Μουλάρια.

Σε μερικά από αυτά, τα προϊόντα παλούνται μόνο την Παρασκευή, που είναι η καθημερινή μέρα για το εμπόριο. Τα πάντα τελευταία από τα Παζάρια βρίσκονται σε άλλες τοποθεσίες, που δεν μπορούνται αργότερα. Όλα τα υπόλοιπα σχηματίζουν τέτοια διαστάύρωμα από μικρούς δρομους, που με μεγάλη δυσκολία ένας μπορεί να βρει το σωστό δρόμο. Θα κάνουμε μια προσπόθετη να πειργάφουμε τις περιπλανήσεις μας σε ανάζητηση των Παζαριών.

Το πιο μεγάλο και πλατύ είναι το Παζάρι για τα βιομηχανικά προϊόντα. Αν εξαιρέσουμε μερικά μεταβατά μεράρια καμφρένα στο νησί, όλα τα άλλα είδη που πουλούνται προέρχονται από το εξωτερικό. Δίπλα από αυτό είναι ένα μικρό (παζάρι), οκεανισμένο με κληματαριά, όπου κατασκευάζονται μπότες για τους χωρικούς. Μπροστά σ' αυτό βρίσκεται το μικρό παζάρι με τους επιπλοποιούς και μετά το οίκικα του Προδρομού του Κύκκου. Απέναντι βρίσκεται το Παζάρι του Κύκκου, με ένα σταυρό και τη χρονολογία 1866. Αυτό το μεγάλο καινούργιο Παζάρι έχει στάγη με οξύκορφες καμάρες, υποστηριγμένες σε κυρονόκρανα με μικρές τρύπες και στεγανές κυρίως εμπορούς και πλανδόνιους γραμματικούς. Στην άλλη πλευρά βρίσκεται το Παζάρι με το γραφείο του Δικαστηρίου της πόλης. Ακολουθούν άλλα μεσοτεγανισμένα παζάρια μέχρι να φτάσουμε στους ράφτες, μερικοί από τους οποίους εργάζονται ακόμη και με ραπτουμπανές. Στη συνέχεια είναι το Παζάρι για τα ευρωπαϊκά παπούτσια, με αετώμα στη στεγή και αρσέρες για το φυσικό. Μετά το Παζάρι για τα βιομηχανικά προϊόντα, στην κατεύθυνση της Πύλης Αμροχώστου, ερχόμαστε στο Μεκρύ Παζάρι, όπου βρίσκομε πρώτα μερικά καταστήματα με ρουμελιώτικες κάπες των ψαράδων, μερικούς ράφτες και πιο πέρα τεχνίτες που κατασκευάζουν τενεκέδενια και χάλκινα πάτα. Στέγες που προέχουν, μερικές φορές καλαμένιες ωόδες, είναι η μόνη προστασία από τον ήλιο. Μετά ερχόμαστε στο Παζάρι των υφασμάτων, όπου άντρες, οι περισσότεροι Τούρκοι, κατασκευάζουν αυτό το αντικείμενο δεξιά και αριστερά. Το Zai-Παζάρι ενώνεται με αυτό και ακόμη εκείνο με τα υφάσματα και χαλιά. Λίγο πιο μακριά δερματέμποροι, που επίσης κατεργάζονται τούραρια. Στα δεξιά βρίσκεται ένα καφενείο με ωραιούς ξύλογλυπτούς παραστατούς, τους καλύτερους τους είδους τους στη Λευκωσία. Αυτός ο δρόμος με τα Παζάρια έχει κοντά στο τέλος του και μερικά καταστήματα που προιμπεύουν ξύλεις, υαρμάρινες πλάκες και πιθάρια από δάση πέτρας και καθότο, ιδιαίτερα γρίν το μεστήμερο. Χωρικοί με επιδεικτικά ενδύματα, τούρκικες καλυμμένες με βέλο, αγορία με ορθένοιχτα μάτια. Εδώ συγκρουόμαστε με μαγαζί σαλεπιού που βρίσκεται σε αμάξι (ένα είδος τσαγιού που ο κάσμας πίνει τα χειλικιατρικά πρωτά). Εδώ απέναντι σε πλανώδιους πολητές λαδιού,

τα, ένα για φάρμακα και άλλο στα δεξιά για τρόφιμα. Ακολουθώντας αυτό το δρομίσκο ερχόμαστε σε μικρό δισμερίσματα, όπου κατασκευάζονται τούρκικες κουβέρτες και στοινά με διάφορα μοτίβα σχηματισμένα από κρέας στο γνωστό αγοραστή. Η πιο ποκάλη σκηνή είναι πάντοτε στο μπαστό στο μέσην μας. Οι κατοστήματά τάρχες από μόνο τους είναι, όπως τα σιγάλιστα, ακίνητοι, καπνιζόντας βαθειά, αμέλητοι.

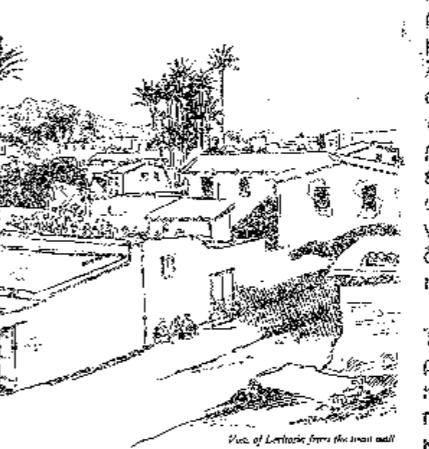
Εδώ και και βλέπεται κια πετούτα κρεμασμένη από μια δέργα, που είναι η χαρακτηριστική γινακίδα των κουράδων, που οι περισσότεροι είναι έλληνες. Όλοι εις καφετζήσεις είναι τούρκοι, ξαπλωμένοι: τεμπλικά στους καναπέδες περιμένοντας επισκέπτες. Από μερικές μαγαζιά πρέπει να πάνω από τα πεζόδρόμια στρογγυλό κλουβί με τρυγόνη ή κοκκινοπέδρες πέρδικες. Αδέσποτοι: σκύλοι περιπλανώνται εδώ, ιδιαίτερα τα βράδια, διότι διαλέγουν τα έρημα Παζάρια για τα παιγνίδια τους στους οωραύς της ακαθαρσίας και αισιόνης, που είναι πεταγμένα από τους κατοίκους των γύρω απηλών πάνω από τα κατώφλια. Μετά δεν ακούγεται τίποτε εκτός από αυτά τα άδιλα ουριοχότα, αν κάποιος έχει αρπάξει: ένα λεφρικό κόκκινο καρύδι, ή ακόμα κόπου-κάπου οι βοσκοί κρωμποί των κορακιών στην κορφή κάποιου φηλού δέντρου ή μιναρέ. Εκτός από αυτούς τους αιθερικούς και χαρακομηνές με δισ ξερολιβές, καραμόνια αριγόδαλα, τούρκικα λακούμια (ραχάτ-λακούμι), φαγετοπάτα πουλιά και άλλα καταστήματα καμφρένα με χρωματιστή ζάχαρη, τούρτες, ενώ κιτρινό γάλακτο καμφρένα με μέλι, μερινόκοκα, μούρα που ανοιάζονται «τριμίκια», που ο κένιος τα τρέψει με ψωμί, φρούτα, μπιζέλια, κάστανα, πορτοκάλια, φρυνικά και σαπούνι.

Σε μικρή πλατεία δίπλα στο Παζάρι του ιερού Τζαμί, τουρκικές πουλούνται βαμβακερά σιδήρι. Λίγο πιο πέρα υπάρχει ένας δρόμος, το «Σοκκάκι του Κληράτου», με κληματαριά χοντρή όσο το πόδι ενός αντρού που διακλαδώνεται σε όλο το δρόμο. Μπροστά από το Χανι Κουμαρίτζιλιρ είναι ένα κτήριο, διπού φερντού, για την παραστήση της Λευκωσίας Παζαριού. Εδώ βλέπουμε πορούς βαμβακιών και νημάτων, που είναι τυλιγμένα σε διάφορα σχήματα: μεταξούτες κλωστές, απλούτες, πουριντζίκικια, άσπρα υφάσματα, τυπωμένα τα εμπορεύματα τους στα πόδια, στη γειτονική περιοχή των κυρίων Παζαριών. Εδώ βλέπουμε πορούς βαμβακιών και νημάτων, που είναι τυλιγμένα σε διάφορα σχήματα: μεταξούτες κλωστές, απλούτες, πουριντζίκικια, άσπρα υφάσματα, τυπωμένα τα εμπορεύματα τους στα πόδια, στη γειτονική περιοχή των κυρίων Παζαριών.

Μπροστά από το Χανι Κουμαρίτζιλιρ είναι ένα κτήριο, διπού φερντού, για την παραστήση της Λευκωσίας Παζαριού. Εδώ βλέπουμε πορούς βαμβακιών και νημάτων, που είναι τυλιγμένα σε διάφορα σχήματα: μεταξούτες κλωστές, απλούτες, πουριντζίκικια, άσπρα υφάσματα, τυπωμένα τα εμπορεύματα τους στα πόδια, στη γειτονική περιοχή των κυρίων Παζαριών. Εδώ βλέπουμε πορούς βαμβακιών και νημάτων, που είναι τυλιγμένα σε διάφορα σχήματα: μεταξούτες κλωστές, απλούτες, πουριντζίκικια, άσπρα υφάσματα, τυπωμένα τα εμπορεύματα τους στα πόδια, στη γειτονική περιοχή των κυρίων Παζαριών.

Στην αιθουσα με καμάρα μπροστά από το Βασιλιάριο βρίσκεται η αγορά για το αλεύρι, που το προμηθεύουν κυρίως στην Κυθρέα: Κυρίως αλεύρι από στάρι και λίγες παστοπήτες αλεύρι από κριθέρι. Ζυγίζουν το αλεύρι με μικρές ζυγαριές του χειρόυ και το πουλούν με την ακά, χύνοντας την αγορασμένη παστοπήτη σε μικρούς σάκκους των χωρικών για τα τρόφιμα. Μεγαλύτερες παστοπήτες βρίσκονται κάτω από την επιβλευτή κυθρευτικού υπαλλήλου, ο οποίος αφού ζυγίσει τα σακκιά φορτώνει τη ζυγαριά του στον εργάτη. Ζυγίζουν το αλεύρι με μικρά καμπουριασμένη πλάτη.

Στην πλατεία που αντικρίζει το Σεράι Τζαμί γίνεται κάθε Παρασκευή τα παζάρια των ζώων, με άλογα, γαϊδουριά και μικρά ποικίλα μουλάρια. Ειδαρε μόνο τα πιο συνθισμένα βόδια με μακριά πόδια και συχνά καμπουριασμένη πλάτη.

Η «ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΟΡΥΔΑΡΟ»

TOU V. TOVITSETTI

ανδρεα ιακωβου

Η «Κατερίνα Κορυδάρο» ήταν η τελευταία παραστάθμηκε κατά την διάρκεια της ζωής του μουσικού, στις 18.1.1844. Ο πρόλογος του έργου διαδοματίζεται στη Βενετία, ενώ τα υπόλοιπα έργο στη Λευκωσία της Κύπρου.

Το πρελούδιο στην όπερα είναι μισό βαρκαράλλα. Επίκειται ο γάμος της Κατερίνας (σπαράνο) με έναν νιαρό Γάλλο υπότιτλο, την Τζεράρντο (τενόρο). Μετά από ένα για τους προακελλημένους στον γάμο, ένα σολο φλόσιο εισάγει στο ερωτικό ντουέτο Κατερίνας Τζεράρντο. Ξαφνικά ερμαίζεται η Μοτσενίγκο (βαθύφωνος) και στόλιζει τους προακελλημένους μακρύ. Ο εγώαμος και η σπειλιάκητα του Μοτσενίγκο διαγράφουνται έντονα. Αποκαλύπτει ότι ο Λουζινιάνο, βασιλίς της Κύπρου, ζήτησε την Κατερίνα σε γάμο, και ότι η απόφαση του Συρρουλίου των Δέκα της Βενετίας είναι ότι ο γάμος της Κατερίνας με τον Τζεράρντο τρέπει να αποτραπεί. Ο ίδιος ο πατέρας της Κατερίνας προστάλλει τον Τζεράρντο να δραστεί μην ιάρη του. Έχοντας μάθει ότι Κατερίνα από τον Μοτσενίγκο πως ο Τζεράρντο θα θανετωθεί επί τόπου αν εκείνη προσπαθήσῃ να φύγει μαζί του, η Κατερίνα δεν ξέρει να ιάνει.

Η επόμενη σκηνή εκτυλίσσεται στο υπνοδωμάτιο της Κατερίνας αργότερο το ίδιο βράδυ. Από τα παρόδια της ακούγονται οι γονδολιέρδοις με τραγουδούσιν. Στην Κατερίνα έρχεται ένα γράμμα από τον Τζεράρντο που την πληροφορεί ότι αυτός θα γυρίσει για να γλεφτούν ή Κατερίνα γίνεται όλο και πιο ανυπόμονη.

Στη συνέχεια ο πατέρας της και ο Μοτσενίγκο δύοχοικα για να της παύν ότι οποιαδήποτε απόπειρα να κλεψεί μέτων Τζεράρντο θα έχει σαν ακοριάδο επακόλουθο την θαυμάσω του αγαπημένου της, γι' αυτό και η Κατερίνα πρέπει να απομακρύνει από κοντά της λέγοντας του ότι πα δεν του συγαπά.

Έτσι και γίνεται Αρχίζει η πρώτη ώρα της Κατερίνας είναι το βασιλίσσα της Κύπρου. Μία πλοτεία στη Λευκωσία: Σαν πρεβεζεύτης της Βενετίας στην Κύπρο ο Μοτσενίγκο είναι αισθανόμενος να προλεκτικά έδιασες για νίνεις η Κύπρος κτήση της Βενετίας. Μαθαίνει όμως ότι ο Τζεράρντο βρίσκεται στην Κύπρο και ωρισμένος μποφάνεται ότι η θάλασσα είναι ταριξιστό μνήμα για τους πρόδροτες, και αρχίζει την υπόσκαψη του βασιλιά της Κύπρου Λουζινιάνο.

Ο Λουζινιάνος είναι ενήμερος για τη συνωμοσία των έντεινων εναντίων της εξουσίας του, και θλίβεται που η δύστυχη Κατερίνα έχει γίνει αισθάνο δράγμα στην Βενετοπανηρή ραδιοεγκυριά.

Οι πληροφόροι των Έντεινων είναι πανέπιστοι πανεπιστημιακοί μάχης. Ο Τζεράρντο απούγεται να φωνάζει για βοήθεια, επεμβαίνει όμως ο Λουζινιάνος και τον απέλει υπό τους διώτες του. Ο Τζεράρντο υπόσχεται να προστατεύσει τον Λουζινιάνο σαν αδελφό του, ενώ ο Βασιλίς λυπάται που η Κατερίνα έχει μπλεκτεί σε μια τέτοια ιστορία.

Η δεύτερη σκηνή της πρώτης πράξης ξενιστεί στο διαμέρισμα της Βασιλίσσας της Κύπρου στο ανάκτορό της στη Λευκωσία. Μποϊνεί ο Λουζινιάνος εινάρι πάρι σδύνατος, και άρωματος επειδή του δηλητηριάσουν, κρυψά και μεθοδικά, σε εχθρούς του. Της λέει επίσης, διέρει τον λόγο που είναι πάντα τόσα λυπημένη. Η Κατερίνα δεν μπορεί πα να αντέξει την τραγική μεγαλοψυχία του αντρός της. Σύνταξη η Κατερίνα και ο Τζεράρντο συναντώνται διπλόσμενα. Ο Τζεράρντο προσπαθεί ότι είναι μέλος των Ιπποτών της Ρόδου. Καταλαβαίνουν και σιδερώνται οι ακαπόλυτοι έρωτας τους πρέπει, δυστυχώς, να υποσταχτεί και να είναι νικηφόροι.

Ο Τζεράρντο αποκαλύπτει ακελούθως, στην Κατερίνα το σχίδιο του Μοτσενίγκο να δηλητηριάσει τον Λουζινιάνο, άλλα ξαφνικά ερμαίζεται ο Πρεβεζής, και συνιωμότης Μοτσενίγκο και απλέτει ότι θα καταγγείλει την Κατερίνα σαν μοιχαλίδα και ότι θα την κατηγορήσει ότι αργοσκοπώνται με δηλητήριο τον άντρες της. «Ποιος θα σε υπερασπιστεί τότε;» την ρωτά. «Έγαλ!» λέει ο Λουζινιάνος, καθώς ερμαίζεται.

Η σύντομη δεύτερη, και τελική, πράξη αρχίζει με ένα πρελούδιο που περιγράφει παραστοπικό της μάχης που μαίνονται στους δρόμους της ευόσμης ποικιλής Λευκωσίας, μπροστά από το ανάκτορο, ανάμεσα στους έντεινους συνιωμότες και τους οπαδούς του Λουζινιάνου.

Το φινάλε της όπερας, έφτασε σε μας και σε δύο γραφές. Στην αρχική καταστάθηκε η Κατερίνα τραγουδά ενώ ο Λουζινιάνος ψυχορραγεί. Στα νέα φινάλη, που τραγουδήθηκε στην Πάρμα τον Φεβρουάρη του 1845, ο Τζεράρντο πεθάνει στην μάχη. Και στις δύο παραλλαγές η όπερα τελεώνει με την χήρα Κατερίνα, ολομόναχη να προσπαθεί να κυβερνήσει την αιματοκυλισμένη Κύπρο.

Η όπερα αυτή ήταν παραμελημένη μέχρι τις 28 Μαΐου, 1972 όταν ξαναπαραστάθηκε, μέσα από τόσα χρόνια, στο Σαν Κάρλο με την Leyla Gencer στον επωνυμό ρόλο. Έξι βδομάδες αργότερα η Caballé παρασυνάστησε την όπερα σε μια συναυλία. Από τότε η όπερα παραμένει στη Βαρκελώνη και στη Νίκαια.

ΤΟ ΚΛΕΙΔΙ

ελενης τονησαζη
ρεμπελίνα

Έχουμε και λέμε: Το κλειδί της πόλης
Το κλειδί του δυνατού
Το κλειδί της καρδιάς
και για όσις φίλες μου, το κλειδί του απιπού πων γυναικών.

* * *

Ένα εργαλείο που ανοίγει. Ήσυ πιπελείται είτε την εισοδο είτε την έδρος· και ταυτόχρονα εμποδίζει, είτε την είσοδο είτε την έξοδο. Είναι ίνας τρόπος που επικράτει ο αιθρωπός για να ορίζει και να διχωρίζει τα δικά της. Τους χώρους του, ξεπερικούς, ή εσωτερικούς. Ή αυτό υπάρχουν και τα μεταφορικά κλειδιά που γίνεται και τα πιο πιλοτισμένα.

* * *

Το κλειδί:
μεταφορά του πάσου και αυτό, όπως εξ αλλοι, κάθε πολιτισμικό εργαλείο, μέσο-φορέας οχήμα.

Είναι ο συνοχείο που όταν το αποκτήσεις, μπορείς να «μεταφερθείς» μακριά από τη μάνι το οποίον μεταφράζεται μέχρι τώρα, να γίνεις ιαριός της, να πηρ εξουσιάσεις. Πειρύσσοντας και φέρνοντας την όπου θέλεις ενώ έχεις την ιδειδιά της πόλη.

Αυτό, στην κοινή του αινθρώπου, συμπληρώνεται πολιτισμός, Ανεξαρτησία. Όταν είσαι κώρος κλειδιών. Όταν έχεις τα κλειδιά της πόλης. Και αισθαντές εσύ ποιος θα μπει και ποιος θα βγει, ποιος θα φανεί και ποιος θα πανιστεί, ποιος θα μιλήσει και ποιος θα μιλήθει.

* * *

Υπάρχει ακόμη το κλειδί που ουειρεύτηκα να κρατώ σφιχτά κτο χέρι όταν με γεράνωνας με το μασος σου... αινά που προσταθώντα να μη χάσω... και το άλλο κλειδί, που μοι ξενάδωνται εκείνη με το βλέμμα της αγάπης της.

Να τη πορεία:

Φυλακή: Βλέμμα γεννητήσιο: Ή προβολή: Σχεδίασμα εργαλείου:
Κατασκευή: Χρήση εργαλείου: Ήξοδος: Ελευθερία.

* * *

Όταν τώρικα κάποιος σου κλέψει τα κλειδιά την ώρα που είσαι κλεισμένος μέσα είναι φανερό ότι προσπαθεί να σε κρατήσει σε απομόνωση. Φυσικά τέτοιοι κλέψεις είναι αυτοί που ουιημώνιας αγνωστούν είτε τα μεταφορικά κλειδιά, είτε το ουτως πραγματικό που γίνεται εκείνο της καρδιάς. Αυτό όμως είναι μιά άλλη καταρία.

Ευχαριστώ

μικρή εισαγωγή στην εννοιολογία της διαφοράς

(Απάντηση στον προβληματισμό Εθνισμός-διεθνισμός/Γυναίκα)

Προ-φερω μη φραση: Είμαι γυναίκα
(φράζω, συνθέτω, φρέγαμα, άριο,
λέγω, διαλέγω, διαλέγομαι)

Είμαι γυναίκα

την πιστούρων ελληνικά

Μια άλλη γυναίκα μπορεί να την τιμωρείται

Την ίδια σκριψίων φράση

Εκεί αινά, σα βίωμα σαν αίσθηση, σαν υδηση, θα γίνει ταυτόσημο με την ελληνική φράση. Θα γίνει ένα σώμα που δηλώνει με λέξεις τη συνείδηση της ύπαρξης του, της σεξουαλικότητας του.

Μια και αυτό που διαφοροποιεί τα σώματα είναι το φύλο, όπως η γλώσσα είναι αυτό που διαφοροποιεί τους πολιτισμούς, τα φύλα ή τις φυλές.

Έτσι μια Τούρκα γυναίκα, είναι γυναίκα.

Και η τούρκικη γλώσσα αιφαλών, σε κάποιο στάδιο πολιτιστικής ωρίμανσης, θα μπορεί να την σδηγήσει σ' ένα τετοιο επίπεδο γυωστής, ώσπες να γίνει φανερή στον εαυτό της... (Δεν είναι;)

Ανακάλυψα ότι στη γλώσσα μας το πρώτο όνομα της ειρήνης είναι το όνομα Αστερία.

μικρά σχιζοφρενικά διηγήματα

Κύνος ειωθίνος. Δώδεκα χρόνια. Η Αφροδίτη φέρει απογόνους που δεν ξεκαλούν εύκολα απ' το κρεβάτι. Τα σιτή δεν λαταρίζουν απ' την Άγια Παρασκευή. Κανείς δεν έχει περπατήσει εκόμια, την σκάλα απ' την αυλή με το άγαλμα. Μικρός άκουγα πως δηγάζει στη σιτή της γκαγάς στην έξοδο θυσίας. Μεγάλος που στους εφτά οικιστικής.

Μιτά την πρώτη γέννα ο θανάτος. Κι έτοι ανάμεσα στην τρέλλα αυτή και τον έρχεται η μάνα μου έβλεπε τα βράδια το εικόνισμα να μπαίνει απ' το παρεθύρι και μέσα απ' τον τοίχο να κάθεται στην μουριά της αυλής με την μαγδήλη έστρων βούρνα από μάρμαρο ακουμπισμένη στο κεράμι της.

Η μουσική μίσισμα και ξύρι. Γιανός παίζοντας μίσιν απ' την πίσω πόρτα και περπατώντας μέχρι τη μουσική στην πετάρας με την τραγουδούσαν το μέρα καλή...

Η ιστορία αυτή για βράδια μέχρι που φύγειεν για την πόλη. Το απόιν είναι της παναγίδας. Τελικά έγινε Supermarket.

* * *

Το μεγάλο πάτρινο ανθρώπινο κεφάλι στην καρυφογραμμή. Στα πόδια του η γενάλη συκιά οι φανίδρει και οι ακοτάμενοι μεταξοστιλιτικές. Σήκωσε στο χέρια του τα κουμένα του βρεδού κι' άρχισε να μπαίνει από πόρτα σε πόρτα. Στην αρχή νόμισε πως ήταν πέντε, τευλάχιστο αυτό του χανε πει. Ανέβηκε γραμμή απ' τις αιμαγδαλιές και τα κυπαρισσιές. Πάνω απ' το κεφάλι του τα πλεκτροφύρα σύρματα φτάνανε απέναντι στο ποδοσφαιρικό γήπεδο. Πέρασε τα βράδια και βρέθηκε στην πάνεια. Τύχα οι κοκκινές σικερέτες. Στη Β' θεσή. Καθόταν με μια μεγάλη μαντίλι στο κεφάλι της.

— Η έξοδος από και δεξιά.

Πίσι έξοδος. Για πού. Στακατά. Δεν λένε τίποτα. Τη βλέπει μαγάρια να φεύγει.

Εκεί λίγο πιο κάτω απ' τον Στρυμόνα. Στη Β' θεσή. Καθόταν με μια μεγάλη μαντίλι στο κεφάλι της.

— Θα ωσ πρώτα άλλος λέσι αυτό άλλος το άλλο αν δεν δω με τα μάτια μου δεν πατεύω... φρέβαμοι.

Στο καλέ γιαγιά. Δες με τα μάτια σου όπως βλέπουμε άλλοι. Είναι σιγουρό πως δεν θα σε ξαναβήσει να μου πεις τι είδες και τι άκουσες. Εμείς πάντως λίγα βλέπουμε κι ακούμε ακόμα πιο λίγα.

Αυτό εκριβώς είναι η Ελλάδα γιανά. Αυτή η σορού του Στρυμόνα τα αδειά βαγόνια η βροχή που ομορφαίνει το σταθμό. Η σκαπή. Η ελληνική σημαία. Η στολή και το καπιτέλο του σταθμάρχη. Το λαθραίο κρέας που έφερε ο υπόλιθος του ΟΖΕ από τη Βουλγαρία μαζί με τα τυριά.

— Με συγχωρείτε ότι πάρια το σεραπλάνο και δει φύγω.

Μια σταγόνα αίμα εσταξε στο άστρο

της φύρεμις. Τρόμαξε απ' τον ήχο της

στογόνιας στο ρούχο. Από σκαίνη τη σπηλιά

δεν του ξαναμίλησε.

Γύρισε στον καθέρισμη το κεφάλι.

— Άρχισε να κλείνει και το άλλο του μάτι.

— Άρχισε να τρέχει. Ανάμεσα σε φαντό-

πιν την πελευταία πυροσβεστική συνέχεια

κεφάλι από ποδήλατο. Οι ήγροι απ' την μπάνια έφτασαν κι' άλλας στ' αυτά τους.

— Ήταν έτοιμος να παράσει μπροστά από την εξέδρα των επισήμων. Σκει στο ποσκό, δύος δεν πρόλαβε. Μετά από κάθε παρέλεση τρέχει ο κύριος να αφίξει το χέρι του προσέδρου. Δεν πρόλαβε - χίθηκε μέσα του αυτο-ερωτική δραστηριότητα. Έτσι μέσα του αυτο-ερωτική δραστηριότητα. Έτσι μέσα του αυτο-ερωτική δραστηριότητα.

* * *

Αριγά τη σκέψη να φρικάζει μέσα από κόκκινα γαρύφαλλα την πρήξη. Κι εγώ καθιστένος στο αναπτηρικό μου καροτσάκι. Η τρέλλα του θεού και η τρέλλα του ανθρώπου. Μονάχος στο πλόχος της ημέρας και του υπέρβετού χώρου της ημέρας.

Και εώς το λέω απλά. Κουρσάφω την τρέλλα του θεού χεριά σλιστές και δύχρια. Απλωμένη η σκέψη, και σι εικόνας σε απόρια χαρτιά.

Κρατώσα στα χέρια μου τον τελευτείο μου ρυγκ και απόλυτο.

Σκουπίζω τον ιδρώτα κάτε από το πουκάμισό μου.

Η αναζήτηση μου ανάμεσα σε φέρετρα και σαβανά. Όρες θανάτου κάτω απ' το δάκρυ, η ρυτίδα απ' το χαμόγελο, που μεγελώνει γίνεται γέλιο, χάχανο, υστερία και κλάμα. Κίκλος.

Η τρέλλα του θεού. Και η αναζήτηση της καθημερινής υποσχέσης.

Η απειρεβασίων στο ποτήρι για το νερό.

Πίσι έξοδος. Για πού. Στακατά. Δεν λένε τίποτα. Τη βλέπει μαγάρια να φεύγει.

Εκεί λίγο πιο κάτω απ' τον Στρυμόνα. Στη Β' θεσή. Καθόταν με μια μεγάλη μαντίλι στο κεφάλι της.

— Θα ωσ πρώτα άλλος λέσι αυτό άλλος το άλλο αν δω με τα μάτια μου δεν πατεύω... φρέβαμοι.

Στο καλέ γιαγιά. Δες με τα μάτια σου όπως βλέπουμε άλλοι. Είναι σιγουρό πως δεν θα σε ξαναβήσει να μου πεις τι είδες και τι άκουσες. Εμείς πάντως λίγα βλέπουμε κι ακούμε ακόμα πιο λίγα.

Αυτό εκριβώς είναι η Ελλάδα γιανά. Αυτή η σορού του Στρυμόνα τα αδειά βαγόνια η βροχή που ομορφαίνει το σταθμό. Η σκαπή. Η ελληνική σημαία. Η στολή και το καπιτέλο του σταθμάρχη. Το λαθραίο κρέας που έφερε ο υπόλιθος του ΟΖΕ από τη Βουλγαρία μαζί με τα τυριά.

— Με συγχωρείτε ότι πάρια το σεραπλάνο και δει φύγω.

Μια σταγόνα αίμα εσταξε στο άστρο

της φύρεμις. Τρόμαξε απ' τον ήχο της

στογόνιας στο ρούχο. Από σκαίνη τη σπηλιά

δεν του ξαναμίλησε.

Γύρισε στον καθέρισμη το κεφάλι.

— Άρχισε να κλείνει και το άλλο του μάτι.

— Άρχισε να τρέχει. Ανάμεσα σε φαντό-

πιν την πελευταία πυροσβεστική συνέχεια

κεφάλα στο ποδήλατο. Οι ήγροι απ' την μπάνια έφτασαν κι' άλλας στ' αυτά τους.

— Ήταν έτοιμος να παράσει μπροστά από την εξέδρα των επισήμων. Σκει στο ποσκό, δύος δεν πρόλαβε. Μετά από κάθε παρέλεση τρέχει ο κύριος να αφίξει το χέρι του προσέδρου. Δεν πρόλαβε - χίθηκε μέσα του αυτο-ερωτική δραστηριότητα. Έτσι μέσα του αυτο-ερωτική δραστηριότητα. Έτσι μέσα του αυτο-ερωτική δραστηριότητα.

πιν την πελευταία πυροσβεστική συνέχεια

κεφάλα στο ποδήλατο. Οι ήγροι απ' την μπάνια έφτασαν κι' άλλας στ' αυτά τους.

— Ήταν έτοιμος να παράσει μπροστά από την εξέδρα των επισήμων. Σκει στο ποσκό, δύος δεν πρόλαβε. Μετά από κάθε παρέλεση τρέχει ο κύριος να αφίξει το χέρι του προσέδρου. Δεν πρόλαβε - χίθηκε μέσα του αυτο-ερωτική δραστηριότητα. Έτσι μέσα του αυτο-ερωτική δραστηριότητα.

— Ήταν έτοιμος να παράσει μπροστά από την εξέδρα των επισήμων. Σκει στο ποσκό, δύος δεν πρόλαβε. Μετά από κάθε παρέλεση τρέχει ο κύριος να αφίξει το χέρι του προσέδρου. Δεν πρόλαβε - χίθηκε μέσα του αυτο-ερωτική δραστηριότητα. Έτσι μέσα του αυτο-ερωτική δραστηριότητα.

— Ήταν έτοιμος να παράσει μπροστά από την εξέδρα των επισήμων. Σκει στο ποσκό, δύος δεν πρόλαβε. Μετά από κάθε παρέλεση τρέχει ο κύριος να αφίξει το χέρι του προσέδρου. Δεν πρόλαβε - χίθηκε μέσα του αυτο-ερωτική δραστηριότητα. Έτσι μέσα του αυτο-ερωτική δραστηριότητα.

— Ήταν έτοιμος να παράσει μπροστά από την εξέδρα των επισήμων. Σκει στο ποσκό, δύος δεν πρόλαβε. Μετά από κάθε παρέλεση τρέχει ο κύριος να αφίξει το χέρι του προσέδρου. Δεν πρόλαβε - χίθηκε μέσα του αυτο-ερωτική δραστηριότητα. Έτσι μέσα του αυτο-ερωτική δραστηριότητα.

— Ήταν έτοιμος να παράσει μπροστά από την εξέδρα των επισήμων. Σκει στο ποσκό, δύος δεν πρόλαβε. Μετά από κάθε παρέλεση τρέχει ο κύριος να αφίξει το χέρι του προσέδρου. Δεν πρόλαβε - χίθηκε μέσα του αυτο-ερωτική δραστηριότητα. Έτσι μέσα του αυτο-ερωτική δραστηριότητα.

— Ήταν έτοιμος να παράσει μπροστά από την εξέδρα των επισήμων. Σκει στο ποσκό, δύος δεν πρόλαβε. Μετά από κάθε παρέλεση τρέχει ο κύριος να αφίξει το χέρι του προσέδρου. Δεν πρόλαβε - χίθηκε μέσα του αυτο-ερωτική δραστηριότητα. Έτσι μέσα του αυτο-ερωτική δραστηριότητα.

— Ήταν έτοιμος να παράσει μπροστά από την ε

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ

Γελούδιας

βδ 2/2

(Le Voie Légées) των Jean Baudel και Jean Claude Carrière. Έτος 1985. Άλογον Paul Frankovici, Laurent Ferrier, Michel Frey, Pierre Chenu. Έργον του. Η ταινία δέχεται έδρα την χρεσμοποίηση, και το απαιτείται μέσω από τρία επιπέδα. Οι Σκηνές από τη ζωή του Αριστού. Β) Σκηνές από την ιστορία της Χριστιανιστικής Εκκλησίας και των αρχαίων για θηρεύσες σύγχρονες με συγγράμματα για τις αφέντες. Άλλας της είναι το οδυνηρό δύο είλατα που προσκύνησαν και που πιεράνε συνεργάτες από το παρόν που περασάνταν την πετακούντα στην ιστορία μάλισταν από τους φρεσκές. Την ίδια συναρπάτητα μέστανται και οι χώροι: ενώ διαστάσεις βαθμού γινούνται μπροστά στο θέατρο με εμφανής και εξαφανίσιμες προσόντων. Το καθηκόντο κινουμένων των πετάκων μεταξύ μηδαμένου δάκρυο Λούης Μπουνάκης, η συναρπάτηση και αιχμηρή μάστη των πάνω από βρυκειά σύδηγουν στο συμπέραμα πως ο άνθρωπος δεν έχει ανηργία από θαύματα, μάθους ή οτιδιαζότες μάλιστας και άνθρωπος είναι η μούρα του ανθρώπου.

Τα χρήματα των μαρδών

βδ 23/2

(Nisi Bougane) των Sergio Faradjianex. Έτος 1989. Άλογον Stéphane Chauvel, M. Alakbarian. Έργον του. Αριστογραφικό υπέρβολο πολύτιμο όχημα χρεσμοποίηση αυτή η ποικιλία του Αρμενίου Σεργκέι Παπαζένιοφ, που δεν εγείρει ποτέ μίθο. Σε πρώτο επίπεδο είναι αιμορές μέντη στον εργατικό Αρμενικό γραμματούχο Αραβίτ Σάμεντη, που διαλογίζεται από θέρετα ειδιότητα το 1795. Ο Γερμανός δύναται εξιστορεί την περιπέτεια του

Καθηρέφτης

βδ 9/2

(Le Voile Bleu) των Andrei Tarkovsky, ESSA 1973. Άλογον Margarita Terekhova, Oleg Yankovski, Ladislav Tolkachov. Έργον του. Έργον του Ζερζέ Λαζ Βένιας χωρίζει ώστερα από μεγάλα χρόνια. Ο κατένας υπερεμβάνων δραστές νέος από πλήρως που πανηγυρίζει για την σούκη απέτανη της 4ης Ιουνίου. Επειδή δελτίο την περιπέτεια και τον ρυμανόταρο, που πατεύει από περοείνα τα δραστήρια της πατέρας του πατέρας της ζωής του. Επειδή τα δραστήρια της πατέρας του πατέρας της ζωής του δεν γίνεται και για το Σενάριο ξαναδύεται. Ο Κόποκα σπήνε αυτή την απλή ιστορία για να μάλιστε και να κριτικήσετε ένα τρετό συναρπατικό και μηχανικό πηγάδι την ίδια την αμερικανική κοινωνία και τους ανθρώπους της.

Μίσιο μέρα ένας έφετος

βδ 18/2

(One Hour Too Late) των Renato Forni Scopola, RPA 1982. Άλογον Frédéric Forestier, Tevi Carr, Nestorios Katsikas. Έργον του ζενγάρη που ζει από Λαζ Βένιας χωρίζει ώστερα από μεγάλα χρόνια. Ο κατένας υπερεμβάνων δραστές νέος από πλήρως που πανηγυρίζει για την σούκη απέτανη της 4ης Ιουνίου. Επειδή δελτίο την περιπέτεια και τον ρυμανόταρο, που πατεύει από περοείνα τα δραστήρια της πατέρας του πατέρας της ζωής του. Επειδή τα δραστήρια της πατέρας του πατέρας της ζωής του δεν γίνεται και για το Σενάριο ξαναδύεται. Ο Κόποκα σπήνε αυτή την απλή ιστορία για να μάλιστε και να κριτικήσετε ένα τρετό συναρπατικό και μηχανικό πηγάδι την ίδια την αμερικανική κοινωνία και τους ανθρώπους της.

ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕΙΣ

ΚΑΦΕ-ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ Η ΠΗΛΑΣΑ

Πρωτία της πραγματικής γραμμής στο πλανό της Αράκης γειτονιάς Σερβίρουρης.

* Όλο το ηπόλιο σχαράς, φιγούτα του Φουρνού σασάτες φρέσια δισφέρων είδηντα και σάλια την πετού.

Τηγάνια πραγματικής λαϊκής γειτονίας.

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΑΡΚΩΤΗΣ

Έπος Οικοδομής έδρα του παλιού διαρροχατού: έδρα 465.829 465.085

* Το πρώτο γραφικό μεταφορών της Λευκωσίας με την ανάλογη περού, γρήγορη εκπλήρωση εξαρτήσεων.

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Μ. & Γ. Περικλέωνς

Πειραιών - 19 ηλ. 475.996 /

Μεταφέρω, καιβολώ ότι θέλετε

που μαζίν αις μιάλο, "Άλειρη-

σι" Φυγερώντας τζαρί βόθρους.

Ταβέρνα Αξιοθέα

Οδός Αξιοθέας 9 ηλ. 430787 Αντίκη Κλεοποτίνη.

* Ήπειρος τη δραδιδό από το κλεοπότερο πορθμούτακό δρομάκι με τα γέρανα.

Μαζί με τη αρμοφά και δροσερά παύροχα και τη αντιστοιχία καυτίνα πούριτσας.

* Επίνιας Σουβλάκιος μεφταλιά γρέκι αγαστί με δέσκα (10) πελμάτιν την ημέρα.

Εργαστήρι Χαλκογραφίας και Προμυτζογραφίας

Τρικούπη 33 τηλέφωνο 461348

Εστιατορίο ματθαίος

δίπλα από τη Φανερωμένη
και τη Τζαμούδα

* Ανοιγούμε στις 4.00 το πρωί και κλείνουμε στις 17.00 μ.μ.
* Σερβίρουμε όλων των ειδών σούπες και προγεύματα από το πρωί και όλα τα είδη κυπριακών φαγητών στη διάρκεια της ημέρας.

Αγγειοπλαστείο Αγγειοπιάλειο

Γ. Κονιού στη Λευκή γειτονιά, ηλ. 465.977.

* Όλα τα προκόπτα μας κατασκευάζονται από μασ.

* Μια αντιπροσωπική οικολογίας της κυπριακής μανιάσιας ποικιλίας η οποία ενωμετόπινε πινέρμα έρευνας και ανανώσεις με σεβασμό της παράδοσης.

* Τα γενικά και χάριν έχει κι υπότιμο θιάζεται σκοτώφιτο.

Οι για να χρηματούμε μπορείτε να νόσοψετε τη μεγελίτερη οικολογία χαλκογραφημένων τύπων προμυτζογραφιών του ποζαρκού ή ζει σχέδιο σύλλο.

ΜΑΕΙΡΚΟ ΠΟΡΓΟΣ ΛΑΚΗΣ

Επικονίων, 10 ηλ. 475.420

Απλεντότα το πιό πρόκτι του πατέρα Αλεξίου Δημητρίου

Μαείρκο μια δύσκολη βρατούν τζειρή δύσκολη εβδομάδαν

* Ότι φαίνεται ο καθίνα,

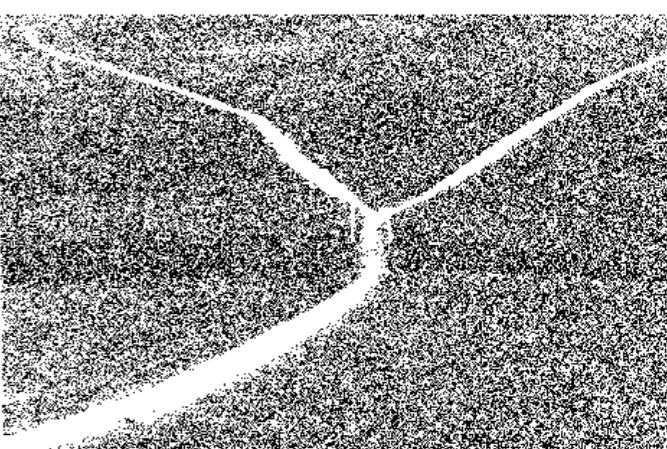
ΠΑΝΗΣΣΗ ΔΕΟΝΤΙΑΔΗΣ

Αράρας 52-51 ηλ. 450.782

* Τανέλλας και τέντης κόθη δύσκολης.

* Μεταξούρια σπεσιαλ.

* Τα γορόν και χάριν έχει κι υπότιμο θιάζεται σκοτώφιτο.

ΕΝΟΤΗΤΑ

* Ήλιος
πέτρα γη
χώρινη αγάπη
θέασης

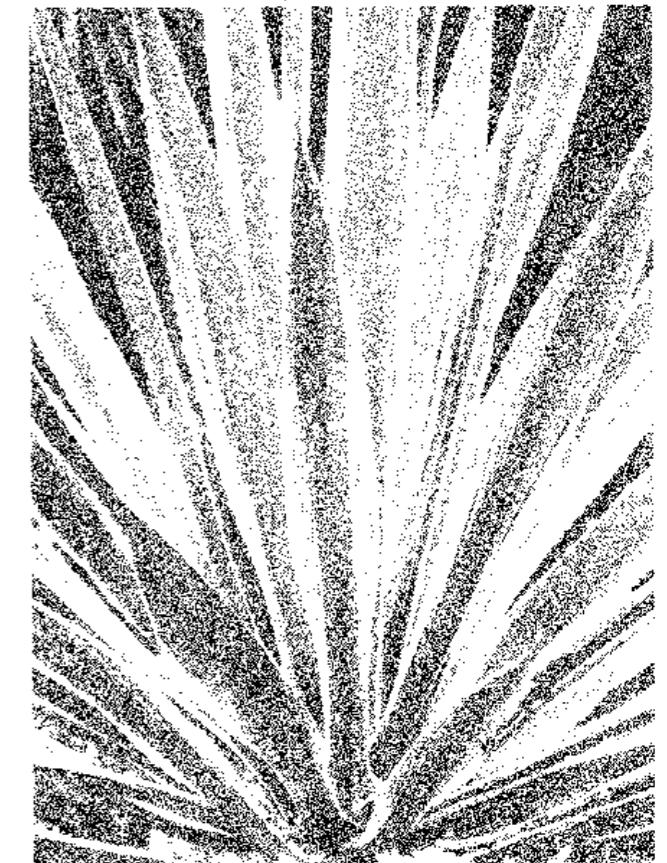
ΤΡΕΤΕΡ ΠΟΟΪΔ Βιττιγκέρ για καθε ποιητρία μα φωτογραφία

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ

Οι μέρες χαρένει στα πράσινα χαλκοκάκκια τα σπίτια
σκαρφίσουν το γραφί^τ
δίχως οινόριο ο θραύ^σ
δίχως οινόριο ο θραύ^σ

ΧΡΟΝΟΣ

* Όλε τα σπιράδια
τα οβίνει το χρόνο
μαζί και μαζί^τ
είραστε μονάχα γηφύρι του φωτός

ΘΕΑΤΡΟ ΟΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

χρήστη και Επιμελείτος ο Βαρνάβας Κυριακός

μα διάλεκτική με πολλές προσωπικές που είναι προσκόντια. Συντρι περιμένει να τρυχεῖ κι αναφέρει πώς τον κρύψει που χαράζει. Μα τα πανορμώντες συνέχεια χανουνται.

“Open mindedness accepts whatever comes.”

Ապրանքահանձնություն

«Κραυγή του αγαπητού ναού» της παρονόμας αβραμίδης

Αυτό τα λόγια που ξενοδόμησε ο Αγαπέτης μνων την σπυρή της δολοφονίας του από την Κλιεταμνήστρα ήταν ο εμπνευστήριος λίθις του έργου που από τον μήνα ανεβίβαινε από την Θ.Ο.Κ. σε ακτυνοθεσία Γιάννη Βεζέκη και οκτυκάκεστούμια Αντρέα Χαραλάμπους.

Москва, 2000 г.

Μας λειπει η πλούτωσα...
«Όταν για πρώτη φορά διέβασε το
ποίημα «Ημερόνιο» του Παντελή Μηχα-
νικού σπάθηκε για πολλή ώρα στο στίχο.
«Άγγελα σκληρέ, μάτωσε, μάτυκιέ μου
τα σκλήφωνα»

Αυτός ο στίχος αποτέλεσε και τον πιο ρήμα του θεατρικού ήσου έργου «Εξάρχες», Αγγελικής που βραβεύτηκε ως ο πιο φρεσκιάδιο διμημικόριο του ΘΟΚ. Μετόπιστα την δύνατη συγκέντησε τον συγκλονισμό ότι μπορεόταν να είναι, που μηδενίζει το ποίημα, ξεπίνησσεν οι πρωτείς ρόλοι για τα προβλήματα και τις αγωνίες των, τις χαρές και τις λύπες τους.

କେ ଜୀବନକୁ କେବୁ କାହାରେ ପାଇଲା?

Όπως υποχρεώμαστε στο τέλος, η ωριμότητά μας προκαθούσε το δείπνο από τη παγίνια που, έτσι καν, καιδί την διάρκεια, του αφικόταν ταν όπα Ανεπολλογέργαστην, που Σιεργήνωσε η ΕΕΚ (Επίκαιο Κορυφαίο Ημερομένο).

Βροκόφραστε — μια ουδέτε 10-12 ανθρώπων — σ' έναν εγκληματέο χώρο δύνασται για παράδειγμα. «Όλα τα όπωρα πάσχουν από μυναξήδια και έλλειψη συντροφικότητας» ο καθηγαντας λεπούργει από μάνος του. «Σλοι της οράδας αυτής κλείνουν τα μάτια και ο «δισιτητής» του παγγινδισύ κοκλασφορεί αναπτυκτή τους και τέλος ακουμπάει κάποιαν με το χέρι του. Αυτός πια σίνοι συναρρέει τους εικόνας «βολοφόρνας» και από σπιναρή σε σπιγγή μπαρεί την να στηθούν. Ο εβδομάδηνας χωρίς, να τρέβει την πασσούχη πρέπει να κυκλωφορεί και να «κοκοπίνει» γετότε αυτές βελήματα. Όπαν λοιπόν ο «δισιτητής» κλείνει μάτια του σε κάποιουν, επιδός, ο κάποιος ηρέμει να κάνει ώλλει δεκα-δεκαπέντε βρυτού μέσα στου χωριά και να πέσει, βρύζοντας μια κρεαυγή θαυμάτου. Σε πεπτωτή, που κέπτωσε υποψιαστεί ποιος,

γετής, πρόσφυγας από την Κερύνεια ρι
την οικογένειά του: την γριό μάνια του,
την γερουσιακόρη αδερφή του και την
γυναικά του. Ο καθένας φεύγει μαζί του
και το δικό του προσωπικό δρέπανο. Ο
καθηγητής και η γυναικό του ζουν με
τον καῦμα των μοναδικών τους παιδιών
που σκοτώθηκε στην εισβολή, η γοτέ μέ-
νο του με την ανόρμηση της πολιτικής κα-
λής ζωής και η αδερφή, με το κρυφό¹
αναρρόλαμψη πόθος της. Την βαριά
επιβίωση πρέπει ν' απαλύνει μια ορί-
ζια νεαρών παιδιών που επωμάζονται ν'
συνεργάτουν για την λάθη της οχολικής
χρονιάς του Αγαμέμνονα του Αιολίδων
με την βοήθεια του καθηγητή. Το βαρό
τάλαμο δρυώς, της τραγωδίας, συχίζει να
επηρεάζει και τα ίδια τα παιδιά. Αισθα-
νούνται ότι: παίρνονταν μέρος σε μια τραγ-
ική πράξη που είχε αρχίσει από πολλά
χρόνια εδώ στην τραγούλασμένη πατηρί-
δα ρας με ήρωες τους καθημερινώς συ-
θηρωπούς... Και τα απομικτά δρώμοια των
παιδιών ορίγυιαν τις το δρόμο που τραγι-
κών ηρώων ως τη στιγμή που επέρχεται
— αν επέρχεται: — η σωτηρία κάθεργαπτε.

ναι ο «δολοφόνος» τότε του υποδικυείται με το δικτύο λέγοντας «αὐτὸς είσαι ο δολοφόνος». Αν έχει δίκαιος «δολοφόνος», το παραβλέπεται και το παγκάπι τελειώνει. Αν δρψη ήρθε σύμβολο τότε ο δυκινείνενος λέει «λέσθιος έκπτωμα» και τότε αυτό σημαίνει θάνατον γι' αυτόν που υπέδειπτε λίθιος. Βγάζει κραυγή και πέφρα.

Το παπιγγίδι ουναχίζεται μερινό ο ουνός της αρδλοφόρνισσας οικοτάνων δίλεις η μερινός της αρδλοφόρνισσας επεκολλήστηκε.

Όπως μας ελέγχει οτούμα πων πάσχουν από καρδιά μ' στοιαδήποτε δλλη αρρώστειο απαγορεύεται να παιδουν ευτό το παιγνίδι. Οι λόγοι βέβαιας είναι ευνόητοι. Φαντάζεσθε — αν το παιγνίδι παιχτεί υσθανό — σε τι εγκεφαλική υπερδιέγερση και σε τι φυγική σύσσωτα τουράη μπαρεί ώς φτάνει το έπαρμα εφ' όσους έχουμε να κάνουμε με την ζωή της θέσματο.

Πα τη σερβική τη ποντιακή διάλεκτη, οι υφιστάστερως τόνισας αυθίτης, για την εποχή της Νεότερης Κομισιούς, λαγοτεχνίσε, αναδημοτεύουσα το κέιμενο των Γάιων Λεύτη «Πας κρέπη να ρελετθεί», Νεότερη Κιλικιατή λαγοτεχνία» που γράφτηκε το 1885 και δημοσιεύτηκε την περιοδική «Κιλικιατική Γράμματα» (σ. 27-28 πλαϊνο-

μηνία 15 Ιανουάριο - 1 Σεπτ. 1875). Αρχιτέρ-
ρο εκδόσεων σε μπροστινά το 1966.
Πέρα από το όπι αναφέρονται στην
εποχή του ένα σύμβολο της κυριότητας του
Γ. Λαζαρίου καθώς παραχθήκε σκεπτικό.
Εχουμε την πεποίηση ότι το κεφάλι
της μπροστινά συνεκπλέρει την αριστο-
κή που γίνεται στα βήματα των Κλεόπατρών,
παρεξιάστας ένα μετρό

πως πρέπει να μελετηθεί η νεώτερη κυπριοτική λογοτεχνία

卷之三

Είναι η νότιαρχη Κυριαρχία της Αρμενίας και πολιτικός από την
αστυνομία της πόλης της μητρού πόλης Βιράντ. Είναι οικογένειας
εγγόνων τηλεοπτικών μητρώων μεγάλης επιζήσεως στην Κυριαρχία.
Εγγονίστριδες, οι Φέραντη οικογένειας της γραφής της. Το θέμα
θίνει δε ξεκαθαρίζεται μεταξύ των δύο καλών φίλων ότι δεν
κανεις απλή συζήτηση; λεγουμιστήκειες ν' αναφέρονται διάφορες
μορφές γιατίς πενθέα θέτονται της θανάτου και της κακοποίησης
των πάτερων. Χαρούς θίνεις το έξτραμα σειράς δε μαρτυρεῖ νιώ δο-
μηλ ουσιώδης άποψης για την γέντη της, που θελείται καλύτερης να
διατελεσθεί ήποτε... Μια μαρτυρίδα δε ληγυερεύεται μεταφραστι-
κή από θίνες πολιτισμού κάτιον από την έξι πολιτισμών. Οι Έρινες κα-
ταξίν δε θέντος και θίνη μπορείται να σημαίνει μεθοδος (πολ. δε
το άργυρόντα παρένεσης δεν μεταποιείται) να έχει ρωγιστι-
σθεί από την πάθηση ανθρώπων, έτσι γιατί να γίνει πολύτε-
ρη η λογοτεχνική παραγωγή την περιοδό των ελεύθερων ανθρώπων
και πολιτικάς μητρώης μη μεγάλων, προστατεύεται κάτιον μετρό σύ-
γχρονης. Και το μετρό αυτό δε μητρά τη δύναση της στενήβρισης
που γίνεται από την θεάτρεσσαν εις άναστρέψης το λογοτεχνικόν
από θέατρο. Σημείως, αυτές δε μπορεύουν να συγχρηματο-
τήσουν πολιτικής μητρώης μη μεγάλων μη την πάθηση πολύτερης
την λογοτεχνική μητρώης μη μεγάλων μη την πάθηση πολύτερης

Τι τέλος γνωστό είναι η λαρυγγική περιπτώσερα. Μὲν εἰναι λόγοτε εἰ τὴ γένη τοι τὴν ποινινοῦντον περιέστασην. Εἶναι διανούσαμον καρδιὰ τοσού. Εἴναι ποικιλία καὶ ἀποτέλεσμα τοσού. Καὶ δεοντὸν δὲ μὲν φρεστάτη σίδη πάλι θετημένο, έχει τὸ φύγει της στὴν γενικὴ ποινινοῦντον παθόσαντα μὲν λαρυγγόν τόπου καὶ τρόπου λαστού. Εἴναι μὲν οὐλα λόγια ένα ποινινοῦντον φραγμάτων, μὲν δημιουργές ποινινοῦντον αἵτις ποιοὶ θεοφράστην μάτριον στὸν θεομήνα περιέγραψαν, καὶ σὺν τέσσα, πρότερον τὸ πεταλόφυτον τὸ στενῆ σχέσην μὲν τὴν γενικὴν ποινινοῦντον διατίθεσσον, καὶ ἔχει σύντονο ξερωποῖο καὶ ξένον. Μάρτιον μὲν τὸν τρόπον ξερωποῖον τὴν τέχνην ένδιαμονθεῖσαν, ένδιαμοντούσαν.

μετές έποκης, μπορούμε να καταλύσουμε την αδίκη της και να περιεγγάρουμε την και να κρίνουμε τοντός λαούς ή την γραβάτα του τη διαιτομογύντευς γεωργίας φάρο νό τατς άλλων γεωργίας

Σέγουσας τόμα ταῦ, ἀπὸ τῆς μελέτην τῶν δερχοίων γὰρ νεψικαὶ πονηναιδὲν, πόσις ἡ τεχνὴ θεωρήσα σ' ἐποχὴς πολὺ μιᾶς ἀμέδαι ἀνθεράστατη, γὰρ φάνη, μιᾶς πόλης ἡ Ἱερὰ Εὐθνης, κατεργάν- νουσα μέσα μὲν τῇ ρειεστέρᾳ τῆς καθημερινῆς καὶ δέντρων δέλτης τὰ ἔργα προσγέγονεν εἰκόνεμαν, καὶ κοντούσις ἡ φονὴ στρεφετανῆς· Αγκαθὴ νότια παταυταλαξώνει τὸ φύλακαν αποτρέπεται πατάσταση εἰκόνεμαν καὶ κανονισμὸν αρχέσσεν. Καὶ σχετικὴ ἀλητὴ σταθερότητα, τοῦ σφριντετοῦ πόλε- τα πολιόρκους βιωτιώδες δύοτε καὶ πιτετομένα λογίσθιν, τὸν αἴραντα τερνικὴ καὶ πτερυκιστὴν δυνάτην ἡ δέντρη διδυμωρέμει τὸ θήρα πατὰς ἀν τὴν εθιμίαντα ἀλητὴ σήμη δικαιολογεῖται μιᾶς εἰση- μοστοῦ, δίνει τὴν εὐθανασίαν στὸν σπασθηματικὸν καὶ φρεγο- κάρπῳ τῷδε ἀπόρων πολὺ πλεισταῖς μέσαις εἰς ἐκανονισθέντος τῷδε διηγέσθαι ἀλητὴ τὶς πλειστες ἐνείστωσε, συγκίνησες, παρθενη- τος τοῦ σύγχρονος πολὺ τοῦ προστατεῖται ἡ τοῦ πτερύλαιος ὁ ἔκθυ- τηρος πόλεμος καὶ ἡ πονηναιδὲν νέα περιμελεῖται, τὸν απογε- τροῦσθεν καὶ τὸ ἔξιταρεμποτελεῖ σὲ εἰδικεύοντας φύλακας·¹ Αὐτὸ- την τὴν ἄλλην, δια ποιητικός (καὶ Ἰωνοῦτος φυσικά τὸ πάλι ἔξιταρεμ- ποτελεῖται τὸ πατάστασην τῆς πόλης, καὶ ἀπὸ τούτης γενέται τὸ διδυμωρέ- μον τὴν τέλην, ἡ ἐντάργητην τοῦτο τὸ ἔργον προστιθέται τῷτο, τούτῳ εἶνα- θεντος εἰσιτεῖται διορθεῖται τὸ πάλι τὴν ἀνέτηντην της).

Κέντη ἐπὶ τέττας δραμαὶ ἀνήσκει καὶ ἀνθίσκει ἡ τάχυτη εἰδὴ τῆς κοινωνίας Διὸς τῆς πόλεως ἀργύρους οὗτος μὲν πολὺ νοθεός εἶται· οὐδὲν δέ τοι συνδεσμοτούρη τῶν οἰκονομιῶν καὶ κοινωνιῶν αὔξεσσαν μὲν τὴν ποικιλοτάτην τροφόδοτον καὶ θεατήριον ερμήνευσιν χρωστῶντες ὅλοι· τὸ ἀνθίσκομενον τῆς τάχυτης Διὸς τὰ πανύψηλα χρώματα οὗτοι σύμβολοι, μὲν τίς ἀναλογίες του βέβαια τέ καθένα. "Οτερική οὐδεινὴ συνδεσμοτούρη γιγαντῶν

γιαννη λευκη: πως πρεπει να μελετηθει η νεώτερη κυπριοτικη λογοτεχνια

Θήκε ή ρευστοποιήθηκε, ή δύναμη της καλιτεχνικής παραγωγής ξέπεσε ή αφανίστηκε. Κ' είνε ἐκπλήξικό νὰ σκέφτεται κανένας ότι ὑστερά ἀπὸ πνευματικά ἀνθίσματα ποὺ μᾶς δόσανε ἔργα μεγάλης δύναμης, δπως οἱ «βόνασοι» τῶν σπίλων τῆς Ἀλταφίδας, «οἱ ρυτοφόροι» κι' οἱ «γαλάζιες κυρίες» τοῦ παλατιοῦ τῆς Κνωσοῦ, τὰ σκαλίσματα τῆς ζωφόρου τοῦ Παρθενώνα, τὰ ἔργα τῶν ὀρχαίων τραγικῶν κλπ., δύοσμος ξανάπεσε σὲ πνευματικὸ σκοτάδι θαύματο, γιατὶ οἱ οἰκονομικὲς καὶ κοινωνικὲς σχέσεις τῶν λαῶν ποὺ φτιάξανε τὰ ἔργα αὐτὰ δὲν ἦταν πιὰ οἱ ἴδιες. Αὐτὸ μᾶς δείχνει μὲ τὸν πιὸ πειστικὸν τρόπο πόσο τεράστια εἶνε ή ἐπίδραση τῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν σχέσεων πάνω στὴν τέχνη καὶ πόσο στενὰ δεμένη εἶνε ἡ τέχνη κάθε ἐποχῆς, κάθε λαοῦ καὶ κάθε ἀτόμου μὲ τοὺς οἰκονομικοὺς καὶ κοινωνικοὺς δρους ποὺ ισχύουνε στὴν ὁρισμένη χρονικὴ περίοδο ποὺ γενιέται ἡ τέχνη αὐτῆ.

Έξαιρεση σ' αυτό δὲ μπορούσε βέβαια νὰ κάμει ἡ Κύπρος. Καὶ δὲν ἔχει παρὰ νὰ φίξουμε μιὰ ματιὰ στὴν κοινωνικὴ κατάσταση τοῦ τόπου τῶν τελευταίων χρόνων, γιὰ νὰ καταλάβουμε γιατὶ ἡ λογοτεχνική μας παραγωγὴ δὲ μποροῦσε νὰ είνει διαφορετικὴ ἀπ' αὐτὴν ποὺ εἶνε. Φυσικὰ μιλόντας γιὰ νεότερη λογοτεχνικὴ παραγωγὴ ἐννοοῦμε τὴν παραγωγὴ ἀπὸ τὴν ἑγγλέζικη μεταπολιτεψη (1878) καὶ δῶθε, δηλαδὴ ἀπὸ τότες ποὺ ἀρχίζει κ' ἡ νεότερη πολιτικὴ μας ίστορία. Κατὰ τὴν γνώμη μου ἡ νεότερη λογοτεχνικὴ παραγωγὴ μας πρέπει νὰ χωριστεῖ σὲ τρεῖς περιόδους, τὴν μιὰ ἀπὸ τὰ 1878 ὥς γένοντα 1900, τὴν ἄλλη ἀπὸ τὰ 1900 ὥς τὸν Εὑδωπαϊκὸ Πόλεμο καὶ τὴν τρίτην ἀπὸ τὸν Εὑδωπαϊκὸ Πόλεμο ὥς τόρα (1935).

Kai tóqa ûz zetásonume mià-mià kí' òso mporoē piò sýntoua tís pеiòdēs autéz.

ΠΙΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 1878—1900.

'Η Κύπρος ἔχει περάσει ἀπό τὰ χέρια τῆς Τουρκιᾶς στὰ χέρια τῆς Ἀγγλίας. Τὸ πέρασμα αὐτὸ ἀπὸ ἔνα κράτος ὅπου συδιοριζικὸ σ' ἔνα πιὸ πολιτισμένο καὶ πιὸ φιλελεύθερο δὲ μποροῦσε παρὰ νὰ ἐπιδράσει ἀπάνω στὶς οἰκονομικὲς καὶ κοινωνικὲς συνθῆκες τοῦ τόπου. 'Η ἐπίδραση δικαὶη ἦταν ἀργή, γιατὶ καὶ τὸ ἐνδιαφέρο τῆς Ἀγγλίας γιὰ τὴν ἑσωτερικὴ κατάσταση τοῦ τόπου δὲν ἦταν μεγάλο κ' ἡ πνευματικὴ κατάσταση τοῦ λαοῦ ἦταν τέτια ποὺ δὲν ἦταν εὔκολο ἀπὸ τὴν μιὰ μέρα στὴν ἄλλη νὰ γίνουνε σημαντικὲς ἀλλαγές. 'Ο τόπος στὰ πρῶτα αὐτὰ χρόνια ἦταν βουλιαγμένος στὴν πιὸ μεγάλη ἀμάθια κι' ἀδιλιότητα, κληρονομὰ ἀπ' τὴν μακρόχρονη σκλαβιὰ στοὺς Τούρκους καὶ τοὺς ντόπιους κοτζαμπάσηδες. · Σκολιὰ κ' ἐφιμερίδες ποὺ ἦταν σχεδὸν ἀγνωστὲς προτίτερα, μόλις τόρα ἀρχίσανε νὰ φαίνονται. 'Η ἐπικοινωνία μὲ τὸν ἔξω κόσμο ἦταν ἀργή κι' ἀραιή. 'Η ἀστικὴ ζωὴ ἦταν σχεδὸν ἀνύπαρχη. 'Η ζωὴ ἦταν περιορισμένη στὰ χωρὶς καὶ στοὺς κάμπους δπου ὁ μικροϊδιοχήτης χωρικὸς ζοῦσε τὴν ἀδλια καὶ περιορισμένη ζωὴ τον χρησιμοποιόντας γιὰ τὶς δοιψές του ὅλα τὰ ζωτανὰ ποὺ ἦταν μαζεμένα κάτω ἀπὸ τὴ στέγη του. Οἱ νέοι ποὺ μποροῦσαν νὰ πάνε ἔξω γιὰ σπουδὴ ἦταν πολὺ λίγοι καὶ φυσικὰ αὐτοὶ ποὺ γυρίζανε πίσω γιὰ νὰ φέρουνε λίγο φῶς στὸν τόπο τους ἦταν ἀκόμα λιγότεροι. Οἱ ξένοι ἐπιστήμονες καὶ δάσκαλοι ποὺ ἔρχονταν στὴν Κύπρο γιὰ νὰ φέρουνε τὰ φῶτα τους ἦταν κι' αὐτοὶ πολὺ λίγοι, γιατὶ κ' οἱ ἀνάγκες ἦταν ἀνάλογες. Κα- μὰ πνευματικὴ σύγκριση, Καρέγας πνευματικὸς κύριος τοῦ

μόνη πνευματική τροφή πού ἔφτανε στὸν τόπο ἡτανε τὰ τοιε-
γούδια τοῦ Παράσχου καὶ τὰ ποιήματα ἢ οἱ τραγῳδίες τῶν
καθαρευούσιαν ποιητῶν καὶ πεζογράφων τῆς Ἀθήνας, ποὺ
φέρονται μαζὶ τους οἱ φοιτητὲς γυριζοντας ἀπὸ τῆς σπουδῆς
τους.

Κάτω ἀπὸ τέτιες συνθῆκες ἡ πνευματικὴ κίνησις κ' ἡ τνευματικὴ παραγωγὴ τοῦ τόπου δὲ μποροῦσε παρὰ νὰ ἥτανε ἴναλογη. Σκόρπια ποιήματα, μερικὲς ποιητικὲς συλλογὲς καὶ ὁράματα στὴν καθαρεύουσα ἢ στὴν «καθομαλούμενην» τῆς τότε ἐποχῆς μ' ἐδωτικὸ καὶ πατριοτικὸ περιεχόμενο, ποὺ ἀν- δὲν ἔχουν παρὰ μέτρια ἢ καὶ καμιὰν ἀξία μᾶς εἰνε τῶν πολίτιμα γιατὶ δείχνουν πᾶς κάτω ἀπὸ τῆς τόσο δύσκολες αὐτὲς συνθῆκες τὸ Κυπριώτικο πνεῦμα ἔδοσε ὅτι τὸ ἐπιτρέ- παι ποιεὶ συνθῆκες κ' ἡ γλώσσα νὰ δόσει. Τούτῳ τῇ λέ- ἔτῃ, ἡ πνευματικὴ κίνησις τὸν πολιτισμὸν της πολιτείας της Συνομοσπονδίας

Έξι γλώσσα, γιατί έχει μεγάλη πολυπλοκότητα στη δημιουργία λογοτεχνίας ή υπαρξή ένδος ζωντ. Και κ' εύλυγιστου έκφραστικού μέσουν. Δυστυχώς ή καθαρεύοντα κάθε άλλο παρά τέτιο ήτανε κι' δπως έφαγε ένα σωρό ταλέντα στήν Ελλάδα, δε μπορούσε παρά νά κάνει το ίδιο και μὲ τοὺς δικούς μας ποὺ άναγκαστικά τὴ χρησιμοποιήσανε. Πόση ἐπίδραση είχε πάνω στὰ ταλέντα ή καθαρεύοντα φαίνεται ἀπὸ τοὺς ἄδηλους στίχους ποὺ ἔγραψε σ' αὐτήν δ Μορέας δταν πρωτόγραψε Ελληνικά. Ἀκόμα δὲ χτυπητότερα φαίνεται ἀπὸ τοὺς ἄψυχους κι' ἀνούσιους στίχους ποὺ γράφανε σ' αὐτήν οἱ δικοὶ μας Βασ. Μιχαηλίδης καὶ Δ. Θ. Λιπέρτης. Κι' δμως κι' οἱ διό τους ήτανε μεγάλα ταλέντα καὶ μεγάλοι ποιητὲς δπως τὸ δείξανε ἀργότερα. Κ' εἰνε νά τρέψει κανένας μὲ τὴ σκέψη οτι κι' οἱ διό τους θὰ μπορούσανε νά χαθοῦνε, δπως χάθηκε στήν Ελλάδα ένας κολοσσός σὰν τὸ Βερναφάδάκη, ἀν ή δύναμη τῆς ἀντίδρασής τους δὲν ήτανε τόσο μεγάλη ὥστε νά βροῦνε κ' οἱ διό διέξοδο στήν Κυπριότικη ντοπιολαλιά. Εύτυχῶς νίκησε ή ἀξία τους καὶ τὸ ποιητικό τους αἰσθητήριο κι' ἀγκαλιάσανε κ' οἱ διό τὴ γλώσσα τοῦ τόπου γιὰ νά μᾶς δόσουνε στὰ ὑπερερινότερα τους χρόνια ἀληθινά ἀριστουργήματα.

Γιατί δώμως ο Βασίλης Μιχαηλίδης κι' ο Λιπέρτης γράψανε στήν Κυπριότικη; Ή απάντηση όχεται μόνη της. Γιατί ήτανε η μόνη ζωντανή γλώσσα πού μπορούσανε τότες νά χρησιμοποιήσουνε. Καὶ λέω η μόνη, γιατί τὸ γλωσσικὸ έζητημα δὲν είχεν ἀκόμα ἀνάφει κ' ή «δημοτικὴ» πού μόλις ἔρχισε νά δειλοφαίνεται στήν Ἑλλάδα μὲ τὸ «Ταξίδι» τοῦ Ψυχάρη καὶ τὰ πρῶτα τραγούδια τοῦ Παλαμᾶ καὶ τῶν λίγων τότες δημοτικιστῶν, δὲν ήτανε ἀκόμα γνωστῆ στήν Κύπρο. Δὲν εἶνε λοιπὸν τυχαίο πού ο Βασίλης Μιχαηλίδης κι' ο Λιπέρτης γράψανε στήν Κυπριότικη, δπως ίσως θὰ φαντάζουνται μερικοί. Τοὺς τὸ ἐπέβαλε ή κατάσταση κ' ή ἀνάγκη νά ἔχωτερικευτοῦνε. Τοὺς τὸ ἐπέβαλε αὐτὸ πού ή ἐπιστήμη τῶν κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν φαινόμενων δνομάζει «εἰστορικὴ στιγμή». Σήμερα κανένας Κυπριότης ποιητής, δσο μεγάλος κι' δσο ἄξιος κι' ἄν εἶνε, δὲ θὰ μπορέσει νά γράψει στήν Κυπριότικη τραγούδια ίσαξια τοῦ Βασίλη Μιχαηλίδη καὶ τοῦ Λιπέρτη, γιατί η ίστορικὴ στιγμὴ ἔχει ἀλλάξει. Σήμερα ή μόρφωση κ' οἱ νέες συνθῆκες τῆς ζωῆς μᾶς ξεμαραζάνουνε θλο καὶ πιὸ πολὺ ἀπὸ τήν Κυπριότικη ντοπιολαμιὰ καὶ μᾶς φέρουννε σψιώτερα στήν Πανελλήνια δημοτικὴ γλώσσα.

(Στήν πρώτην αυτή περίοδο άνήκουνε δι Θεμιστοκλῆς Θεοχαρίδης, δι Όνούφριος Ιασωνίδης, δι Θρασύβουλος Ρώπας, δι Γουσταύος Λαφφόν, δι Θεόδωρος Κωνσταντίνης, δι Γεώργιος Σταυρίδης, δι Μ. Βαρλαάμ, δι Λ. Θ. Κωνσταντίνης, ή Πολυξένη Λοιζιάς, δι Γεώργιος Φραγκούδης, δι

γιαννη λευκη: πως πρεπει να μελετηθει η νεώτερη κυπριοτικη λογοτεχνια

Ιεώργιος Διαγκουόσης, κι' ὁ Βασίλης Μιχαηλίδης κι' ὁ Λιπέρτης τῆς ποώτης ἐπογῆς). *

* Τὰ δύνοματα ποὺ ἀραιάζω κ' ἔδω καὶ πιὸ κάτω δὲν είναι βαλ-
μένα οὔτε μὲ σειρὰ ἀξίας, οὔτε μὲ σειρὰ ἡλικίας. Μπαίνοντε
μονάχα γιὰ νὰ φανεῖ ποιοὶ γράφαντε στὴν κάθε περίοδο, ἀσχε-
τα μὲ τὸ πολὺ ἥ γο τῆς δουλιάς τους κι' ἀσχετα μὲ τὴν ἀξία
τους. Μπορεῖ μάλιστα νὰ ὑπάρχουνε κι' ἄλλα δύνοματα ποὺ
θάπτεται ν' ἀναφερθοῦντε καὶ ποὺ δὲν τ' ἀναφέρω ὅχι ἀπὸ πρό-
θεστ μὰ γιατὶ τὰ ἔχεντα ἥ δὲν ἔχουνε νὰ τὰ ἔχουν. Σκοπός
μου κιόλας δὲν είναι νὰ κάνων κατάλογο τῶν Κυπριώτων λο-
γοτεχνῶν οὔτε ν' ἀναλύσω τὸ ἔργο τους γιὰ νὰ δόσω τὸ μέ-
τρο τῆς ἀξίας τους. Αὐτὸ πρέπει νὰ γίνει καὶ θὰ γίνει μᾶ-
μέρα, ἀπὸ κανέναν ποὺ θὰ ἔχει τὸν καιρὸ ποὺ χρειάζεται γιὰ
μᾶ τέτια δουλιά. Ἐγώ περιορίζουμα μονάχα νό δεῖξω μ'
ἀδρές γραμμὲς τὴ σχέσην τῆς νεότερης Κυπριώτικης λογοτε-
χνίας μὲ τοὺς κοινωνικοὺς κ' οἰκονομικοὺς δόρους του τόπου
στὴν ίδιαν ἐποχήν, θέμα βασικὸ γιὰ μᾶ πλατίτερην μελέτη τῆς
λογοτεχνίας μας, ποὺ δὲ μπορεῖ παρὰ νὰ γίνει ἀργά ἥ γρη-
γορά.

ДЕТТЕРН ПЕРИОДО 1900—1914.

'Ο τόπος ἀρχισε σιγά σιγά νά βγαίνει ἀπό τὴν ἀμάθια.
Τὰ σκολιὰ πληθαίνουνε, οἱ ἐφημερίδες γίνονται περισσότερες. 'Η ἐπικοινωνία μὲ τὸν ἔξω κόσμο γίνεται πυκνότερη.
Οἱ ξένοι ἐπιστήμονες καὶ δάσκαλοι ποὺ ἔχουνται τόρα στὸν
τόπο προσωρινά ἢ γιὰ μεγάλο διάστημα εἶνε κι' αὐτοὶ περιστέρεοι, γιατὶ κ' οἱ ἀνάγκες εἰναι μεγαλίτερες. 'Η ζωὴ ἀρχίζει νὰ μετατοπίζεται ἀπὸ τὰ χωριὰ στ' ἀστικὰ κέντρα.
Οἱ νέες ἀνάγκες ποὺ δημιουργοῦνται, ή δίψα γιὰ τὴ μάθηση κ' ἡ σχετικὴ εὐμάρεια τῆς δημιουργούμενης κάτω ἀπὸ τὶς νέες συνθῆκες ἀστικῆς τάξης, σπρόχουνε δῦλο καὶ περισσότερους νέους στὸ ἔξωτερικὸ γιὰ σπουδές.
Τὸ Ἀρχιεπισκοπικὸ Ζήτημα, ποὺ δὲ μελετήθηκε ἀκόμα δύση κι' ὅπως ἔπρεπε καὶ ποὺ στὸ βάθος του δὲν ἤτανε παρὰ μιὰ πάλη ἀνάμεσα στὰ προδευτικὰ στοιχεῖα ποὺ σπρογμένα ἀπὸ τὶς νέες ἀνάγκες καὶ τοὺς νέους δρόους ζωῆς ἀνεβαίνανε δλοένα στὴν ἐπιφάνια καὶ τὰ καθυστερημένα στοιχεῖα ποὺ μαντρομένα σ' δτι τοὺς ἄφισε ἢ παράδοση, ή ἀμάθια κ' ἡ ἐκμετάλεψη πολλῶν αἰώνων δὲν ἐννοούσανε ν' ἀφίσουνε εὔκολα τὴ θέση τους, ἤτανε
ἔνα κίνημα πρός τὰ ἐμπρός ποὺ τάραξε τὰ λιμνιασμένα νερά κ' ἔκανε τὸν τόπο νά ξυπνήσει ἀπὸ τὴ βαθιά καὶ μακροχοδνία νάρκη του.
'Η ἐποχὴ εἶνε τόρα εὐνοϊκότερη γιὰ μιὰ πνευματικὴ καλιέργεια. Περισσότεροι μορφομένοι. Περισσότερα βιβλία. Καλίτερες ίδεες. Κι' ὅπως ἤτανε φυσικὸ οἱ περισσότερες ἀπὸ τὶς ίδεες αὐτὲς ἔχουνταν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα γιὰ γεωγραφικούς, φυλετικοὺς καὶ γλωσσικοὺς λόγους.
Η νεότερη Ἑλληνικὴ λογοτεχνία ἀρχίζει νὰ τραβάει τὴ μορφομένη νεολαία.
Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα ποὺ ἀναστατώνει τὴν Ἑλλάδα γίνεται καὶ στὴν Κύπρο ἡ σημαία τῶν πρωτοπόρων μιᾶς πνευματικῆς ἀναγένησης.
'Η βδομαδιάτικη «Ἀλήθεια» τοῦ Φραγκούδη ἀνίγει τὶς στῆλες τῆς σ' δλους τοὺς δημοτικοτέρες καὶ σ' δλα τὰ ζωντανὰ στοιχεῖα τοῦ τόπου καὶ γίνεται διηγήνας γιὰ τὴν ἀναγένησην αὐτῆς.

Κάτω ἀπὸ τέτιες συνθῆκες ἥτανε ἐπόμενο πῶς ἡ πνευματικὴ παραγωγὴ τοῦ τόπου θᾶσσοιζε νὰ ξεφεύγει σιγὰ-σιγὰ ἀπὸ τοὺς δομαντισμοὺς καὶ τὶς σχολαστικότητες τῶν πρώτων χρόνων καὶ θάπτερον στροφὴ πρὸς καθαρότερες πηγές. Οἱ ἄνθρωποι ποὺ γράφουντε εἶνε τόφα περισσότεροι καὶ τὰ ἔργα τους ἔχουντε περισσότερη ζωὴ καὶ ἀλήθεια ἀπὸ τὰ ἔργα τῶν προηγούμενων τους. Ἡ ἐπίδραση δημοσίας τῆς καθαρεύοντας ἥτανε ἀκόμα πολὺ μεγάλη καὶ ἔνας κάτιος δισταγμὸς δικιολογημένος ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι καὶ στὴν Ἑλλάδα, ποὺ οἱ δροὶ ἥτανε εὐνοῦκότεροι, η δημοτικὴ δὲν είχεν ἐπικρατήσει, ἔκανε —

τους νιτοπιους οημοτικιστές νά γράφουνε καὶ τίς διὸ γλώσσες κατὰ τὴν περίσταση. Αὐτὸς τὸ ζύγιασμα ἀνάμεσα στίς διὸ γλώσσες ποὺ εἶνε τὸ χαραχτηριστικὸ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, μιᾶς ἐποχῆς μεταβατικῆς, ἡτανε σὰ φρένο στὴ λογοτεχνικὴ παραγωγή. Γιατί ὅσοι εἶχανε τὴν ἴκανότητα νά γράφουνε παραδέρνανε ἀνάμεσα στίς διὸ γλώσσες κι' ἐνῶ νιόθανε πὼς ἡ μιᾶς ἡτανε ἀνίκανη νά ντυσει μὲ ζωντανὰ ἐκφραστικὰ σχῆματα τὰ πλάσματα τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδιᾶς τους, ἀπὸ τὴν ἄλλη δὲν τολμούσανε νά δοθοῦνε σύνηρχα στὴν ἄλλη. Αὐτὸς δ ὁ δισταγμὸς ποὺ ἔκοθε τὰ φτερὰ ὅσων μπορούσανε κάτι νά δημιουργῆσουνε ἡτανε πολὶ φυσικὸς καὶ τὸ βρίσκουμε σ' ὅλες τὶς μεταβατικὲς περιόδες ὅλων τῶν φιλολογιῶν κι' ὅλων τῶν κοινωνιῶν. Σ' αὐτές τὶς μεταβατικὲς περιόδες τὸ πνεῦμα ψάχνοντας νά βρει τὸ δρόμο του καθυστερεῖ μέσα στὰ χαλάσματα τῶν ξεπρασμένων καταστάσεων.

(Στή δεύτερη αυτή περίοδο άνηκουντε ο Βασίλης και ο Λι-
πέροτης της δεύτερης ἐποχῆς, ο Εὐγένιος Ζήνωνας, ο
Μενέλαος Φραγκούδης, ο Ν. Κλ. Λανίτης, ο Νίκος Χα-
τζηγαβρήλ, ο Γιάννης Περδίος, ο Γιάννης Διανέλλος,
ο Στυλιανός Θεοχαρίδης, ο Γεώργιος Μαρκύριδης, ο Νί-
κος 'Αντωνιάδης κι' ο Σύμπας Μενάρδος).

ΤΡΙΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 1914 ΩΣ ΤΟΡΑ (1935)

'Η ἐξέλιξη ποὺ συνεχίζοτανέ ήρεμα καὶ σιγά, πέροι τό-
ρα γοργότερο ρυθμό. 'Ο Εὐρωπαϊκὸς πόλεμος ποὺ ἀναστά-
τοσε τὸν κόσμο κι' ἔβαλε διούς τοὺς λαοὺς μέσα στὸ Ἰδιο κα-
ζάνι, δὲ μποροῦσε ν' ἀφίσει ἀνέγγιχτη τῆγ Κύπρο. 'Ο σί-
φουνας ποὺ φύσηξε πῆρε μέσα στὸ κλῶστροι του καὶ τὸ μικρὸ
νησάκι ποὺ ζοῦσε σὰν ἀπομονωμένο καὶ ξεχασμένο ἀπ' τὸν
ἄλλον κόσμο. 'Η Κύπρος μοιάζει τόρα σὰν ἔνα μικρὸ παιδί¹
ποὺ εἰνε ἀναγκασμένο νὰ κάνει μεγάλες δρασκελίες γιὰ νὰ
μπορεῖ ν' ἀκλουθᾶ τῇ συντροφιὰ τῶν μεγάλων. Κάτω ἀπὸ
τὴν ἀμείλιχτη πίεση τῶν ἔξωτερικῶν γεγονότων ή Κυπριακὴ²
πραγματικότητα παίρνει δῦλο καὶ περισότερο τὴν ἀστικὴ φόρ-
μα μὲ δῆλα τὰ συνεπούμενά της. Μέσα σὲ λίγα χρόνια βρι-
σκόμαστε ἀπὸ τὸ μουσιλάρι στὸ αὐτοκίνητο, ἀπὸ τὸ μονοπάτι
στὸν πλατή κι' ἀσφαλτοστροφιμένο δρόμο, ἀπὸ τὸ μικροϊδιοχετ-
τη στὸ μεγαλοαστό, ἀπὸ τὴ μισρολατρικὴ ἐγκαρτέρηση, στὴ
συνειδητὴ διμαδικὴ προσπάθια, σχεδὸν χωρὶς κανένα διάμεσο.
Τὸ μικρὸ μακρινὸ χωρὶς εἰνε τόρα πολὶ κοντὰ στὶς πολιτεῖες
κι' οἱ πολιτεῖες πολὶ κοντὰ στὸν ἔξω κόσμο. Οἱ κοινωνιὲς
κι' οἰκονομικὲς συνθήκες τοῦ τόπου διαμορφώνονται ἀνάλο-
γα μὲ τὴ νέαν κατάσταση. Οἱ μικρὲς πολιτεῖες τοῦ νησιοῦ
ποὺ δὲ διαφέρανε ἀπὸ μεγάλα χωριά, γίνονται τόρα σοβαρὰ
ἀστικὰ κέντρα μὲ ζωὴ καὶ κίνηση. Τὸ ἑμπόριο διαρκῶς με-
γαλούνει. 'Η ἔσωτερηκή κι' ἔξωτερηκή συγχοινωνία πυκνόνει.
'Η ἐπικοινωνία μὲ τὸν ἔξω κόσμο εἰνε συχνότερη καὶ πιὸ ἀ-
μεση. Τὰ ὑλικὰ μέσα εἰνε κι' αὐτὰ ἀφθονότερα (ὅπως ἔγρα-
ψα καὶ προτίτερα δὲν ἐνδιαφέρει τὸ θέμα μας ἀν τὰ οἰκειο-

ποιεῖται μιὰ τάξη μόνο). Τὰ σκολιά πληθαίνουνε. Τὸ βιβλίο κι' ἡ ἐφημερίδα γίνουνται ἀνάγκη. Οἱ φοιτητὲς πηγανούσχουνται κατὰ ἑκατοντάδες στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴν Εὐρώπη γιὰ σπουδὲς φέροντας μαζί τους παλιὲς καὶ νέες ἰδέες καὶ κάπιον ἀέρα μεγάλης ζωῆς. Οἱ ξένοι ἐπιστήμονες καὶ δάσκαλοι ποὺ ἔχουνται τόρα δὲν εἰνε μονάχα περιστέρεα (κυρίως στὰ πρῶτα χρόνια τῆς περίοδος αὐτῆς ποὺ οἱ Κυπριότες ἐπιστήμονες καὶ δάσκαλοι δὲν ἐπαρχούνταν στὶς ξαφνικὲς ἀνάγκες ποὺ δημιουργήθηκαν) μάζε εἰνε καὶ πιὸ μορφομένοι καὶ πιὸ νεοτεριστὲς ἀπὸ τοὺς πιοτριγούμενους καὶ φυ-

γιαννη λευκη: πως πρεπει να μελετηθει η νεώτερη κυπριοτικη λογοτεχνια

σικά ή έπιδρασή τους άπανω στή νεολαία μεγαλίτερη.

Κάτω από τέτιες συνθήκες ήταν' έπόμενο πώς κ' ή πνευματική κίνηση θάτανε ζωηρότερη κ' ή πνευματική παραγωγή πλουσιότερη. 'Η καθαρεύοντας έχει πιά καταδικαστεῖ παρ' ολες τις προσπάθεις τῶν ἀντιδραστικῶν (Μεταξακιά στή Λάρνακα και στή Λεμεσό). 'Ο ἄγνωνας για τὴν ἐπικράτηση τῆς ζωντανῆς γλώσσας ποὺ τὸ συνέχεν ή παλαίμαχη «Ἀληθεία» μὲ πρωτοπαλήραφο τόρα τὸ Γιάγκο Ἡλιάδη (Φαέθοντα) κ' ή νιόβγαλτη «Ἡχὼ τῆς Κύπρου» μὲ τὸ Μελῆ Νικολαΐδη και τὸ Σάβα Χρίστη, ή μεγαλίτερη και καλίτερη γνωριμιὰ τῶν διανοούμενων μας μὲ τὴν νεότερην Ἑλληνικὴ φιλολογία, κ' ή ἔνδοση στή δημοτικὴ περιοδικῶν κ' ἐφημερίδων δπως ή «Μούσα», ή «Μέλισσα», ή «Φιλολογικὴ Σελίδα τῆς Σάλπιγγος», ή «Ἄργιλος», δ «Πυρός», δ «Νέος Ἀνθρωπος», ή «Φιλολογικὴ Σελίδα τοῦ Παρατηρητῆς», τὰ «Κυπριακὰ Γράμματα», κάνουνε τὴν νέα φιλολογικὴ γενιὰ ν' ἀγαπήσει φανατικὰ τὴ δημοτική, πρόμα ποὺ βοήθησε πολὶ στὸ πνευματικὸ ἄνθισμα τῶν τελευταίων χρόνων. Οἱ νέοι Κυπριότες λογοτέχνες μ' ἀξιέπαινη ἐπιμονὴ δουλεύουνε γιὰ τὸ ἄνθισμα αὐτό, ὅλοι ζόντας διαρκῶς στὴν Κύπρο κι' ὅλοι βιοπαλεύοντας σὲ ξένους τόπους. Σ' ἐφημερίδες, σὲ περιοδικὰ και σὲ βιβλία κ' ἑδῶ και στὸ ἔξωτεροκό, κάνει τὴν ἐμφάνιση τῆς μιὰ ἀξιόλογη λογοτεχνικὴ ἐργασία, ποὺ εἶναι σὲ φόρμα και περιεχόμενο στὸ ἕντος τῶν περιστάσεων. «Όλα τὰ θέματα κι' ολες οἱ ίδεες ποὺ συγκινοῦνε και ταράζουνε τὴν ψυχὴ τοῦ νεότερου ἀνθρώπου βρίσκουνε ἔκφραση μέσα στή νεότερη αὐτή Κυπριότικη λογοτεχνία ποὺ ἔνα σημαντικὸ μέρος τῆς τιμᾶ τοὺς δημιουργούς της και τὸν τόπο μας.

Δὲν εἶναι ἀνάγκη βέβαια νὰ ξηγήσω δτι γράφοντας πώς οι συνθήκες σ' αὐτή τὴν περίοδο εἶναι ἐνοϊκότερες ἐννοῶ τις γενικὲς συνθήκες τοῦ τόπου συγκρίνοντας τες μ' ἐκεῖνες τῆς πρώτης και τῆς δεύτερης περίοδος κι' ὅχι τις ίδιαιτερες συνθήκες ποὺ ήσανε και ζόντε οι λογοτέχνες μας και ποὺ κάθε ὅλο παρὰ εὐνοϊκὲς τοὺς ήτανε, ἀφοῦ εἶναι γνωστὸ πώς οἱ περιστέραι περάσανε και περνᾶνε μιὰ πολὶ δύσκολη ζωή.

(Στὴν τρίτην αὐτή περίοδο ἀνήκουνε δ. Δημητριάδης, δ. Γιάγκος Ἡλιάδης, δ. Πάνος Φασούλιωτης, δ. Ζ. Ρωσσίδης, δ. Γλ. Ἀλιθέρος, δ. Μελῆς Νικολαΐδης, δ. Λ. Παυλίδης, δ. Παύλος Βαλδασερίδης, δ. Παύλος Κριανίδης, δ. Τεύχρος Ἀνθίας, δ. Ἀντώνης Ἰντιάνος, δ. Γιάννης Λεύκης, δ. Μήλιος Χουρμούζιος, δ. Νίκος Νικολαΐδης, δ. Γιάννης Σταυρινὸς Οἰκονομίδης, δ. Θρασ. Αὐτόνομος, δ. Σάβας Χρίστης, δ. Χριστ. Χριστ., δ. Λώρος Φαντάζης, δ. Πάνος Ταλιαδῶδος, δ. Χ. Παπαχρυσοστόμου, δ. Νίκος Κρανιδιώτης, δ. Μήτσος Μαραγκός, δ. Ξάνθος Λυσιώτης, δ. Λουκῆς Ἀκρίτας, δ. Πυθαγόρας Δρουσιώτης, δ. Πάνος Παπαδόπουλος, δ. Ἀντώνης Φαρμακίδης, δ. Λιτέρτης τῆς τελευταίας περίοδος κ.ά.

* * *

Και τόρα ποὺ γνωρίσαμε μέσα σὲ ποιὲς συνθήκες ἀναπτύχθηκε ή νεότερη Κυπριότικη λογοτεχνία μποροῦμε ν' ἀπαντήσουμε ἀσφαλτα στὰ διὸ ωτήματα μας τῆς ἀρχῆς. Θὰ μποροῦσε ή νεότερη Κυπριότικη λογοτεχνία νὰ ήτανε καλίτερη κάτω ἀπὸ τις συνθήκες ποὺ έζησε και ζεῖ ὁ τόπος; Χωρὶς ὅλο ὅχι. Θὰ μποροῦσε τὸ σημερινὸ «ἄνθισμα» νὰ ἔλθει νωρίτερα; 'Ασφαλῶς ὅχι. Εἶναι διμως ή νεότερη μας λογοτεχνία «ποιητικὰ και ποσοτικὰ» τέτια ποὺ νὰ μᾶς ἴκανοποιεῖ; Και σ' αὐτὸ θάλεγα ὅχι, ἀν ητανε νὰ τὴν παραβάλουμε μὲ τὴ

λογοτεχνία πιὸ μεγάλων και πιὸ προχωρημένων τόπων. "Αν λάβουμε διμως ὑπόψη τὴ μικρότητα τοῦ τόπου και τὶς οἰκονομικές, κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες ποὺ έζησε και ζεῖ, θὰ βροῦμε πώς ή λογοτεχνία μας δὲν εἶναι λιγότερη σὲ ποσότητα μὰ ούτε κατώτερη σὲ ποιότητα ἀπὸ τὴ λογοτεχνία ὅλων τόπων ποὺ ήσανε και ζοῦνε κάτω ἀπὸ τὶς ίδιες ή παραπλήσιες συνθήκες. Μιὰ τέτια σύγκριση μάλιστα θὰ μᾶς έβγαζε και καλίτερους δχι μονάχα ἀπὸ πολλὰ νησιά μὰ κι' ἀπὸ πολλές ἐπαρχίες ποὺ βρίσκονται πιὸ σιμά στὰ μεγάλα πνευματικά κέντρα. Και γράφοντας αὐτὰ δὲν ἐννοῶ βέβαια νησιά κ' ἐπαρχίες τῆς Ἑλλάδας μόνο.

'Αντι λοιπό νὰ γκρινιάζουμε και νὰ περιφρονᾶμε τοὺς λογοτέχνες μας, θάπτετε καλίτερα νὰ κυτάξουμε μὲ περισσότερη στοργή και μὲ λιγότερη διάθεση ἐπίκρισης τὸ ἔργο τους ποὺ δταν μελετηθεῖ μέσα στὴν ἐποχὴ του και τὶς συνθήκες ποὺ τὸ γενήσανε, θὰ βρεθεῖ πώς δὲν εἶναι ἀξιοκαταφρόνητο. Κι' ἀν δὲν εἶναι ἐκπληρητικὸ και τεράστιο, δπως ίσως θὰ τὸ θέλλανε μερικοί, ἀσφαλῶς δὲ φταίνε γι' αὐτὸ οἱ κακόμοιροι λογοτέχνες μας ποὺ δόσανε δτι τὸν ἐπέτρεπε νὰ δόσουνε ή μικρότητα τοῦ τόπου, ή ἐποχὴ τους, ή περιγυριά τους, τὰ ἐκφραστικὰ μέσα ποὺ εἶχανε στὴ διάθεσή τους κ' ή αἰσθητικὴ και κοινωνική τους ἀντίληψη, ποὺ εἶναι φυσικὸ νὰ διαφέρουνε μὲ τὴν ἐποχὴ, τὸν τόπο και τὶς οἰκονομικοκοινωνικές συνθήκες.

"Οσο γιὰ ἐκεῖνο ποὺ γράφτηκε δτι δσοι Κυπριότες γράψανε έξω ἀπὸ τὴν Κύπρο δὲν πρέπει νὰ λογαριάζουνται γιὰ δικοί μας, δὲ βρίσκω πώς εἶναι σωστό. Βέβαια δλοι αὐτοὶ πήρανε κάτι ἀπὸ τοὺς ξένους τόπους ποὺ ήσανε ή ζοῦνε, κι' ἀσφαλῶς δλοι τους δὲ ητανε δτι εἶναι ἀν μένανε διαρκῶς στὴν Κύπρο και ζόύσανε τὴ στενὴ και πειορισμένη ζωὴ της. "Ομως τὸ ταλέντο τους ἀνήκει στὴν Κύπρο. Οἱ ξένοι τόποι μὲ τὶς εἰνοϊκότερες συνθήκες τοὺς δόσανε θέματα κι' δρεξῆ γιὰ περισσότερη και καλίτερη δουλιά κι' ξένουνε κ' οἱ τόποι αὐτοὶ δικαίωμα ἀπάνω στὸ ἔργο τους, δπως ξένουμε κ' ἐμεῖς δικαίωμα ἀπάνω στὸ ἔργο τοῦ Εὐγένιου Ζήνωνα, τοῦ Μενάρδου κι' ὅλων ποὺ δὲν εἶναι γενημένοι Κυπριότες και ποὺ γράψανε στὴν Κύπρο. "Ομως μεγαλίτερο δικαίωμα έχει δ τόπος ποὺ τὸν γένησε. Κι' δπως τὸ ἔργο τοῦ Ἰμπάνιεθ ἀνήκει στὴν Ισπανία κι' δς γράφτηκε στὴν έξορία του, κι' δπως τὰ τελευταῖα ἔργα τοῦ Γκόρκι ἀνήκουνε στὴ Ρωσία κι' δς γραφτήκανε στὴν Ιταλία, ἔτσι και τὰ ἔργα τῶν δικῶν μας ποὺ γραφτήκανε έξω ἀπὸ τὴν Κύπρο ἀνήκουνε σ' ἐμᾶς. Γιατὶ δ τόπος ποὺ γενιέται ξνας καλίτεχνης εἰν' ἐκεῖνος ποὺ βάζει πάντα τὴ σφραγίδα του στὴ ψυχοσύνθεση του. Δὲ μπορεῖς νὰ γίνεις καλίτεχνης σ' έναν ξένον τόπο, δσο εύνοϊκες κι' ἀν σοῦ εἶναι οι συνθήκες ἀν δὲν είσαι γενημένος καλίτεχνης στὸν τόπο σου. Τὸ πράμα θάτανε κάπως διαφορετικὸ ἀν δλοι αὐτοὶ γράφανε συστηματικὰ σὲ μιὰ ὅπιοιδήποτε ξένη γλώσσα, δπως λ.χ. δ. Μορεάς, δ. Οδόκο Φόσκολο, ή δ. Λευκάδιο Χήρων, γιατὶ γιὰ νὰ γράψεις σὲ μιὰ ξένη γλώσσα και νὰ γράψεις συστηματικὰ και καλά, πρέπει νὰ ζυμοθεῖς μὲ τὸ λαδ ποὺ μιλάει τὴ γλώσσαν αὐτή και νὰ πάρεις κάτι ἀπὸ τὴ νοοτροπία του, ποὺ θὰ πεῖ νὰ γίνεις σὰ δικός του. Τίποτα τέτιο δμως δὲν έγινε μὲ κανέναν Κυπριότη λογοτέχνη, έχτιδ ἀπ' τὸ Βαλδασερίδη, ποὺ γράφει καπότες Γαλλικά και ποὺ ἐγώ τὸν ἀναφέρω ἐδῶ γιὰ τὸ Ἑλληνικό του έργο μονάχα.